

Lukri Né Kena

The Gospel of Luke in Wagi

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

LUK

Né Ufa Koptak

Lukri Né ge danah wénih Luk qe yan. Nug ge dokta am Grikrer. Nug danah nusgur am danah lawarði Tiwur pi dosi qe ole olag meře mérigri né ene yan. Tiwurdi Né os ge wénih Aposel qe ole Luk nug yan. Lukri Né e owa ge Luk Yesus kérdi wan ewa ufiyan qeri yan: Nug oun os gattu owa de qe mariko peko buliko ow Tiwurdi uhřibak éřurdigri ufiyan (19:10). Yesus danahas kunum asilag kug owari buliko diardigri ufiyan (2:10; 2:30-32; 3:6; 24:47). Né Kena enewa, ig Yesusri o mousak hipunin danahas dilag nie qe ewqétu (6:20; 7:22; 14:11-13; 21:1-4). Ig nug o mousak as dilag qe ewqétu (né ene sillah 7:11-17; 8:2-3; 10:38-42; 13:10-13; 21:1-4; 23:27-31). Am nug o mousak nir nounu dilag qe ole ewqétu (né ene sillah 8:41-42; 54-55; 9:38-42; 9:46-48; 18:15-17).

Lukri Né Watiak

1. Né digumak (1:1-4)
2. Le Luarak danah Yon memnak am Yesus ole (1:5—3:20)
3. Yesus kekuak diguman (3:21—4:13)
4. Yesus Galili kekuan (4:14—9:50)
5. Yesus kekolle Yerusalem atan (9:51—19:27)
6. Kuha usih qe owa Yerusalem keř ban (19:28—23:56)
7. Yesus buliko fou meko asko am bégur gumarko wanan (sapta 24)

Né Digumak

1 O danah naři Tiofilus, danah kuřum la os ag tatam keř keř ig gamnigwa beko atan qeri né ene yeg. ² Ag né qe danahas ig mariweg duet qe sillah ole yeg. Danahas qe digumakwa Yesus keř keř sew amlagwa peg qe, dimba ag Tiwurdi Néri kuak danah beg. ³ Da Luk da né qe digumakwa arereg ban qe peko kepařko kouturin. Qeri da ole né ene keř keř kunum ban qe dimlamurko yarildi kena elle qe yin. ⁴ Danah naři Tiofilus, na né ismireg qe, né meře qe doka ot mourdig.

Le Luarak Danah Yon Memnakri Né

⁵ Sén qewa Herod † nug king delle Yudia gumewew, pris †† os wénih Sakaraia daré. Nug pris ameg Abiya qewari, am nug waw Elisabet ole a olele pris Aron fuřuh. ⁶ A olele Nařinahri Řo am Né ole kunum dimlamurdap, qeri ge Tiwur a danahas mangunah qere piatan. ⁷ Gam a keinmanah am a nir kawa, kérdi Elisabet nug owa nir kawa. ⁸ Sén os pris ameg Sakaraia nug daré ole qe asilag sén kekuakri dewew ge, deř os pris Sakaraia nug Tiwur nohwa kekuan. ⁹ Pris ag koulagwa wenlag ker masawa yeksi touřweg ge, Sakaraia wénih ban. Wénih bew ge, nug keřurweg Tiwur Lougwa noko ker ahu os kew kas muřdig kena ole Tiwurdi mandigri nuan. ¹⁰ Ker ahu os kew kas muřdig kena be

† Herod ene Herod king dewew Yesus katleg ole qe memeg.
†† Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

ole qe nug manewew ge, danahas kunum dimdim qa-gleksi unuqoreg. ¹¹ Sén qewa Tiwurdi doup Sakaraia gumurko doko, qařew ker ahu os muřdig kena ole ařelle dian qe séku kenariwa sirko dian. ¹² Dewew ge, Sakaraia aminko doup qe peko ge, nug wawtuřko ole fařan. ¹³ Gam Tiwurdi doup amegwa anan. “Sakaraia, na aw fařwen. Tiwur unuqorak nasip duan. Na wat Elisabet nug nir danah memanko mirdig, am na nir qe wénih Yon katař. ¹⁴ Geisah nug dow, na ot gamag naři asdig. Am nug durig qeri danahas la kuřum ole olag gamag asdig. ¹⁵ Kérdi nug Tiwur nohwa danah wénih ole darig. Nug wain am le gagrag la qe ole ospi lew, am nug anig owa niewew, sén qewa ole Koulli Gun nug ole wittew dessa omaldig. ¹⁶ Nug anuřko Israel danahas kuřum omlarew ag olag buliew asilag Nařinah Tiwur gumdeksi dolag. ¹⁷ Profet ‡ Elaia gagragsak morew kekuan qe sillah Yon Nařinah noh oko anuřko attig. Atewew ge, nug sew nir memelgar ole ag olag usih nirig. Am nug danahas Tiwur nohwa tapewnak sési qe omlarew olag buliew Tiwur o nie sillah diakri dahmelag. Qewa ge, nug sew Nařinah uřirigri qeri danahas olag bawressi dalag,” eko anan. ¹⁸ Sakaraia Tiwurdi doup kořmoran, “Da qe areg ol meře mérig? Kérdi da wal ole i keinmanah am i nir ole makri sén eřtan.” ¹⁹ Tiwurdi doup nug kořewa oko anan, “Da doup Gebrel. Da Tiwur nohwa deina ole. Nug da meřilew nasip né kena ene oko na amenwa andildi uřiyém. ²⁰ Na doka koutor. Gei ole na né kařdew né ospi mari-

‡ Tiwurdi né oko mariak danah

wen, keŕdi na dasil né ot meŕe pi mé. Na dawé atew nir nasip dow am bulika né maririp. Da keŕ aném qe sén nusig morakwa bérig.”²¹ Sén qewa danahas Sakaraia dimdim bérigri ameg méksi dessi dahmak kuŕum og. “Aregri Tiwur Lougwa gun awen owa wagannah de?”²² Sén nug dimdim ban ge, nug né mariakri olele kawa. Ag nug Tiwur Lougwa kowol os pian ge, nug ewegwa ih sew peksi olag mouran, keŕdi nug né kaŕdan.²³ Nug pris kuakri sén nusig qe malako ge, buliko lougwa atan.²⁴ Qe dimba ge, waw Elisabet o ole meko, nug kalam tanig ole qe louw ih daré.²⁵ Elisabet anan, “Naŕinah dasil o niew, nug sew da nir ole mein. Géri danahas nolagwa uŕa nak dorém ge, nug sew kawa man.”

Yesus Memnakri Né

²⁶ Kalam 6 qere Elisabet nirdi weiewew, Tiwur doup nusig wénih Gebrel qe meŕorew taun nagur wénih Nasaret qewa atan. Taun qe Galili atu owa de.²⁷ Tiwurdi doup nug Tiwurdi né oko as magun os danah ole ospi weiyes ole qe dow atan. Nug danah os wénih Yosep king Dewit fuŕuhwari qeri féq orweg. As magun qe wénih Maria.²⁸ Tiwurdi doup nug gumurko atko amegwa anan, “Maria, na kena te dana? Tiwur nasip o naŕi nie. Tiwur na ole dasa.”²⁹ Maria doupri né qe doko wawtuŕko katat qew ge dahman, “Keŕ digurinah né ene ané.”³⁰ Gam Tiwurdi doup anan, “Maria, na aw faŕwen. Tiwur nasip o nie.”³¹ Geisah na ot ole meka nir danah os memanka am nug wénih Yesus kataŕ.³² Tiwur sew nug binag naŕi ole bérig am nug wénih Tiwur Karannah Bega éksi anlag. Naŕinah Tiwur sew nug king beko alag dugiah Dewit king daré sillah darig.³³ Nug Yakop fuŕuh gumarelle king sansan darig. Kingdom nusig ge ospi kawa mew,” eko anan.³⁴ Maria Tiwurdi doup amegwa anan, “Da danah ole ospi weiyer gam, aregnah kowol qere dagnéwa bérig?”³⁵ Tiwurdi doup koŕewa oko anan, “Koulli Gun neko na tonirew gagragsak Tiwur Karannahri na qanŕirdig. Qeri nir gunnah na memandip qe wénih Tiwur Bega éksi anlag.³⁶ Na doka koutor. Na liap Elisabet ole nug keinmanah, nug owa nir kawa éksi andéw, gam gei nug kalam 6 qere nirdi weiye, géri nug nir ole darig.³⁷ Keŕdi Tiwur nug keŕ os sakri ane ge, qe mou bérig.”³⁸ Maria Tiwurdi doup koŕewa oko anan, “Da Naŕinahri kuak as, na né anam qe sillah bar.” Qere anew ge, Tiwurdi doup nug munurko atan.

Maria Elisabet Perig Atan

³⁹ Qe dimba wagam ole kawa, Maria bawarko usihri teko Yudia atu owa taun os qoukuwa, Sakaraia Elisabet ole des qewa atan.⁴⁰ Atko Sakaraia lougwa wanew Elisabet peko sumdew ge, Maria ole Elisabet sumdan.⁴¹ Sumdewew ge, nir Elisabet owa nian qe ole kawqan. Koulli Gun Elisabet wittew dessa dahmak moran.⁴² Elisabet qalko Mariari anan, “Tiwur na as la kunum

eŕarak wittak kena miran, am Tiwur nir na otwa nie qe wittak kena moran.⁴³ Da ol gamagnah ase, keŕdi Naŕinah dasil anig peiridigri uŕiyé.⁴⁴ Na sumŕam qe dueppi ole nir da olwa ene gamag asew kawqé.⁴⁵ Tiwur na wittak miran, keŕdi na nug anan qe beko mou murdigri ot meŕe man,” eko Elisabet Maria anoran.

Mariari Kasi

⁴⁶ Maria anan, “Da ol dahmak ole kunum Naŕinah morko binag meina.⁴⁷ Da Tiwurdi ol gamag naŕi ase, keŕdi nug da hipunin dasil noh uwindi seko buliko wiŕan.⁴⁸ Da Tiwurdi kekuak as sam, gam nug da dahmiŕko koutoran. Qeri gei digumak am dimba dimba ole danahas anlag, ‘Tiwur as qe wittak kena moran,’ éksi anlag.⁴⁹ Keŕdi Tiwur Gagragsak Digu, nug dagrowa kowol danah sakri kawa qe sew ban. Nug wénih gunnah.⁵⁰ Nug sew danahas nug faŕursi ole qe ag alalgar dugialgar ole ag nusig o duak owa dalag.⁵¹ Nusig gagragsakwa kowol danah sakri kawa qe san. Nug sew danah ag agégé binlag meg qe kum qétiég.⁵² Nug king binlagri seréw qe dilag gagragsak sew kawa meweg, am danah binlag kawa sam daréw qe sew ag nug nohwa naŕi beg.⁵³ Nug danahas ke kawa qe ke kena nusigwa begaran am sew danahas kehlag ole qe ewlag sam qere ateg.⁵⁴⁻⁵⁵ Nug kuak nir nusgur Israel danahas kehnanan. Keŕdi nug Abraham am algur dugiahur ole o duak nusig owa sansan diakri né fagqan qe dahmorko, ig alangar dugiangar agop ole qere sérig,” eko Maria Tiwur binag man.⁵⁶ Maria nug Elisabet ole kalam kiam sillah dessa, am buliko kawagwa Nasaret atan.⁵⁷ Elisabetri nir memnak sén dow ge, nug nir danah memnan.⁵⁸ Nug gému ole asilaswari am leilti ag Elisabet nug Naŕinahri o duak naŕi owa dian qe dueksi, uŕiweg nug ole aŕié olag gamag asan.⁵⁹ Deŕ 8wa ge nir féŕu gone kotŕakri sén dew, ag uŕiyeg. Ag memeg Sakaraia wélqorlagri seg.⁶⁰ Gam nir anig anaran, “Kawa, nir wénih Yon kataŕnig,” eko anan.⁶¹ Anew ge, ag Elisabet anoreg, “Asilag atérwari ounté os wénih qere ole kawa.”⁶² Am ag Sakaraia nir wénih oun kataŕdig qe dolagri ewlagwa nug perigri kowol seg.⁶³ Seweg ge, nug keke os morweg yarigri ewegwa ih sew uksi morweg ge, “Nug wénih Yon,” yew peksi dorlag nan.⁶⁴ Sén qewa ih Sakaraia nug koŕe koptew digumeko né mariyelle Tiwur binag suman.⁶⁵ Danahas aŕié daréw ole qe né qe kunum duessi wawtuŕég. Yudia atu kunum qoukuwari danahas ag ole kowol qe neihwah mariég.⁶⁶ Danahas kowol qeri né duessi olag meweg te meweg new ge aneg, “Nir ene keŕ danah-nah bérig?” éksi aneg. Keŕdi Naŕinah eweg † Yon dowan dian.

† “Naŕinah eweg Yon dowan dian” digu ge Naŕinahri gagragsak Yon dowan dian.

Sakaraiari Kasi

⁶⁷ Koulli Gun Yon memeg Sakaraia wittew des, géri nug Tiwurdi né qe oko marian. ⁶⁸ “Nařinah Israel isanig Tiwur binag ménig. Nug danahas nusgur kehnardigri uřiko kegeř asilgar ewlagwari buliko diaran. ⁶⁹ Tiwur kéhnigak danah os gagragsak naři ole ignéwa mew uřiyen. Nug Nařinahri kuak danah king Dewit fuřuh. ⁷⁰ Algu Tiwur sew profet gun ag nusig né qe uksi marieg. ⁷¹ Nug danah qe gagragsak naři ole ig kéhnigrigri mew uřirig. Nug isanig kegeř am danahas are ag ig nouni dahmigi ole qe ewlagwari buliko wigrig. ⁷² Tiwurdi o duak ig alangar dugiangar ole deg am nug titwanak gun qe doug ospi katian. ⁷³ Tiwur nug alnig dugianig Abraham dowwa né qe fagqan. ⁷⁴⁻⁷⁵ Nug ig kegeř isangar ewlagwari wigrigri né fagqan. Qeri ig pi fařhut, nug nohwa onig kunum morettu sansan mangug weiyettu gun dettu nug binag ménig. ⁷⁶ Am nir dasil Yon, na geisah Tiwur sew na Tiwur Karannahri profet éksi aniřlag. Keřdi na Nařinah noh oka anuřka atenna ih nusig ořdip. ⁷⁷ Na danahas nusgur anardip: Nařinah hipunin asilag kusuřko buliko diardig. ⁷⁸ Keřdi Tiwur isanig o duak naři nie, qewa ge kem be sillah Nařinah kéhnigrigri saw kappari uřirig. ⁷⁹ Danahas gatuwa dasi am mousakri fařakwa dasi qe agop sonřelle nug ih ismigew Tiwurdi maror ihwa atnig,” eko anan. ⁸⁰ Nir qe dahmak am o mourak kena ole kena man. Nug atu meirak danah kawawa daré, gam dimba Israel danahas gumarko wanan.

Maria Yesus Memnan

2 Sén qewa Ogastus nug Rom atu qe kunum dilag king delle, nug řo os man: Danahas kunum atu qewa daréw ag wenlag yalagri řo qe man. ² Kurinius nug Siriari kuri danah naři delle ge, wenlag yakri řo qe diguman. ³ Am danahas kunum ag kawlag awen awen wenlag yalagri aseksi ateg. ⁴ Géri Yosep nug ole Galili owa taun Nasaret qewari am Dewitri taun Betlehem Yudia atu qewa atan. Keřdi nug Dewit fuřuh. ⁵ Nug Maria ole ařié wenlas yalasri ates. Maria nug Yosep uřigri fég ořwak dewew am Maria nir uřigri sén unaka dewew ole ates. ⁶ A Betlehem qewa dessa ge, Mariari nir memnak sén duan. ⁷ Sén qewa nug nir danah memnan. Nug ge nir anřakri. Maria nir qe lamen nařywa saputko ge, doř dilag kelak awen qewa awen bawarko mew nian. Keřdi řo danah niakri lo qe ambew ag awen ole kawa.

Sipsip Gumarak Danah Tiwurdi Doup Ole

⁸ Sipsip gumarak danah ag Betlehem kaw qe mourak awen gisgar olewa sipsip asilgar gumareksi tuřan qewa deg. ⁹ Tiwurdi doup nug ag gumarko gamlagwa now ge, Nařinahri kamsahlak sonařko talilaran. Talilarew, olag nařinah fařan. ¹⁰ Am Tiwurdi doup nug ag anaran, “Ag aw fařweg. Da asilag né kenanah os

oko uřiyém. Né qe sew danahas kunum olag gamag naři asdig. ¹¹ Gei deř ewa Dewitri taunwa as os nir danah memanko maré. Nir qe hipunin noh asilag owe-gri seko buliko diarak danah am nug Nařinah Kristus. ¹² Ag nir qe peksi olag mourdigri ge kowol os ere pelag: Nir anig nug lamenwa saputko doř dilag kelak awenwa mew niewew pelag,” eko anaran. ¹³ Tiwurdi doup nug né qe mariko malwew ge, usihri saw karan Tiwurdi doup ameg naři doweg qagleksi Tiwur binag sumessi kasi iřeg. ¹⁴ “Tiwur karannah nug kamsahlak gun olewa de. Am danahas wanwa Tiwur asilag o nie ole qe ag maror nusig owa dasi.”

Sipsip Gumarak Danah Yesus Pelagri Ateg

¹⁵ Sén Tiwurdi doup ag minareksi saw karan atweg ge, sipsip gumarak danah qe ag agégé né marieg. “Ig Betlehem atektu Nařinah anigé ole am keř bé qe penig.” ¹⁶ Géri usihri atessi ge, Maria Yosep ole am nir yu qe doř dilag kelak awenwa niewew mariareksi piareg. ¹⁷ Ag nir qe peksi ge, nir qeri né dueg ole qe danah la os taun qewari ole amlagwa aneg. ¹⁸ Danahas ag né qe dueksi dahmak lanah qere og. ¹⁹ Gam Maria keke kunum béksi ateg qe owa ih dewew dahmak naři oré. ²⁰ Am sipsip gumarak danah olag gamag asewew Tiwur binag karan sumessi am binag messi bulieksi ateg. Keřdi ag keke kunum Tiwurdi doup anan qe sillah amlagwa peg am doulagwa dueg.

Yesus Memeg Anig Ole Oksa Tiwur Lougwa Ates

²¹ Deř 8wa Yosep Maria ole nir yu féřu gone kotřak sén dow ge, wénih Yesus katřes. Nug anig o ole pi mak Tiwurdi doup wénih qe moran. ²² Sén a Mosesri Řo yakwa gun kowol qe dimlamdeksa malweksa ge, a nir oksa Yerusalem Tiwur Lougwa Tiwur ewegwa melasri ates. ²³ Nařinahri Řo yakwa de ge, “Nir memeg anig ole nir danah anřakri memanas qe Tiwur ewegwa melas.” ²⁴ Am Maria ofa oko Tiwur murdigri qe ole ses. Keřdi Tiwurdi Řo yakwa ane, “Kuhřil naři ařit kawa ge, kuhřil nounu masiksik fou kena mak ařit os pris mores.”

Simion Tiwur Binag Man

²⁵ Sén qewa, danah os wénih Simion Yerusalem qewa daré. Nug Tiwur nohwa mangu weiré am Tiwurwa ih daré. Nug Tiwur Israel kug asilagwari buliko diardigri qe ameg meré. Koulli Gun nug ole darap. ²⁶ Koulli Gun sew nug duan ge, nug Nařinah dowari Kristus uřiyew peko tatam am mousdig. ²⁷ Koulli Gun sew nug Tiwur Lougwa teko qewa dewew, Yosep waw ole Řo yakwa ane qe dimlamdeksa nir asilas Yesus oksa qewa tes. ²⁸ Simion nir qe oko momowa ořako Tiwur binag sumko anan. ²⁹ “O Nařinah, na atu kunum gumna ole, na né fagqen ge, na sewe nasip kuak danah da ol marorwa mousko attil. ³⁰ Keřdi da amelwa danahas

† Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

buliko diardigri danah uñyan qe piém. ³¹ Na nug keprurka bawwurka mewe uñyan. Qeri danahas kuñum atu kunumba nug pelag. ³² Nug Yuda danahas kawa la qe am danahas naspar Israel dilag ole Tiwurdi kam-sahlak gun ole oko uñrig," eko anan. ³³ Nir memeg anig ole Simion nirdi anan qeri dorlas nan. ³⁴ Simion wittak marko am nir anig Mariari anan. "Nir ene Israel danahas kuñum sew tolalag am gagrag dalagri ole am nug Tiwurdi ih ismardigri toqoran. Gam danahas kuñum nug dimorlag. ³⁵ Qeri danahas kunum dilag dahmak olagwa nie qe ambo mérig am na otwa qoum yako qetko attig," eko anan. ³⁶ Am as profet os wénih Anna. Nug Fanuel areg am Aser atér qewari. Nug kein-manah am nug gému ole nug oksa makaf 7 qer dessa, gému mousan. ³⁷ Géri nug qehras dew uñyew makaf 84 qer ban. Nug sansan tuqan kémun ole Tiwur Lougwa noko Tiwur binag mérigri kurdelle am unuqordé. ³⁸ Sén qewa ih nug Yosep Maria ole am nir asilas ole gumarko doko nir qeri Tiwur kena sam eko anan. Anelle ge, nir qe Yerusalem danahas kug owari buliko diardigri ameg meg qe anaran. ³⁹ Yosep waw Maria ole Tiwurdi Ro yak de qe dimlamdeksa kuak kunum mal-weksa ge, a kawlas diguwa Nasaret, Galili atu qewa bulieksa ates. ⁴⁰ Nir asilas qe gagragsak ole kena man. Nug dahmak kena ole ban am Tiwur wittak kena mordé.

Nir Nag Yesus Tiwur Lougwa Dian

⁴¹ Makaf dorog Yesus anig memeg ole a Yerusalem Nanurak Derdi † mallenwa attap. ⁴² Sén nug makaf 12 qer dewew ge, ag koulag qe dimlamdeksi Yerusalem mallenwa ateg. ⁴³ Sén mallen qe kawa mew, nug anig memeg ole bulieksa kawlagwa atepes ge, nalas Yesus nug Yerusalem qewa dian, gam a qe pi dues. ⁴⁴ A danahas ole arié atsi essa deñ usih ge ates. Deñ oswa ge a digumeksa Yesus mariessa asilaswari am leilti koñmares. ⁴⁵ Sén nug ospi peksa, a nug marilasri bulieksa Yerusalem ates. ⁴⁶ Deñ kiam qewa, a nug Tiwur Lougri kaf owa Tiwurdi Néri duak marak danah qe olagwa dewew pes. Nug ag né marieg qe doko ge koñmaran. ⁴⁷ Ag kunum ole nusig duak marian qe am koñmak buliko noh man qe ole dueksi dorlag nan. ⁴⁸ Sén anig memeg ole nug peksa ge, a ole katat aqatan. Anig anoran, "Nir dasil, na kérdi i qere sitam? Na memen am da ole i dahmak nafí nasip ollu mariyirah," eko anan. ⁴⁹ Nug a koñmatan, "A kérdi da mariyirsa? A pi te dosa da Mem Lougwa deina?" eko anan. ⁵⁰ Gam nug né anatan ge, a olas ospi mouran. ⁵¹ Yesus nug a dimlamatew bulieksi Nasaret ateg. Nug anig memeg ole koñlas dimlamurdé. Gam Maria nug keñ keñ beko atan qe owa ih dahmelle daré. ⁵² Yesus nug dahmak kena ole kena man. Tiwur am danahas ole nusig olag gamag asdé.

Le Luarak Danah Yon Né Kusuan

3 Makaf 15 owa Taiberias nug Rom atu qe kunum dilag king daré. Pontius Pailot nug Yudia wan atu qe gumdé, Herod Antipas nug Galili atu qe gumdé, am kamag Filip nug wan atu añit Ituria am Trakonitis ole gumatdé. Am Lisaniyas nug Abilene wan atu qe gumdé. ² Anas am Kaiafas ole a pris † dilag kuri darap. Sén qewa Sakaraia nag Yon atu meñak danahas kawawa dewew, Tiwurdi Né nugrowa uñyan. ³ Yon nug atu le nafí Yordan mourak qe kunumba weiyelle né kuswelle danahas dilag anan. "Tiwur hipunin asilag kusuqrigri ge, ag olag buliew le luak os." ⁴ Qe sillah profet ‡ Aisaiari Né yakwa algu anan, "Danah os atu meñakwa qalko uñrig. 'Nafinah uñrigri ih bawres. Ih mangu mores. ⁵ Ollu kunum meglares am qouku nounu am qouku wagé wagé qe ole kunum mangu marweg uñemqes. Ih méñiak qe kunum mangu mares, am ih goto goto qe bawres. ⁶ Danahas kunum Tiwur asilag kugwari buliko diardig qe pelag,' " eko anan. ⁷ Danahas ameg nafí Yon le luardigri gumdeksi ateg. Atweg ge, Yon anaran, "Ag mat nou bégur. Oun anew ag Tiwurdi uhñibak uñrigri unaka de qe eñdeksi kum atsi? ⁸ Ag meñenah olag buliew pe, mou kena qe seweg bar. Am ag agégé 'Ig Abraham fuñuh,' éksi aw anweg. Da ag anarina, Tiwur qar nisi ene oko sew Abraham fuñuh belag olele. ⁹ Palangis qe ker kuardigri iñil diglagwa bawrak de. Ker are os mou kena ospi niweg pe, kuarko kewba touñardig," eko anan. ¹⁰ Yon qere anew ge, danahas kuñum ag koñmoreg. "Am ig aregnah sénig?" éksi aneg. ¹¹ Yon koñlagwa oko anan. "Danah siot añit ole ge os ge danah siot kawa ole qe morar. Am danah oun nug ke ole ge nug ole qere ih sar." ¹² Takis wak danah os ole le luarakri Yon gumdeksi uñiyeksi koñmeg. "Duak marak danah, am ig ge aregnah sénig?" ¹³ Yon koñlagwa oko anaran, "Ag qarég takis wakri anak qe ih mangu os am aw qe éñurweg," eko anan. ¹⁴ Fan danah os ole koñmoreg. "Am ig ge areg sénig?" Yon koñlagwa oko anaran, "Ag danah aw keigarweg fañareksi qarég marweg. Am ag danah aw yagoñ mareksi qarég oweg, ag kuak asilag noh mangu olag gamag asakwa os," eko anan. ¹⁵ Danahas ag Kristus † ameg méksi daréw, géri ag dahmak kuñum og. Qewa ge ag kunum olagwa ih ere dahmeg. "Yon nug Kristus qenan te?" éksi dahmeg. ¹⁶ Géri Yon danahas kunum koñlagwa oko anan. "Da lewa ih le luarina, gam geisah danah os da eñlak nug gagragsak ole uñrig. Da danah kena kawa am nug féng gaña darér kusqakri olele kawa. Nug Koulli Gunwa am kew añikwa luardig. ¹⁷ Danah qe nug iñil kekuakri bawré de. Nug darweh owa reis mou ge, kepañko qagulko nug lougwa mérig. Gam reis gaña ge kew pi qouse ole qewa mandig," eko anan. ¹⁸ Yon nug né la kuñumba danahas doulag

† Nanurak Deñ ge Yuda dilag mallen os. Sén Yuda danahas Isip darew qe, mousak nir danah anqakri naníaran qe dahmorakri sén.

†† Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah
‡ Tiwurdi né oko mariak danah †† Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

patelle am Né Kena ole kusuan. ¹⁹ Gam sén Herod atu qe gumewew, Yon Herodri hipunin urá kopatko gaña moran. Keŕdi nug kamag waw Herodias kaŕurko am nug hipunin la kuŕum os ole san. ²⁰ Am Herod nug hipunin nusig la os qe tuŕurko sew kuak danah nusig Yon uksi kalabuswa yaneg.

Yon Yesus Le Louran

²¹ Sén Yon kalabuswa pi atak delle danahas kuŕum le luarelle, Yesus ole le louran. Le lourak qe oko malako unuqorewew saw matlan. ²² Saw matlew ge, Koulli Gun kuhŕil sillah Yesus dowá new am Tiwur fag saw karandi anan. "Na nir dasilnah. Da nasip ol mouse am ol gam-ag ase," eko anan.

Yesus Algur Wenlag

²³ Sén Yesus makaŕ nusig 30 keke qere dewew, kekuak nusig diguman. Danahas dahmeg ge nug Yosep nag éksi aneg. Yosep nug Heli nag. ²⁴ Am Heli nug Matat nag, am Matat nug Liwai nag, Liwai nug Melki nag, Melki nug Yanai nag, Yanai nug Yosep nag. ²⁵ Am Yosep nug Matatias nag, am Matatias nug Amos nag, am Amos nug Nahum nag, am Nahum nug Esli nag, Esli nug Nagai nag. ²⁶ Nagai nug Mat nag, Mat nug Matatias nag, Matatias nug Semen nag, Semen nug Yosek nag, am Yosek nug Yoda nag. ²⁷ Am Yoda nug Yoanan nag, Yoanan nug Resa nag, Resa nug Serubabel nag, Serubabel nug Sialtiel nag, Sialtiel nug Neri nag. ²⁸ Am Neri nug Melki nag, Melki nug Adi nag, Adi nug Kosam nag, Kosam nug Elmadam nag, am Elmadam nug Er nag. ²⁹ Am Er nug Yosua nag, Yosua nug Elieser nag, Elieser nug Yorim nag, Yorim nug Matat nag, Matat nug Liwai nag. ³⁰ Am Liwai nug Simion nag, Simion nug Yuda nag, am Yuda nug Yosep nag, am Yosep nug Yonam nag, Yonam nug Eliakim nag. ³¹ Am Eliakim nug Melea nag, Melea nug Mena nag, Mena nug Matata nag, am Matata nug Natan nag, am Natan nug Dewit nag. ³² Am Dewit nug Yesi nag, Yesi nug Obet nag, Obet nug Boas nag, Boas nug Salmon nag, Salmon nug Nason nag. ³³ Am Nason nug Aminadap nag, Aminadap nug Atmin nag, Atmin nug Arni nag, Arni nug Hesron nag, Hesron nug Peres nag, Peres nug Yuda nag. ³⁴ Am Yuda nug Yakop nag, Yakop nug Isak nag, Isak nug Abraham nag, am Abraham nug Tera nag, Tera nug Nahor nag. ³⁵ Am Nahor nug Seruk nag, Seruk nug Reu nag, am Reu nug Pelek nag, Pelek nug Eber nag, Eber nug Sela nag. ³⁶ Am Sela nug Kainan nag, Kainan nug Arpaksat nag, Arpaksat nug Sem nag, am Sem nug Noa nag, Noa nug Lamek nag. ³⁷ Am Lamek nug Metusela nag, Metusela nug Inok nag, Inok nug Yaret nag, Yaret nug Mahalalel nag, Mahalalel nug Kenan nag. ³⁸ Am Kenan nug Inos nag, Inos nug Set nag, Set nug Adam nag, Adam nug Tiwur nag.

Nou Memeg Yesus Qepian

⁴ Yesus Yordan le minko atew, sén qewa Koulli Gun nug owa olele morew dessa Yesus omalko atu meifak danah kawawa atan. ² Omalko atew ge, Yesus def 40 qere dewew, nou memeg † qepian. Am sén qewa Yesus nug kité ospi lan, géri def qe malwew ge nug laké qan. ³ Qew ge, nou memeg Yesusri anan, "Na Tiwur Bega daka pe, qar ene anwe ke buliar," eko anan. ⁴ Anew ge, Yesus anan, "Tiwurdi Né yakwa ane, 'Danahas kewa ih fou pi dasi,'" eko anan. ⁵ Anew ge, nou memeg Yesus omalko atu qoukuwa teko usihri Yesus wan atu kunum ismuran. ⁶ Ismurko anan, "Da na gagragsak mirwi wan atu e kunum gumdip am da séwi binam naŕi ole darip. Keŕdi keke ene kunum ge da miŕak. Qeri da danah os murdildi ge da murdil. ⁷ Qeri na da nolwa duk noka binal mérip ge keke kunum nasip darig," eko anan. ⁸ Yesus koŕewa oko anan. "Tiwurdi Né yakwa ane, 'Na Naŕinah nasip Tiwur ih binag me am kallowa da,'" eko anan. ⁹ Anew ge, nou memeg Yesus omalko Yerusalem atko sew Tiwurdi Lo koŕgo karannah qewa tew anoran. Na Tiwur Bega daka pe, olka wanap no. ¹⁰ Keŕdi Tiwurdi Né yakwa ere ane, "Tiwur doup nusgur anew na dahmireksi koutorlag." ¹¹ Ag ewlagwa na urwirlag géri na fén qar ospi yew, eko anan. ¹² Anew ge, Yesus koŕewa oko anan, "Tiwurdi Né ane, 'Na Naŕinah Tiwur nasip aw mena pewen,'" eko anan. ¹³ Nou memeg nug ih kuŕumba Yesus qepian malako ge, Yesus munurko am sén os qeperigri ameg man.

Yesus Kuak Nusig Galili Diguman

¹⁴ Sén qewa Koulli Gundi gagragsakwa Yesus buliko Galili atu qewa atko dian, am nug neihwah atu qe kunumba tualan. ¹⁵ Nug Yuda dilag binag mak lo kuŕumba danahas Tiwurdi Néri duak mardé. Danahas kuŕum nug binag sumdew.

Yesus Kawag Diguwa Né Kusuan

¹⁶ Yesus nug nir nagurwa delle kena man ole kaw Nasaret qewa atan. Am nug Sabatwa sansan seré sillah Yuda dilag binag mak lo owa noko, Tiwurdi Né ewqerigri asan. ¹⁷ Asew ge, binag mak lori kuak danah profet Aisaiari Né yak qe nug moreg. Morweg kolako ge, né os ere anko yak qe mariko peko ewqan. ¹⁸ "Naŕinahri Koulli ge dagnéwa de. Keŕdi nug da danahas o duak agop Né Kena kusurildi kurilwa goŕen gogoŕko toqifan. Tiwur nug da Né Kena qe kuswelle danah kalabuswa qagrakwa dasi qe da séwi kusqak olagri am danah amlag gaŕu qe séwi bulieksi aminlagri meifew uŕiyin. Tiwur nug da danah kug owa dasi qe séwi kusqak olagri meifew uŕiyin. ¹⁹ Am sén uŕiyew, da Naŕinah danahas nusgur buliko diardigri né qe kusurildi meifew uŕiyin." ²⁰ Ewqeko malako ge, Yesus Né yak

† *Satan*

keko buliko kuak danah qe morko, am nug Né digu kusurigri dian. Dewew ge, danahas kunum Yuda dilag binag mak lowa deg qe amlag atew nug ke' eko anew dolagri kittureksi deg. ²¹ Am nug digumeko Né ewqan qe kusuan. "Gei Tiwurdi Né ewqewi iril duéw ene mefenah bé," eko anan. ²² Danahas kunum dueksi nug binag sumeg. Ag nug ko'ewa né kenanah ban qeri dahmak ku'um ossi am aneg. "Danah uni Yosep nag, gam areg?" éksi aneg. ²³ Qere anweg ge, Yesus anan. "Me'fenah, ag geisah nun né dasil ene anlag. 'Dokta, na nagégé férun sewe pasaorar. Kowol are na Kapernaum sewe ig duet ole qe ih na kawan diguwa ewa ole qere se,' éksi aniflag." ²⁴ Qere ana'elle anan, "Da mefenah amlagwa anina. Profet nug kawag diguwari danahas ag nug pi sumursi. ²⁵ Am da ag amlagwa anina. Elaisari sénwa saw megalko gu kawa maka' kiam am kalam 6 qere laké na'ri Israel atu kunumba nian. Sén qe as qeh'as ku'um Israel daréw. ²⁶ Gam Tiwur nug Elaisa mew Israel as qeh'as usih os kéhnurdigri pi atan. Nug Elaisa mew Sarefat Saidon † atu qewa as qeh'as os kéhnurdigri atan. ²⁷ Qe sillah sén profet Elisari sénwa Israel danah ku'um lepra wa'fe ole daréw. Gam olagwa Elisa danah usih os wa'fe nusig qe pi sew kawa man. Gam Naman Siriarer †† qe ih sew pasaoran," eko anan. ²⁸ Qere anew ge, danah Yuda dilag binag mak lowa deg ole ge né qe dueksi olag uh'ri nounah ban. ²⁹ Uh'rilag bew aseksi, Yesus be'fweksi kawlag qoukuwa de qe dougwa waneg. Waneksi qouku sékuwa béwa tourweg nurigri qere seg. ³⁰ Gam qer seppeg, nug buliko gamlagwa wanko ole ih nusig oko atan.

Yesus Koulli Nou Ge'dan

³¹ Dimba ge, Yesus Nasaret minko noko Galili atu qe owa Kapernaum qewa atan. Qewa atko ge, Sabat de'f oswa ge Yuda dilag binag mak lo owa danahas Tiwurdi Né ismaran. ³² Ismarew ge, ag nusig né qe dueksi dahmak ku'um og, ke'rdi né nusig ge gagragsak am kuakri wittak ole. ³³ Am danah os féruwa koulli nou ole Yuda dilag binag mak lowa qewa dian. Nug qalko urwan. ³⁴ "Ei! Yesus Nasaretré, na ig ke' sigripri uriyam? Na sewe ig paral ménigri te uriyam? Da na duirina. Na Tiwurdi Gun Danah," eko uruko anan. ³⁵ Uruko anew ge, Yesus koulli nou qe gagrag anoran. "Na torka danah qe pa'oka beka eit." Qere anew ge, koulli nou danah qe pa'wurko beko atelle, tou'ew danahas nolagwa atko qewew beko atan. Gam nug gurak ospi moran. ³⁶ Danahas kunum do'flag new, ag agégé né marieksi aneg. "Uni ge ke' nénah? Nug kuakri wittak ole am gagragsak olewa koulli nou né mare. Qeri ag dueksi ole pa'wureksi atsi," éksi aneg. ³⁷ Qewa ge, Yesus neihwah Galili atu kunumba tualan.

Yesus Pita Numia Sew Wa'fe Pasaoran

³⁸ Yesus Yuda dilag binag mak lo qe minko danah os wénih Saimon lougwa atan. Qewa ge Saimon numia féru gagrak na'rinah doko niewew, Yesus wa'fe qe sew pasaurdigri anoreg. ³⁹ Géri nug wanko duk noko delle wa'fe ga'ra morew ge, as qe wa'fe pasaoran. Pasaorew ge, as qe usihri asko ke asilag bawardigri dian. ⁴⁰ Kem nowew ge, danahas leilgar wa'fe digu kowol kowol ole qe diaressi Yesus dowa uriyeg. Uriweg ge, nug danahas kunum wa'fe asilag usih usih qere fe'flag o'rwelle kunum ole sew pasaoreg. ⁴¹ Am qe ih kawa, koulli nou danahas ku'um pa'wararessi atessi ole Yesusri urweg, "Na Tiwur Bega!" éksi aneg. Gam nug ga'ra marew ko'flag qamteksi né ospi marieg. Ke'rdi ag dueg ge nug Kristus. ⁴² Kuag'frewew ge, Yesus awen os danah kawawa unuqurdigri atan. Atew ge, danahas nug marieksi atessi peg. Peksi ge, nug minarko atewri dagoreg. ⁴³ Gam nug anan, "Da Né Kena Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare né qe † kusuwi kaw lalawa ole dolag. Ke'rdi da kuak qe sé'ildi anew uriyin," eko anan. ⁴⁴ Qewa ge, nug Né Kena kuswelle, Yuda dilag binag mak lo ku'umba Yudia atu owa weiré.

Yesus Nug Bé'gur Digumeko Diaran

5 De'f os Yesus Genesaret le ko'fe kawa fanwa asko dewew, danahas ku'umnah nug Tiwurdi Né mariew dolagri omoreksi deg. ² Deppeg nug fanwa kuh a'rit os deppes piatan. Sén qewa, kaké wak danah ag kuh minatweg deppes usu isaressi deppeg piaran. ³ Yesus nug olko kuh oswa tan, kuh qe Saimonri. Teko Saimon kuh nakok bitlew fan minko lewa nurigri amegwa anan. Now ge, Yesus kuhwa delle danahas doulag patan. ⁴ Nug doulag patko malako ge, Saimonri anan. "Kuh palniwe nagur le gamagwa wanew, usu kaké wakri pa'warweg nos," eko anan. ⁵ Anew Saimon ko'ewa oko anan, "Danah na'ri, ig tuqan usu tou'fehut kuag'ré, gam kaké ospi wam. Gam na anam qeri usu buliko pa'warwi nolag," eko anan. ⁶ Qere séksi ge, kaké ku'umnah diarweg usu tata'rlag seg. ⁷ Qere sew ge, leilgar kuak usih kuh oswa deg qe dolagri ewta qarweg, duksi keh'narweg be'weg. Be'warweg beweg ge, kuh a'rit olele kaké yanweg ambew, torieksa lewa nolasri ses. ⁸ Sén Saimon wénih os ge Pita qere peko ge, unaka Yesus fé'gwa gatewa yako duk noko ge anan. "Na'rinah, da hipunin danah. Qeri na da pa'wilka eit," eko anan. ⁹ Ke'rdi nug leigur kunum ole kaké huhak diareg qe peksi dorlag nan. ¹⁰ Saimon leiku'f Yems, Yon ole Sebedi béku'f qe a ole dorlas nan. Géri Yesus Saimonri anan, "Na aw fa'rwén. Na gei digumak danah diardip," eko anan. ¹¹ Qere anew ge, kuh be'watweg fanwa tewes, ken kunum mineksi ge, Yesus dimlamdeg.

† Sarefat kaw am Saidon atu ge Yudia atu kawa. †† Siria ole Yudia atu kawa.

‡ Qe ge Tiwurdi Kingdom.

Yesus Danah Os Lepra Waře Ole Sew Pasaoran

¹² Sén os Yesus nug taun oswa dewew, danah os féru kunum lepra waře ole qe gumurko duan. Nug doko Yesus peko ge, gatewa yako duk noko Yesus nuqurko anan. "Nařinah, na ot sew pe, na da féřulwa waře ene sewe kena mar," eko anan. ¹³ Anew ge, Yesus eweg tiorko danah qe féřuwa meko anan. "Da ol de. Waře nasip pasaorar," eko anew ge, usihri lepra waře qe mundan. ¹⁴ Qe dimba, Yesus danah qe gagrag anoran, "Na danah os amegwa awnah anwen. Mosesri Řo yak-wa ane qe sillah atka féřun pris † os ismurena am doř os oka mor. Qeri danahas kunum dolag na waře nasip sew pasaoran," eko anan. ¹⁵ Gam Yesus neihwah qe atu kuřumba tualan. Tualew dueksi ge, danahas nusig né dolagri am waře asilgar kusuqko mardigri kuřum-nah uřiyeksi qagleg. ¹⁶ Gam Yesus sén kuřum minarko atko awen danah kawawa delle unuqordé.

Yesus Danah Eweg Féř Mousak Ole Sew Pasaoran

¹⁷ Deř os Yesus danahas doulag patelle dewew, Farisi os am Mosesri Řo duak danah ole qewa deg. Ag kaw kuřumbari Galiliri Yudiari am Yerusalemri ole uřiyeg. Am Tiwurdi gagragsak waře danah sew pasaorakri qe Yesus dowan dian. ¹⁸ Sén qewa danah os ag danah eweg féř mousak ole os qařqařwa méksi maweg. Ag maweksi lo owa nuksi Yesus nohwa melagri seg. ¹⁹ Gam danahas kuřumnah, géri awen amban. Ambew ge, waře danah qe ukxi owa nolagri seg, gam ih ospi peg. Géri qařqař ole maweksi lo kořgowa teg. Téksi ge, lo kořgo siřeksi oře qewa qařqař ole pařoweg now danahas gamlagwa Yesus nohwa meg. ²⁰ Meweg ge, Yesus olag meře mak qe peko anan. "Lal, hipunin nasip kusqém," eko anoran. ²¹ Anew ge, Řo duak danah am Farisi agégé né kuřum marieksi aneg. "Danah uni nug kér danah qeri Tiwur pihlure? Danah ounté la os hipunin kusuqrigri olele kawa. Qe Tiwur nugé nusig kuak," éksi aneg. ²² Yesus asilag dahmak qe duan, géri amlagwa anan, "Ag keřdi olagwa dahmak qere usi? ²³ Keř né andil qe kug kawa? 'Hipunin nasip kusqém,' te kawa 'Na aska wei,' eko andil qe te kug kawa? ²⁴ Gam ag ere dolag. Tiwur nug Danah Be-ga wan enewa hipunin kusuqrigri kepařko kuakri wita-k moran," eko anan. Yesus buliko ge danah eweg féř kunum mousak ole qe amegwa anan. "Na aska qařqař nasip oka mouka ole louw eit," eko anoran. ²⁵ Anew ge, usihri danah qe nolagwa asan. Asko qařqař nug nian ole qe oko mouko, Tiwur binag sumelle lougwa atan. ²⁶ Qeri danahas kunum dorlag new Tiwur binag sumessi am ag Tiwurdi gagragsak fařdeksi aneg. "Ig gei kowol founah os piam," éksi aneg.

Yesus Liwai (Matiu) Kepřan

²⁷ Qe dimba ge, Yesus atko takis wak danah os wénih Liwai †† takis wak lowa dewew pian. Peko ge, amegwa anan, "Na doka da dimlamir." ²⁸ Qere anew ge, Liwai keke kunum minelle asko Yesus dimlamdan. ²⁹ Dimba ge, Liwai nug lougwa Yesusri ke naři san. Sew ge, takis wak danah kuřum am danah la os ole a ole ninaqireksi dessi ke qe leg. ³⁰ Gam Farisi am Řo duak danah Farisi dilag ag dougwa piareksi deg qe aseksi Yesus bégur agop né né kuřum marieg. "Ag takis wak danah am hipunin danah la ole ke am le ole ospi lelew sillah," éksi aneg. ³¹ Anweg ge, Yesus amlagwa anan, "Danahas waře kawa ge dokta dowan pi atsi. Gam danahas waře ole qe ih dokta dowan atsi. ³² Da danahas mangu diardildi pi uřiyin. Gam da hipunin danahas anwi olag bulirigri uřiyin," eko anaran.

Kurniak Kowoldi Yesus Kořmoreg

³³ Sén qewa, danah qe Yesus ere amegwa aneg. "Le Luarak danah Yon bégur ge sén kuřum kurdessi unuqursi. Am Farisi begalgar ag ole qere sési. Gam na begpar ge qere ospi sési ag ke le ole lési," éksi aneg. ³⁴ Géri nug né tonak ene anaran, "Danah os as owew, ag nug leigur ke gun marlag olele te? Sén nug qe ole deppeg, kawa. ³⁵ Gam dimba geisah danah qe ukxi atlag, géri nug foula leigur ole pi daweg. Sén qewa ge, leigur qe ke gun melag," eko anaran. ³⁶ Yesus nug né tonak os anaran. "Danah ounté nug lamén fou ge parilko sarikh nagur os oko am lamén alag oře pi titie. Am danah os qere séřig ge, nug lamén fou qe sew nou méřig. Am lamén sarikh fou qe lamén alag qe ole amnak usih kawa. ³⁷ Am danah ounté os nug wain fou bawrak le witakri doř gařa alagwa pi yane. Am danah os qere séřig ge, wain fou doř gařa parilko wain wain-wa gogořdig. Am wain fou doř gařa le witakri qe ole sew nou méřig. ³⁸ Danah nug wain fou ge doř gařa fouwa ih yanar. ³⁹ Am danah nug wain alag tatam le ole ge, nug wain fou bawrak qeri ospi sew. Nug ane, 'Wain alag ge kena,' " eko anan.

Sabat Deřdi Kořmak

6 Sabat deř oswa Yesus bégur ole reis dar owa nuksi ateg. Atessi ge, nug bégur reis qieksi ewlagwa mou ořoleksi damqéksi leg. ² Qere seweg ge, Farisi os piareksi kořmareg, "Sabat deřwa qere sakri ge gun, gam ag keřdi qere séw," éksi kořmareg. ³ Yesus Farisi kořlagwa oko anan, "Ag Dewit danah nusgur ole laké aqarew seg qeri, Né yak nie ge ospi te ewqéksi dosi? ⁴ Dewit Tiwur Loug owa noko, Tiwur nohwari ke beret qe wan. Beret qe gun, danah balbal kunum dilag kawa, pris ‡ dilag mangu. Gam Dewit nug beret qe leko am danah nusgur qe ole marew leg. Ag Né yak qe ospi

† Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

†† Wénih os ge Matiu. ‡ Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

te ewqeg?" ⁵ Yesus buliko anaran, "Danah Bega nug Sabat deŕ gume," eko anaran.

Yesus Sabat Deŕwa Kekuan

⁶ Sabat deŕ oswa Yesus nug Yuda dilag binag mak lowa noko danahas Tiwurdi Néri duak maran. Am danah os eweg kenari mousak ole qewa dian. ⁷ Ŗo duak danah am Farisi os ole ag keŕ ihwa os Yesus yagoŕ morlagri ih marieg. Géri ag Yesus Sabat deŕwa waŕe danah kusqarew pelagri kaŕéordéw. ⁸ Gam Yesus asilag dahmak qe iríl duan. Doko ge, danah eweg mousak ole qe amegwa anan. "Aska danahas gamlag-wa sirka da," eko anoran. Géri danah qe asko sirko dian. ⁹ Dewew ge, Yesus koŕmaran, "Ag dosi ge, kowol are ge Ŗo dimlamdak? Ig Sabat deŕwa danah kowol kena te sarnig, kawa ig gurak te marnig? Ig danah kena dalagri te kehnarnig, kawa ig danah sarhut paral te melag?" eko koŕmaran. ¹⁰ Nug amnew weiyew danah kunum piarko ge, danah qe anoran. "Ewen tior," eko anoran. Anew danah qe qere sew ge, eweg sew buliko pasaorko koutoran. ¹¹ Gam ag uhílag bew ge, ag Yesus aregnah sorlagri qe ag agéagé marieg.

Yesus Aposel 12 Qere Kepŕaran

¹² Qe dimba sén os ge, Yesus Tiwurdi unuqurdigri goukuwa tan. Teko ge, tuqan usih qe unuqorelle dewew kuagŕan. ¹³ Kuagŕew furuwa ge, nug bégur anew qagleg. Qagulweg ge, nug 12 qere kepŕarke ag wenlag aposel † maran. ¹⁴ Os ge wénih Saimon, Yesus wénih Pita katŕan. Am Endru, nug Saimon kamag. Yems am Yon ole. Am Filip, Batolomiu ole. ¹⁵ Matiu am Tomas ole. Am Yems nug Alfius nag. Am Saimon, nug Silot danah ameg qewari. ¹⁶ Am Yudas, nug Yems nag. Am Yudas Iskariotrer, nug dimba geisah Yesus kegeŕ ewlagwa mérig.

Yesus Danahas Doulag Patelle Am Kusqaran

¹⁷ Yesus Bégur 12 ole nuksi ge, nug wanko wan uŕemba asko dian. Nug bégur kuŕumnah ole deg. Am danahas kuŕumnah Yudia atu kunumbari am Yerusalem taun qewari am Tair, Saidon ole ŕanwari qe kunum ole deg. ¹⁸ Ag nusig né dolagri am nug feŕlag-wa waŕe kusuqrigri ole uŕiyeg. Danahas koulli nou sarew nou marak ole ge, Yesus kusqaran. ¹⁹ Yesusri gagragsak wanko danah kunum kusqaran, qeri danahas kuŕumnah nug féfu oŕalagri seg.

O Duak Danah Olag Gamag Asdig

²⁰ Yesus nug bégur piarko delle anaran, "Danah ag gei o duak dasi, ag olag gamag asar. Keŕdi Tiwurdi kingdom ge asilag. ²¹ Danah ag gei laké dasi, ag olag gamag asar. Keŕdi dimba Tiwur sew ag kutuk ospi meweg. Danah ag gei kunnessi dassi, ag olag gamag

† Danah os Yesus nugégé toqarko meŕ arew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meŕ danah.

asar. Keŕdi dimba ag imlag. ²² Ag Danah Bega dimlamdeppag, qeri séksi danah ag kegeŕ maressi uksi uksi aqsi am geŕaressi am wenlag seweg nou mew ge, ag olag gamag asar. ²³ Ag asilag qere seweg pe, ag sén qewa gamlag asakwa olessi des. Keŕdi qe noh asilag saw kappa ge naŕinah. Algu alalgar profet †† dilag ole qere seréw. ²⁴ Gam danah kehlag ole ag kug os pelag. Ag keke sew olag kena diakri iríl oweg olele moran. ²⁵ Danah gei ke léksi koutursi, ag kug os pelag. Ag dimba laké aqardig. Danah ag gei imsi, ag ole geisah Tiwurdi uhŕibak pelag. Dimba ag olag nou mew kuanak naŕi selag. ²⁶ Ag danah kunum binlag sumbeg ge, ag kug os pelag. Algu alalgar profet darmak dilag ole qere seréw," eko anaran.

Kegeŕ Asilgar Dilag Olag Mousar

²⁷ Yesus doulag patelle anaran. "Gam ag né dasil dosi ole ag anarina. Ag kegeŕ asilgar dilag olag mousar. Danah os kowol nouni sarweg ge, ag kowol kena sares. ²⁸ Ag danah os wittak nou marweg ge, ag Tiwur koŕmorweg wittak kena marar. Am danah nouni sarweg ge, ag asilag unuqores. ²⁹ Danah os na siwen leis ge korew pe, leis ole buliwe korar. Am danah os lamen nasip ow ge, minwe kasuk nasip qe ole war, aw gagan-si owen. ³⁰ Am danah os na kekeri koŕmirew ge, na mor. Am danah os nasip keke ow ge, na buliko mirdigri wagé meka aw sewen. ³¹ Danah la ag kowol kena sarlagri olag nie qe sillah, ag ole qere sares. ³² Ag danah asilag olag mouse ole qe dilag ih olag mousew pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ag ole danah are asilag olag mouse ole qe dilag ih olag mouse. ³³ Am ag kowol kena danah os asilag sési ole qe dilag ih seweg pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ole ag kowol qere ih sési. ³⁴ Am ag danah keke marsi qe noh marlagri olele duessi marweg pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ole ag hipunin danah leilgar keke marsi qe ag keke noh olele bulieksi marlagri duessi marsi. ³⁵ Gam ag kegeŕ asilag dilag olag mousar am ag nouni aw sarweg. Ag keke mareksi am noh olagri aw dahmeweg. Ag qere seppag ge, ag noh naŕi mardig am ag Tiwur Karannah bégur dalag, keŕdi nug danah nou am danah keke marew kena sam éksi pi ansi qe ole nouni pi sare. ³⁶ Ag danah dilag olag duar, Memlag Tiwur o duak nie ole qe sillah."

Ag Leilgar Aw Kepŕarweg

³⁷ "Ag danahas dilag kowol nou aw kepŕessi am nou arweg. Qere seweg ge, Tiwur ole asilag qere sérig. Ag danahas kowol nou asilag noh olagri aw anweg. Qere seweg ge, Tiwur ole asilag qere sérig. Ag danah os nouni sarweg ge, hipunin asilag kusuqqeg, Tiwur ole asilag hipunin kusuqrig. ³⁸ Ag danah la qe keke mares am Tiwur geisah ag keke mardig. Geisah Tiwur keke

†† Tiwurdi né oko mariak danah

yanew ambeko letewew mardig. Ag keke gane danah marsi qe sillah Tiwur ag ole mardig," eko anaran.

³⁹ Anko ge, Yesus né tonak os ole amlagwa anan. "Danah os ameg gaŕu nug ameg gaŕu lia omaldigri olele te? Kawa, geisah a olele tolweksa moŕwa nolas. ⁴⁰ Sulnir nug duak nusig duak morak danah nusig pi érde. Sulnir are nug duak morak danah nusig dowari duak kunum oko malako ge, duak morak danah nusig qe sillah bérig. ⁴¹ Areg na liap amegwa kinkak nagurnah de qeri aminna? Gam na amenwa ker masa naŕi de ge, pite dahmorna? ⁴² Na nagégé amenwa ker masa naŕi de ge pite penna am areg liap anorna, 'Lal, da na amenwa kinkak nagurnah de ge uŕil seiná.' Na darmak gaŕanwa ih Tiwur dimlamdak danah! Na tatam na nagégé amenwa ker masa naŕi ge oka, amen kena mew aminka koutorka ge, na kinkak nagurnah liap amegwa de qe uŕipri olele."

Ker Am Mou Ole

⁴³ "Ker kena nug mou kena nie. Qe sillah ker nou nug mou nou nie. ⁴⁴ Danah ag ker mou tatam peksi ge, ker qe kena te, ker qe nou te ge ag dosi. Danah ag guŕaw mou darér qoum olewari pi usi. Am ag peipé mou ker nagurnah qoum olewari pi tuqsi. ⁴⁵ Danah kena nug dahmak kena kuŕum owa nie. Qeri nug kowol kena se. Qe sillah danah nou nug dahmak nou kuŕum owa nie. Qeri nug kowol nou se. Keŕdi nug dahmak nou owa ambak nie qe, koŕewa bew ane."

Lo Fuakri Kowol Aŕit

⁴⁶ "Keŕdi ag dasil 'Naŕinah, Naŕinah,' éksi ansi, gam ag da koŕel ospi dimlamursi? ⁴⁷ Danah os da gumírko doko, am da fal doko dimlamurdig ge, da kowol nusig qe mariwi ag dolag. ⁴⁸ Nug danah os lo fuan qe sillah. Tatam ge, nug moŕ pesorko oko, wandor lagko kétum keko koutorko ge lo fuan. Dimba le kue neko lo qe yepian, gam qiakri olele kawa. Keŕdi nug fuko koutoran. ⁴⁹ Am danah nug da fal doko pi dimlamde ge, nug danah os moŕ oko, wandor diguwa kétum pi qak lo fuan qe sillah. Géri dimba lo qe le kue neko yepew ge, qiko neko ole kaduŕko nou meko koutoran," eko anaran.

Yesus Fan Kuriri Kekuak Nir Sew Pasaoran

7 Sén Yesus nug danahas né qene marko malako ge, nug Kapernaum taunwa atan. ² Qewa ge, Romdi fan kuri danah nug kekuak nir os ole daré. Kuak nir qeri o naŕi niré ole qe waŕe meko mousdigri malwak nian. ³ Fan kuri danah nug Yesus qewa dian né qe doko ge, nug Yuda dilag kuri danah meŕarew ateg. Ateksa ge, Yesus amegwa anweg uŕiko kuak nir nusig qe sew waŕe pasaurdigri anoreg. ⁴ Yesus dowá ateksi gagragnah ere aneg, "Danah qe kenanah. Na kéhnur-dipri olelenah. ⁵ Nug ig Yuda isanig o niew binag mak lo isanig fuan." ⁶ Géri Yesus ag ole ateksi, fan kuri

danah qe loug mourak waneppeg ge, nug leigur os meŕarew Yesusri né uksi ateksi ere aneg. "O naŕinah, na aw kekuak naŕi sewen. Na da loul owa neripri olele kawa, keŕdi da danah kenanah kawa. ⁷ Qeri da duina ge, da na gumirko wanakri olele kawa. Na qere denna am né ih anwe, dasil kekuak nir waŕe pasaorar. ⁸ Keŕdi da ole danah wénih ole kekuak miŕe qe kallowa deina. Am da ole fan danah os da kallolwa dasi. Am da usih os amegwa anina, 'Na eit,' eko anwi ge, nug ate. Am da la amegwa anina, 'Na doka,' eko anwi ge, nug do. Am da dasil kekuak nir qe amegwa anina, 'Na kekuak ene se,' eko anwi ge, nug qe se." ⁹ Sén Yesus né qe doko ge, danah qeri o meŕe mak peko wawtuŕko ole o gamag asan. Asew ge, nug buliko danahas ameg naŕi dimlamdeg qe anaran, "Da ag anarina. Israel olagwa danah usih os o meŕe mak ere ole ospi pégin." ¹⁰ Qe dimba, fan kuri danah leigur meŕarew ateg ge, bulieksi louw uŕiyeksi, kekuak nir qe iŕil sew pasaoran peg.

Yesus As Qehŕas Nag Os Mousew Buliko Qaqran

¹¹ Nagur dimba Yesus taun os wénih Nain qewa atan. Nug bégur am danahas ameg naŕi qe ole nug dimlamdeg. ¹² Nug atko taun ihŕam naŕi qe mourak wanewew ge, danah mousak os mawessi dog. Danah mousak qe anig nug nag usih qe ih ole am nug as qehŕas. Danahas ameg naŕi taun qewari asessi as qe ole aŕié dog. ¹³ Naŕinah nug as qe peko ge, o naŕi dow, nug as qe amegwa anan. "Na aw kuanwen." ¹⁴ Qere anelle ge, unaka wanko danah mousak nian ole qaŕqaŕ qewa eweg man. Eweg mew ge, danah qaŕqaŕ maweg qe asessi deppeg, Yesus anan. "Nir geiŕ, da anirina, na as," eko anan. ¹⁵ Anew ge, danah mousak qe buliko asko delle ge, digumeko né marian. Yesus nir qe paŕwew anig dowá wanan. ¹⁶ Géri danahas kunum faŕeksi nou méksi Tiwur binag meg. Ag aneg, "Profet naŕi os onigwa bé. Tiwur danah nusgur kehnardigri uŕié," éksi aneg. ¹⁷ Danahas Yesusri né qe Yudia wanwa am atu lala talilorak nie qe kunumba mariweg tualan.

Yesus Am Le Luarak Danah Yon Ole

¹⁸ Yon nug bégur ag keke kunum dueg am peg qe nug amegwa anweg, nug békuŕ aŕit uŕwatan. ¹⁹ Nug Naŕinah ere koŕmorlasri anew ates. "Na enan te Tiwur uŕiripri anan, kawa ig danah la te ameg ménig?" ²⁰ Sén danah aŕit qe Yesus dowá ateksa ge, amegwa anes. "Le Luarak danah Yon anew i na koŕmirmitti gumdekŕu uŕiah. Nug ere ané, 'Na enan te Tiwur uŕiripri anan, kawa ig danah la te ameg ménig?' " eksa koŕmores. ²¹ Sén qewa ih Yesus danahas kuŕum waŕe digu digu ole sew pasaoreg am koulli nou danah feŕlagwari kuŕum geŕaran. Am danah amlag gaŕu ole kuŕum sew amlag kena mew bulieksi amneg. ²² Am danah aŕit qe amlaswa anan, "Bulieksa ateksa Yon keke piap am duap ole qe amegwa anes. Amlag gaŕu ge bulieksi amin-

si, félag mousak ge bulieksi weisi, lepra danah ge férlag buliko pasaore, doulag itwak ge bulieksi né dosi, danah mousak ge bulieksi assi, am o duak danah ag Né Kena dossi. ²³ Am danah os o meře mak gagrag dewew da pi dimirđig ge, Tiwur nug wittak murdig.”

²⁴ Danah ařit Yonri né oksa uřies ole qe mundeksa atwes ge, Yesus digumeko danahas amlagwa Yonri anaran. “Ag awen danah kawawa keřnah pelagri Yon gumdeksi ateg? Ag ulas qawer os orwew ulle qe te pelagri ateg? ²⁵ Kawa ge, ag keř qewa pelagri ateg? Ag danah bala kena ole te pelagri ateg? Kawa, danah bala kena kena mési am danah keřlag ole qe king lougwa dasi. ²⁶ Gam ag keř pelagri ateg? Ag profet te pelagri ateg? Yo, da amlagwa anina. Nug profet la kunum eřarak. ²⁷ Danah Yon eneri ih Tiwurdi Né yakwa ane. ‘Da dimba geisah meř danah dasil méwi atko na nom oko anuqko nasip ih bawardig.’ ²⁸ Da ag amlagwa anina. Yon nug danah wanwa dasi qe kunum eřarak. Gam danah nug Tiwurdi Kingdomwa nagurnah de qe nug Yon eřdak,” eko anaran. ²⁹ (Danahas kunum takis wak danah ole Yesusri né dueksi olag usihwa “Tiwur ge mangunah,” éksi dahmeg. Keřdi ag atweg Yon le luaran. ³⁰ Gam Farisi am Mosesri Řo duak danah ole Tiwur ag ih ismaran qe dimoreg, keřdi ag Yon le luarak mineg.) ³¹ Yesus buliko anaran. “Da keř né tonakwanah os danahas geiri ismardil? Kowol asilag ge aregnah? ³² Ag nir nounu sillah. Kaw gamagwa dessi nir nounu la urwaressi dasi sillah. ‘Ig asilag dumdum yaltu ge, ag kasi sak minéw. Am ig ginanig kuktu iřtu, gam ag kuanak minéw,’ éksi ansi. ³³ Le Luarak danah Yon nug uřiyam am nug ke wain ole ospi leré. Qeri ag aneg, ‘Koulli nou nug féruwa de.’ ³⁴ Danah Bega uřiyam, nug ke wain ole lewew, ag ansi, ‘Danah ene pes. Nug ke wain ole nařinah lelle de. Nug takis wak danah am hipunin danah ole liam patak dasi,’ éksi ansi. ³⁵ Gam danahas Tiwurdi duak usi ole kowol asilagwa ismigsi ge, duak qe keke meřenah,” eko anan.

Hipunin As Yesus Fég Gořenwa Wařwuran

³⁶ Farisi os nug Yesus ole ke lelasri anew ge, Yesus Farisi qe lougwa atko ninaqirko dian. ³⁷ Hipunin as os taun qewa daré. Nug Yesus Farisi qe lougwa ke lelle dian né qe doko ge, nug gořen muřdig kenanah ole siné ambak oko uřiyam. ³⁸ Sén nug wanko Yesus dimugwa fég mourak kunnelle dewew ge, amři gogořko noko Yesus fég lourew ge, kuri urugwa urťian. Urťielle ge fég kis morko gořenwa fég wařwuran. ³⁹ Farisi Yesus nug lougwa uřiyam ole qe, kowol qe peko ge, owa ih anan. “Danah uni nug profetnah wen, nug as uni keř as nugnéwa eweg me qe dolo am nug as qe hipunin as qe ole dolo.” ⁴⁰ Géři Yesus nug danah qeri dahmak doko ge, amegwa anan, “Saimon, da né os ole na amenwa andildi.” Anew ge, Saimon anan, “Aria, duak marak danah, né nasip ge an.” ⁴¹ Yesus anan, “Danah ařit os ateksa danah qarég ole qe dowa waneksa

qarég os anwes matan. Danah os ge anew 10,000 kina moran am danah os ge anew 100 kina ih moran.

⁴² Danah ařit qe qarég qe buliko morakri olele kawa, géři danah nugnéwa qarég os ole qe nugégé kug asilas qe duew doug katian. Qeri danah ařit qe olaswa oun nug danah qe o kunum ole murdig?” ⁴³ Saimon anan, “Arté, danah qarég naři wan ole qe.” Yesus amegwa anan, “Né noh nasip qe mangu.” ⁴⁴ Am Yesus buliko as qe peko delle ge, Saimon amegwa anan. “Na as ene pena te? Da na lout owa ném, am na da fél isdilri le ospi miřam. Gam as ene ge nug amřiwa fél uhřu oko am kuri urugwa urťié. ⁴⁵ Na da kis ospi miřam. Gam sén da owa ném am uřiyew geisah e patak as ene da fél bulibuli kis moré. ⁴⁶ Na ig kounigwa da kurilwa oliw gořen nagur ospi wařwuran, gam as ene gořen muřdig olewa da fél wařwuré. ⁴⁷ Qeri da na amenwa anina. Nug o nařinah miře, qeri da hipunin nusig kuřumnah kusqém. Gam danah os nug hipunin nagur se eko ane qe kusuqwi ge, nug o nagur ih miře.” ⁴⁸ Qe dimba Yesus as qe amegwa anan, “Hipunin nasip kusqém.” ⁴⁹ Danah nug ole ke lessi deg qe agégé nug kořmorew wane morew duak séssi aneg, “Danah ene ounnah qeri nug hipunin kusqé?” ⁵⁰ Yesus as qe amegwa anan, “Na dasil ot meře mé qewa buliko wirém! Na aska ot kenawa ih eit,” eko anan.

As Os Yesus Dimlamdessi Weiyeg

8 Qe dimba nagur os dessi ge, Yesus taunwa am kappa ole weiyelle Tiwurdi Né Kena kusuko anan. “Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardigri sén uřiyé.” Nug Béğur 12 qe am as os ole ařié ateg. ² As qe tatam Yesus koulli nou feřlagwari geřaran am waře ole deppeg sew pasaoreg. Os ge wénih Maria taun Makdalari. Tatam Yesus koulli nou 7 qere féruwari geřaran. ³ Am Yoana, nug gému Kusa ge Herod loug qeri kuakri kuri danah. Susana am as la kuřum os ole ateg. As qe ag asilag kekewa Yesus béğur ole kehnareg.

Danah Ke Sařeg Touřakri Né Tonak

⁴ Danahas kuřumnah taun lalawari uřiyessi Yesus dow a qagleg. Qagulweg ge, Yesus né tonak os amlagwa anan. ⁵ “Danah os atko dara ke sařeg touřan. Nug touřelle atewew ge, ke sařeg os ihwa tolweg. Tolwessi neweg ge danah tapareg am kunum é diareksi lareg. ⁶ Am ke sařeg os ge wan qarqar olewa tolweg. Tolweksi qařa beg, gam wan qe le ole kawa, géři ke qařa wagam kawa ole meireg. ⁷ Am ke sařeg os ge meř qoum ole gamlagwa tolweg, géři ařié béksi meř qoum ole ke qařa tonarweg meireg. ⁸ Gam ke sařeg os ge wan kenawa tolweg. Ag béksi mou kuřumnah nieg. Mou ge 100 eřdak qere.” Yesus qere anko ge urřuko anan, “Danah oun os doug né duakri ole dew pe, né ene doko koutorar.” ⁹ Yesus nug béğur né tonak qe diguri kořmoreg. ¹⁰ Géři nug anan, “Tiwurdi Kingdomri

duak qe algu lariak daré, gam gei nug sew ag duak lugmak qe dosi. Gam, danahas lala qe duak lugmak qe da né tonakwa anarina. Qeri Né yak qe mou bérig. 'Ag aminsi gam ospi peweg. Am né qe dosi gam digu ge olag ospi mourew,' " eko anan.

Ke Sařegri Né Tonak Digu

¹¹ Yesus anaran, "Né tonak ene digu ge ere, ke sařeg ge Tiwurdi Né. ¹² Ke sařeg os ge ihwa tolasi, qe ge danah né dosi gam dimba nou memeg doko né qe olagwari o. Keřdi nug qere sew ag olag meře pi mew ge, hipunin asilag noh ospi éřurweg. ¹³ Am ke sařeg os wan qarqar olewa tolweg ge, danah né qe dueksi uksi olag gamag ase. Gam ag ke qařa diři wan kunuk pi no sillah. Qeri ag olag meře mak sén kutuk ih de, gam qepiak uřiyewew ge, ag tolasi. ¹⁴ Am ke sařeg os meř qoum ole gamlagwa tolasi qe sillah ge, danah né dossi gam ag sén kuřum asilag kug kowol kowolri dahmési, ag wan ewa kehlag ole am o gamag asakwa dalagri, dahmak qe Tiwurdi Né tone. Qeri ag olag meře mak mou ole kawa. ¹⁵ Am ke sařeg wan kirag olewa tolwe qe sillah ge, danah olag kena am dahmak mangu ole Tiwurdi Né dueksi gagrag orwessi, am ag olag meře mak gagrag dewew mou kuřum nisi."

Lam Wa Kallowa Pi Tonsi

¹⁶ Yesus buliko né marian. "Danah os lam kamutko wawa pi tone am qařqař kallowa pi me. Kawa, nug karan eisew nie. Qeri danah lo owa nuksi ge, sarmerf qe pelag. ¹⁷ Keř keř lugmak dasi ge, dimba Tiwur ambo méřig. Am keř keř tonak ge, dimba qe ole ambo mew dolag. ¹⁸ Qeri dosi koutores. Danah are nug né doko orwe ge, Tiwur sew nug o mourew geisah naři qere murdig. Gam danah are nug né pi duelle 'da duina,' eko ane ge, nug nagur os due qe Tiwur buliko kařur-dig," eko anan.

Yesus Anig Am Kamgur Ole

¹⁹ Sén qewa Yesus anig am kamgur ole pelagri uřiyeg. Gam danah kuřumnah qagleg, qeri ag nug gumdeksi unaka wanakri olele kawa. ²⁰ Danah os Yesus anoran, "Na anin am kampar ole peirlagri dimdim ewa aséw dasi." ²¹ Yesus buliko anaran, "Da anil am kamlar ge danahas Tiwurdi Né dueksi am dim-lamursi ole qe," eko anan.

Yesus Ulas Naři Anew Toran

²² Deř os Yesus bégur dilag anan. "Doweg, ig le koře kawa séku leis uwa atat." Qere anew ge, kuh oswa olessi téksi ateg. ²³ Kuhwa atessi ge, Yesus usameg new nian. Niewew ge, ulas gagrag le koře kawawa bew, le koř koř naři qeko kuhwa noko ambew kug naři owa deg. ²⁴ Yesus bégur gumdessi wanessi qařressi aneg. "Danah naři, Danah naři, ig torinigri sétu." Géři Yesus asko ulas kořkoř uhři naři ole gařa matew tores.

Torwes ge, le ameg mousko nian. ²⁵ Yesus bégur dilag anan, "O meře mak asilag arewa de?" Gam ag fařessi dahmak kuřum uksi agéagé aneg. "Danah ene oun? Nug ulas le ole gagrag anatew, né nusig dimlamdap," éksi aneg.

Yesus Koulli Nou Danah Os Féřuwari Geřdan

²⁶ Yesus bégur ole kuhwa ateksi Gerasa waneg. Atu qe Galili le koře kawa nie qe séku leis de. ²⁷ Yesus kuh minko pitiyewew, danah os féřuwa koulli nou ole taun os owari nug Yesus gumurko duan. Sén welah nug lamén ospi tagré am louw ospi daré, nug matmatwa ih niré. ²⁸⁻²⁹ Sén kuřum koulli nou danah qe pi pařwurdé. Danah kuřum nusig sansan amneksi koutordéw, am nug sen darér olewa qagdéw. Gam nug sen darér ole qe tatřardé. Koulli nou souorew awen danah kawawa atté. Danah qe Yesus peko ge, qalko uřwelle unaka féřgwa wanwa qere tolwan. Tolwew peko ge, Yesus koulli nou danah qe pařwurdigri gagrag anoran. Qeri nug fag gogwa uřuko anan, "Yesus, na Tiwur Karanah Bega. Na keřdi dagrowa uřiyam? Da gurak aw miřwen." ³⁰ Yesus kořmoran, "Na wénim oun?" Eko anew am nug anan, "Ameg naři." Keřdi koulli nou kuřum nug féřuwa nog. ³¹ Koulli nou qe qagleksi uřweksi Yesus bulibuli kořmoreg. "Na ig aw geřigwe moř aminweg atko kutuk mewa nuhut." ³² Fo kuřum qouku nagur os qewa ke lessi deg. Qeri koulli nou qe ag Yesus dowe qagleksi uřwessi aneg. "Na ig minigwe fo uni feřlagwa wanet." ³³ Am Yesus anew koulli nou ag danah qe mundeksi fo feřlagwa waneg. Fo qe gueksi waneksi béwa tolweksi le koře kawa qewa nuksi le léksi mouseg. ³⁴ Fo gumarak danah ag kowol qe peksi kum atessi taunwa am kaw lalawa ole mariweg tualan. ³⁵ Géři danahas ag keř ban qe pelagri taun pařweksi ateg. Ateksi Yesus dowe waneksi ge, danah koulli nou pařwureksi ateg qe, dahmak qaorew am lamén tako Yesus nohwa ninapiřko dewew pessi fařeg. ³⁶ Danah os keke qe amlagwa peg ole ge, ag danahas la danah koulli nou ole dewew Yesus areg sew kena man qeri mariweg dueg. ³⁷ Géři danahas kunum Gerasa atu qe-wari Yesus minarko attigri sinanah anoreg. Keřdi ag olag nouninah fařan. Géři Yesus buliko attigri kuhwa olko tan. ³⁸ Danah koulli nou pařwureg ole qe Yesus nuqurko anan, "Da na ole atnit," eko anan. Gam Yesus anew buliko atewew ge anoran. ³⁹ "Na bulika kawanwa atka, Tiwur keke kunum nasip san qe mariwe dues." Géři danah qe taun kunumba atko danahas amlagwa Yesus keke kunum san qe kusuko marian.

Yesus Nir Asin Mousak Qaqran Am Waře As Sew Pasaoran

⁴⁰ Yesus buliko le koře kawa séku leis atew ge, danahas kunum nug felqoreg. Keřdi ag kunum nug ameg méksi deg. ⁴¹ Sén qewa danah os wénih Yairus nug Yesus gumurko wanan. Nug Yuda dilag binag mak lo

osri kuri danah. Nug Yesus nohwa gatewa yako gagrag nuquran. "Na da ole loulwa atnit olele te?" eko kořmoran. ⁴² Keřdi nug nir as usihnah ole am nug makař nusig 12 keke qere qe mousdig malwak nian. Géri Yesus wanko atewew ge, danahas ameg naři duksi nug omorweg ateg. ⁴³ Am as usih os nug makař 12 qere as dilag waře qe ole daré. Am nug kéhu kunum dokta agop malwan. Gam danah ounté os sew waře nusig ospi pasaoran. ⁴⁴ As qe Yesus dimugwa doko, Yesusri lamen noh ořwew ole waře nusig usihri kawa man. ⁴⁵ Yesus kořman, "Oun da uřwilé?" Eko anew, kunum aneg. "Ig kawa, ig kawa." Éksi anweg Pita anan, "Danah naři, danahas ameg naři na omiressi qataoréw dasi." ⁴⁶ Gam Yesus anan, "Ounte da uřwilé. Keřdi da gagragsak dasil os pařwilko atew dahmorém." ⁴⁷ As qe duan ge, nug lugumdigri olele kawa. Géri nug sařfelle Yesus nohwa doko wanwa duk noko, danahas kunum nolagwa nug keřdi Yesus dowe eweg man qe kopatko amegwa anan. "Waře dasil ge usihri sew pasaoré." ⁴⁸ Yesus as qe anoran, "Nir dasil, na dasil ot meře mé qewa na féřun sew kena mé. Na aska ot kena ih dewew eit." ⁴⁹ Yesus né marielle dewew, Yuda dilag binag mak lori kuri danah Yairus qe lougwari meř danah os uřıyan. Uřıko ge, Yairus anoran, "Na ařen ge iřıl mousé. Na duak marak danah aw kug morwen." ⁵⁰ Gam sén Yesus qe doko ge, Yairus amegwa anan, "Na aw fařwen. Na dasil ot meře mew, geisah ařen séwi kena méřig." ⁵¹ Yesus nug Yairus lougwa atko ge, nug danah la os minarew nug ole lo owa pi nog. Gam Yesus nug, Pita, Yon, Yems, am nir as qe memeg anig ole ag ih owa nog. ⁵² Danahas kunum nir as qeri masiepeg ge, Yesus amlagwa anan. "Ag aw masiweg. Nir qe pi mousé, nug usnie," eko anan. ⁵³ Anew ge, ag dueg nir qe iřıl mousan, qeri ag nug imdeg. ⁵⁴ Gam Yesus lo owa noko nir qe ewegwa ořako qalko anan, "Nir dasil, na as." ⁵⁵ Anko malwew, nir qeri koulli buliko féřuwa uřıyew foumak oko usihri asan. Yesus amlagwa anan, "Ag ke os morweg lar." ⁵⁶ Nir qe memeg anig ole dorlas new ole fařes. Gam Yesus gagrag anatan. "A ounté os aw keke eneri amegwa anwes," eko anan.

Yesus Béğur 12 Qe Kekuak Maran

9 Yesus Béğur 12 qe uřwarew dog. Doweg ge, nug koulli nou kunum geřarlagri am waře kowol kowol ole kusqarlagri gagragsak am kuakri wittak ole maran. ² Am nug Né Kena "Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri" qe kusulagri am waře danah seweg pasaorlagri ole anew ateg. ³ Yesus amlagwa anan, "Ag weiyakri sénwa kité os aw oweg. Ag durqak sokét, baram, ke, qarég am siot ařıt os aw oweg. ⁴ Ag lo arewa diarweg nuksi pe, ag qewa ih dessi ole taun qe mineksi ates. ⁵ Gam danahas ag fel pi qaressi diareksi loulagwa pi atweg pe, ag taun qe mineksi atessi ge féřagwari usuř qeqlessi ates. Ag kowol qe peksi ge, kowol nou asilag qe olag mourdig." ⁶ Géri Yesus Béğur

ateksi kaw kunumba weiyessi, Né Kena kuswessi am waře danah atu kunumbari seweg pasaorég.

Herod Yesusri Katat Qan

⁷ Herod Antipas nug Galili dilag king. Nug Yesus Béğur ole kuak seg qeri né doko katat qan. Keřdi danah os ge aneg, "Le Luarak danah Yon buliko siran." ⁸ Am os ge aneg, "Elaisa gumarko duan." Am la os aneg, "Profet † os algunah mousan qe buliko siran." ⁹ Géri Herod anan, "Da anwi Yon fag iřıl kotřeg. Gam danah qe ounnah nusig kuak am kowol ole mariweg duina?" eko anan. Géri nug Yesus perigri dahman.

Yesus 5,000 Danah Ke Maran

¹⁰ Yesusri aposel †† bulieksi uřıyeksi keke kunum seg qeri nug amegwa marieg. Qe dimba ge, nug omlarew, danah la minareksi ag agé kaw os wénih Betsaida qewa ateg. ¹¹ Gam danahas dueksi ge, nug dimlamdeksi ateg. Ag nugnéwa atweg ge, nug felqarelle Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri né qe kuswew dueg. Am danah os waře ole qe sew pasaorég. ¹² Kem noko tueh manew ge, Béğur 12 qe duksi Yesus amegwa aneg. "Na danahas anwe atares. Ag kaw naři am kaw nounu unaka dassi qewa ateksi niak awen am ke lakri os ole maries. Awen ig datu ole ene ge danah kawa," éksi aneg. ¹³ Anweg ge, Yesus buliko anaran, "Ag agégé ke mares." Gam Béğur 12 qe aneg, "Ig ke kuřum ole kawa, beret tanig ole am kaké ařıt ole ih de. Ig atektu danahas ene kunum dilag ke daren te méktu marnig?" ¹⁴ (5,000 danah keke qere qewa deg.) Yesus nug béğur amlagwa anan, "Ag danahas amlagwa anweg, qaglak ameg 50, 50 qere qagleksi des." ¹⁵ Yesus nug anan sillah, béğur né nusig dimlamdeksi anweg danahas kunum ninapiřessi deg. ¹⁶ Yesus beret tanig ole am kaké ařıt qe ole oko saw karan amnelle kena sam elle keri unuqoran. Malako ge, temelle béğur danahas agop panilagri maran. ¹⁷ Géri danahas kunum ke léksi olag ořwew ge, ke big big minareg qe Yesus Béğur diareksi kaleg 12 qere yanareg.

Pita Né Kopatko Yesus Ge Kristus Eko Anan

¹⁸ Deř os Yesus béğur ole dessi am nug nugé kapařko unuqorewew, am béğur gumdeksi doweg kořmaran. "Danahas dasil ge oun éksi ansi?" ¹⁹ Nug béğur aneg, "Os ge Le Luarak danah Yon éksi ansi. Am os ge Elaisa éksi anırsi. Am la os ge profet os algunah mousan qe buliko siran éksi ansi." ²⁰ Anweg ge, Yesus béğur kořmaran, "Gam ag ge dasil oun éksi ansi?" Pita anan, "Na Tiwurdi Kristus ‡, Tiwur danahas nusgur bulika diardiři toqıran." ²¹ Géri né qe danah os amegwa anwegri Yesus béğur gun qaran.

† *Tiwurdi né oko mariak danah* †† *Danah os Yesus nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah.* ‡ *Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardiři danah toqoran.*

Yesus Mousko Am Buliko Asdigri Anan

²² Am Yesus amlagwa anan, "Meřenah, danah Bega geisah gurak kuřum morlag. Kuri danah am pris dilag anqak danah ole am Mosesri Ŕo duak danah ole geisah nug dimoreksi, am qeweg mousdig. Gam deř kiamba ge buliko sirdig." ²³ Anko ge, buliko danahas kunum anaran, "Danah os da dimlamirdigri dew ge, nug nugégé nusig sak am o mourak ole qe dimorko, am ker mawanak nusig deř dorog mouko ge da dimlamřar. ^{†24} Danah os nug nugégé nusig sak am o mourak ole dimlamurko ge, nug foumak ospi ow. Gam danah os nug da dimlamřelle mousko ge, foumak oko sansan darig. ²⁵ Am danah nug wan kénih ole delle mousew ge, keke qe ospinah kéhnurweg. ²⁶ Am danah os dasil am né dasildi uřa new pe, sén Danah Bega nug nusig kamsahlak gun olewa am Memegriwa am Tiwurdi doup gun dilagwa uřirig ge, danah qeri uřa nérig. ²⁷ Da ag amlagwa meřenah anina. Danah os ewa aséw dasi ge, geisah ag pi mousak, Tiwur king delle danahas nusgur gumarewew pelag," eko anan.

Yesusri Kamsahlak Gun Ole Béгур Peg

²⁸ Yesus né qe anko malwew, deř 8 keke qere atew ge, nug unuqurdigri Pita, Yon am Yems ole diarew goukuwa teg. ²⁹ Nug unuqorelle dewew ge, nug kitřu ge buliko sonřewew am nug féřu bala qe ole ampif sil-lah sonřan. ³⁰ Usihri danah ařit Moses Elaisa ole kamsahlak gun olewa dowes nug ole né marieg. ³¹ Yesus nug wagam kawa Tiwurdi Né dimlamurko olele morko Yerusalem mousdigri danah ařit qe ole marieg. ³² Pita leikuř ařit qe ole amlag kug morew nilag seg. Gam sén amlag fou mew ge, danah ařit qe am Yesus ole aseksi kamsahlak gun ole qe owa deppeg piareg. ³³ Danah ařit qe Yesus mundeksa atepes, Pita Yesus amegwa anan. "Danah naři, ig ewa dalom ge kena. Ig laklak ki-am os sénig, os nasip am os Mosesri, am os Elaisari." (Pita nug o pi mourak né qe anan.) ³⁴ Nug né qe anewew ge, fur os doko tonarew owa dessi olag fařan. ³⁵ Tiwur fur owa anan, "Ene nir dasilnah. Da nug algu toqurin. Ag nug fag duessi dimlamdes." ³⁶ Tiwur né qe anko malwew ge, ag Yesus nugé dewew peg. Am béгур ag sén qe keke peg qeri né ospi marieg, asilag dahmakwa ih dian.

Yesus Nir Os Koulli Nou Ole Sew Kena Man

³⁷ Deř qe dimba ge, Yesus am béгур kiam qe ole goukuwari noppeg, danahas ameg naři ufıyeksi Yesus ihwa peg. ³⁸ Am danah os danahas ameg naři qe olag-wa uřwan, "Duak marak danah, na da nal ene peripri nuqrina. Da nir danah usihnah enan ih. ³⁹ Koulli nou os nir qe owa now ge, gelelle ole usihri atko kauřko kawqelle sihřu newew nie. Koulli nou qe nir ofeř ospi

[†] Ker mawanak mouko dimlamdak digu ge, nugégé nusig sak am o mourak dimorko am kug mawelle Tiwur dimlamdakri kowol.

pařwe, am féřu sew nounah me. ⁴⁰ Da na begpar koulli nou ene geřurlagri nuqarin, gam ag sakri olele kawa." ⁴¹ Géři Yesus anan, "Danahas geiri, ag olag meře mak ole kawa am olag ge mangu kawa. Sén gane da ag ole dettu olag meře mérigri amlag méril?" elle ge anan, "Nir nasip oka ere do," eko anan. ⁴² Nir nag qe Yesus gumurko dowew ge, koulli nou qe touřew atko wanwa qeko kawqelle nian. Géři Yesus koulli nou qe nir qe pařorigri gařa morko geřdan. Geřurko nir qe sew kena mew ge, buliko memeg moran. ⁴³ Géři danahas kunum Tiwurdi gagragsak qe peksi dorlag nan. Danahas qe Yesus keř keř kunum san qe peksi dorlag new seppeg, nug béгур anaran. ⁴⁴ "Né andil seina, ene dossi koutores! Danah os Danah Bega kegeř ewlagwa mérig," eko anan. ⁴⁵ Gam béгур ag né qe olag pi mouran. Tiwur sew né digu qe larian, qeri ag olag ospi mouran. Am ag Yesus né qeri kořmorakri fařeg.

Oun Nug Naři?

⁴⁶ Yesus béгур ag kořlagwa ih oun nug naři asilag qeri kareg. ⁴⁷ Yesus dahmak asilag qe doko ge, nir nag os oko doko nug dianwa man. ⁴⁸ Meko ge, nug amlag-wa anan. "Oun os nug da wénilwa nir nag ene sillah oko dahmore ge, nug da dahmiře. Keřdi nug dasil o meře me qeri qere se. Am oun nug da wiře ge, nug Ti-wur da anew ufıyin qe o. Géři oun ag kallolagwa de qe, nug naři." ⁴⁹ Yon anan, "Danah naři, ig danah os na wénimba koulli nou geřarew pektu anurhut minan. Keřdi nug ig ole pi weitu." ⁵⁰ Gam Yesus anaran, "Ag nug aw dagorweg. Oun nug ag kegeř pi mare ge, nug ag leilag," eko anan.

Samaria Yesus Kawlagwa Nuakri Mineg

⁵¹ Yesus wan minko saw kappa attigri sén durmurew ge, Yesus o kunum morko ole Yerusalem attigri atan. ⁵² Am nug danah os meřarew anqeksi kaw os Samaria qewa keke dalagri am ke lelagri qe kunum bawarlagri ateg. ⁵³ Gam danah kaw qewari ag dueg ge nug Yerusalem attigri atan qeri Yesus uksi loulagwa atakri mineg. ⁵⁴ Yesus békuř Yems Yon ole, a né qe dueksa anes. "Nařinah, na ot niew pe, i kew saw karandi anhuř ařelle neko danah uni ařardig!" eksa anes. ⁵⁵ Gam Yesus buliko ařit qe gařa matan. ⁵⁶ Qe dimba ge, Yesus béгур ole kaw lawa ateg.

Yesus Dimlamdakri Kowol

⁵⁷ Ag ihwa ateksi ge, danah os Yesusri anan, "Na are-wa attip ge, da na dimlamirwi ole atnit." ⁵⁸ Yesus danah qe kořewa oko anan, "Qé déguř ag wan ořewa nisi am é ag teřlag ole. Gam Danah Bega nug ge niakri lo ole kawa." ⁵⁹ Nug danah la os amegwa anan, "Na do-ka da dimlamirř," eko anan. Gam danah qe anan, "Nařinah, na minwe tatam ge da atko mem mousan suhumko am dimlamirdil," eko anan. ⁶⁰ Yesus danah qe amegwa anan, "Danah mousak qe minwe agé agé

mousak leilgar qe suhmares. Gam na atka Tiwurdi Kingdomri † Né kusu.”⁶¹ Am danah la os Yesusri anan, “Nañinah, da na dimlamirdil. Gam tatam na minwe da louw atwi ke séktu léktu ewlag o’rako am na dimlamirdil.”⁶² Gam Yesus danah qe anoran, “Danah palangis digumeko to’felle am sansan nug buliko dimugwa amne ole qe, nug Tiwurdi Kingdom owa kekuakri olele kawa,” eko anan.

Yesus 72 Danah Nusgur Kekuak Marew Ateg

10 Dimba ge, Nañinah nug Béгур 12 qe am danah la os ole kepr’arko 72 danah qere anew awen are nug attigri ole qe kunumba arit arit nug noh uksi anqeksi ateg.² Nug ere eko anaran, “Ke lep ku’rum nie, gam ke lep qe tuqakri kuak danah ku’rum kawa. Qeri ag dar memegri unuqorweg nug sew kekuak danah la os ateksi dar nusigwa ke lep tuqlag.³ Ag ates! Da séwi ag sipsip nagur sillah qé dégu’r olagwa atsi.⁴ Ag asilag qarég yanakri sogot am keke yanakri baram aw oweg, am félag ga’ra la os ole aw diarweg. Am ag ihagwa danahas piareksi ge, aw félag yeksi né marweg.⁵ Ag danah os diarko lougwa now ge, ere tatam anares, ‘Tiwur o maror ag ole dalag.’⁶ Am lo qe memeg o kenawa diarew pe, Tiwurdi kena sak lo qewa darig. Gam pi diarew pe, Tiwurdi kena sak lo qewa pi dew buliko agrowa durig.⁷ Ag lo qewa ih deppeg ke’ marlag ge, lessi des. Ke’rdi kekuak danah nug kekuak nusig qe noh urig olele. Ag lo oswari am oswa aw weiweg.⁸ Ag taun oswa noweg, felqareksi diareksi am ke’ ke bawresi marlag ge, ag les.⁹ Wa’fe danah os taun qewa dalag ge, ag seweg wa’fe pasaorar. Am ag Tiwurdi Kingdom †† agrowa uriyé unaka de qe anweg dues.¹⁰ Gam ag taun oswa noweg fel pi qarweg ge, taun qeri ihwa aseksi dessi anes.¹¹ ‘Ig féngwa usu’r asilag taunwari de, qe ag pelagri qeqalhut ne. Gam ag dahméksi koutores: Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardigri sén unaka de.’¹² Da ag amlagwa anina, Tiwurdi uh’ribak de’rwa geisah Tiwur Sodom kaw kug moran qe e’rdak ag kug na’ri pelag.¹³ Korasin am Bet-saida ole ag olag duak! Ag geisah kug na’ri pelag. Ke’rdi da mirakel os agnéwa sein qe Tair Saidon ole selem ben, ag algu olag bulilo. Ag asilag hipunin qeri nouni dueksi neko aqarew am usu’r luessi dessi olag bulilo.¹⁴ Gam Tiwurdi uh’ribak de’rwa Tair Saidon ole kug olas qe e’rdak ge ag olag.¹⁵ Am Kapernaum, ag te os Tiwur ag binlag karan sumdig? Kawa. Ag ole Tiwur tou’rawe nuksi paral melag,” eko anan.¹⁶ Am Yesus buliko anaran, “Oun os nug asilag né dorig ge, nug dasil né due. Am oun os nug ag dimardig ge, nug da dimi’re. Gam danah da dimi’re ge, nug Tiwur anew da uriyin qe dimore,” eko anan.

72 Keuak Danah Bulieksi U’riyeg

¹⁷ 72 danah qe bulieksi uriyeksi olag gamag asakwa aneg. “Nañinah, ig na wénimba anektu, koulli nou gefarhut né dueksi ateg.”¹⁸ Géri Yesus ko’flagwa oko anaran, “Da Satan saw karandi ampif sillah usihri tolwewew pégin.¹⁹ Ag dues. Da ag mat am kappié’p ole qa’flagwa tapeksi o’ollarlagri gagragsak marin. Am kege’r asilagri gagragsak kunum qe seweg kéwsi kawa mérigri gagragsak marin. Qeri ag kité ospi sarew nou meweg.²⁰ Gam koulli nou ag ko’flag dimlamdeg qeri ag aw olag gamag asew. Ag Tiwur saw kappa iril wendlag yan qeri olag gamag asar.”²¹ Sén qewa Koulli Gun nug sew Yesus o gamag asew anan, “Mem, na wan saw oleri Nañinah. Da binam sumina. Ke’rdi na keke ene duak danah dowegri sewe larian, gam danah nir nounu sillah ge ismaren. Me’fenah, Mem na ere séripri ot nian ole qe sen.²² Mem gagragsak am keke kunum ole da ewelwa man. Tiwur Bega ge oun qe ounté ospi due, gam Mem ih due. Am Mem ge oun qe ounté ospi due, gam Bega ge due. Am danah are da kepr’arko ismarin qe ag ole Mem dossi.”²³ Géri Yesus buliko béгур ih dolagri anan, “Danah keke ag pesi ole qe pesi, qe ag olag gamag asdig.²⁴ Da ere anarina ke’rdi ge, algu profet am king ku’rum ole keke ag gei pesi ole qe pelagri seg, gam ag pi peg. Am né ag gei dossi ole qe dolagri seg, gam ag ospi dueg,” eko anan.

Samaria Danah Kenari Né Tonak

²⁵ Def os Ró duak danah os asko Yesus sew perigri seko ko’rmoran. “Duak marak danah, da areg seko ge foumak sansan diakri uril?”²⁶ Géri Yesus ko’rewa oko anan, “Mosesri Ró yakwa ke’ eko ane? Na dona ge areg?”²⁷ Géri danah qe anan, “Ró ane: Nañinah nasip Tiwurdi ot mousew, ot kunum ole, kitton ole, gagragsak nasip kunum ole am dahmak nasip kunum ole Tiwur mor. Am na nagégé nasip ot mouse qe sillah liapri ole qere ot mousar.”²⁸ Géri Yesus danah qe ko’fewa oko anan, “Na me’fe anam. Na qere seka ge, foumak owe Tiwur ole sansan dalas,” eko anan.²⁹ Gam danah qe nug da mangu elle qeri Yesus ko’rmoran. “Am oun ge da lial?” eko ko’rmoran.³⁰ Am Yesus amegwa anan, “Danah os Yerusalemri noko Yeriko atewew, yawseen danah ihwa o’rweksi féru balla nusig kunum ur’deksi keke nusig kunum ka’rdeksi, mou’raweg ameg ta’riew niewew ateg.³¹ Niewew ge, pris ‡ danah os ih qe dimlamurko noko nug danah qe peko ge, ih séku leis wanko nan’urko atan.³² Qe sillah, Liwai †† danah os ole qere noko peko, nug ole ih leis wanko nan’urko atan.³³ Gam Samaria danah os ih unari ur’iko danah qe nianwa doko qere peko ge, o duan.³⁴ O dow ge, nug danah qe gumurko wanko isiwa go’fen am wain ole gog’few now isi witan. Malako ge, danah qe sumew

† Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare. †† Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare.

‡ Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah †† Pris kéhnurak danah am nug Liwai fu’uh

donki nusigwa tew oko ró lo oswa atko qewa meko gum-an. ³⁵ Kuagrëw ge, qarég silwa afit ipko ró lo gumak danah qe morko anan. 'Na danah ene dahmoreppe da buliko ufiko ge na qarég gane tourdip qe noh méril,' eko anan." ³⁶ Am Yesus Ró duak danah qe kořmoran, "Danah kiam ene na dona ge danah are ge yawsen danah mourweg ole qe lia?" eko kořmoran. ³⁷ Kořmorew ge, nug kořewa oko anan, "Danah o dow kéhnuran ole qe." Géri Yesus danah qe anoran, "Na ole atka qere ih se," eko anoran.

Yesus Mata Maria Ole Piattig Atan

³⁸ Yesus bégur ole Yerusalem atlagri atessi kaw oswa waneg. Yesus kaw qewari as os wénih Mata qe lougwa atew, Mata felqoran. ³⁹ Nug mageg os wénih Maria, qe Nařinah fégwadelle né marian qe duelle dian. ⁴⁰ Gam Mata ge ke bawrakri sik nou qan. Géri nug doko Yesusri anan, "Nařinah, da magel ene minřew kekuak dagé seina, qe na areg dona? Na anwe nug ole da kéhniřar," eko anan. ⁴¹ Gam Nařinah anoran, "O Mata, na keke kuřumřinah ot sik qew ot nou me. ⁴² Gam keke usihri qe na kutuk. Qeri Maria nug keke kenanah kepařko se. Am ounté os nug keke kepré qe pi kařdew," eko anoran.

Yesus Bégur Unuqorakri Ismaran

11 Deř os Yesus awen oswa unuqoran. Sén nug unuqorko malwew ge, nug bega os anoran. "Nařinah, Le Luarak danah Yon bégur unuqorakri ismaran sillah, ig ole ismig." ² Géri Yesus anaran, "Sén ag unuqoressi ge, ere anes: 'Ig Mémnig, na wéhnim gun ole karan sumnig. Na ufika king denna danahas gumardip. ³ Na ig deř dorog ke mig. ⁴ Ig ole oun nouni sige qe kusqektu dohuh dounig katie qe sillah, hipunin isanig kusuqka mig. Am ig aw pařwigwe qepiakwa tolahut.'" ⁵ Am Yesus bégur dilag anan. "Olagwa usih os tuqan tugamag lia lougwa atko qaqrko kořmurdig. 'Lal, beret kiam os miřdip olele te? ⁶ Keřdi da lial os weiko ufiko loulwa dué. Gam da ke nug morakri ole kawa.' ⁷ Géri danah lo owa ge andig, 'Na da aw kekuak miřwen. Ihřam iril maném, am da nir dahlar ole niak awenwa nitu. Da asko keke mirakri olele kawa.' ⁸ Da ag anarina. Nug lia qeri nug asko keke ospi morew. Gam nug pi fařak kořmurdig qeri nug asko keke qe murdig. ⁹ Qeri da ag amlagwa anina. Ag kořmeweg, Tiwur ag mardig. Mariweg ge, nug ismardig. Ag ihřam qouqou orweg, nug ihřam matuldig. ¹⁰ Qeri oun os Tiwur kořmurdig ge, nug urig. Oun os maririg ge, nug ismurew perig. Am oun os ihřam qouqou orew ge, nug ihřam matulko murdig. ¹¹ Oun os nug nir memeg ge, nir kaké murdigri kořmew ge, mat nou os murdig te? ¹² Am maru owah murdigri kořmew ge, kappiéř os oko murdig te? ¹³ Qeri hipunin danah ag ole nir keke kena marlagri qe dueksi koutursi. Am Mem saw kappari danah

are kořmési ge meřenah Koulli Gun mew ufirig," eko anan.

Yesus Belsebul Ole

¹⁴ Deř os Yesus danah os koře kunum féřuwa koulli nou qe sew koře kunum daré qe geřdan. Geřdew atew ge, danah qe né buliko mariew danahas peksi dorlag nan. ¹⁵ Gam olagwa danah os ge aneg, "Nug koulli nou dilag kuri Belsebulri † gagragsakwa koulli nou geřare." ¹⁶ Am olagwa danah la os Yesus mirakel os séřigri kořmoreg. Keřdi ag nug meřenah Tiwur dowari te ufıřan qe pelagri kořmoreg. ¹⁷ Gam Yesus nug asilag dahmak qe doko ge, amlagwa anan. "Danah kaw usihwari ag kopatweg afit patew fan selag ge, geisah kaw qe paral méřig. Am danah os ag atef usihwari ag kopatweg afit patew fan selag ge, geisah atef qe kawa méřig. ¹⁸ Am Satan leigur ole kopatweg afit patew fan selag ge, gagragsak nusig kawa mew ag paral melag. Ag ansi ge da Belsebulri gagragsakwa koulli nou geřarina, qeri da ere anina. ¹⁹ Da Belsebulri gagragsakwa koulli nou geřarwi pe, asilgar danah ge oundi gagragsakwa koulli nou geřarsi? Qeri asilgar danah ih qewa ismigsi ge ag darmési. ²⁰ Gam da meře Tiwurdi gagragsakwa koulli nou geřarwi pe, Tiwur danahas nusgur gamlagwa king delle gumardigri agrowa ufıřan." ²¹ Am Yesus né tonak os anaran. "Danah os gagragsak ole nug fan sakri keke bawarko loug kařiah wite ge, keke nusig kunum kena dasi. ²² Gam danah gagragnah os beko fan seko éřurko ge, fan sakri keke kunum gagrag qore qe urig. Am nug keke kunum urig qe danah la agop panirig. ²³ Oun nug da lial kawa ge, nug dasil kegeř. Oun nug da pi kéhniřew sipsip qaglarřu ge, nug sipsip lamarew pihřauri," eko anaran.

Koulli Nou Buliko Uřiye

²⁴ Yesus anaran, "Sén koulli nou danah os féřuwari géřurweg doko atko ge, atu meřakwa sik oko darigri awen mariko weiye. Am nug awen os pi peko ge, ane. 'Da lo minko ufıřin qewa buliko attil,' eko ane. ²⁵ Géri nug buliko atko danah qe owa lo qe kinkak ekařko bawarko koutorak pe. ²⁶ Peko ge, nug atko am koulli nou la nug eřdak nounah 7 qere diarew ufıřeksi qewa dasi. Géri danah qe tatam dian qe éřurko ole nounah me," eko anan. ²⁷ Yesus né qe anewew, as os danahas ameg naři qe olagwa uruko anoran, "As na mémnirko ouma mirelle begran ole qe nug o gamag ase." ²⁸ Gam Yesus anan, "Danah areg Tiwurdi né dueksi dimlamursi ge, ag olag gamag asak nařiwa dalag," eko anan.

Yesus Mirakel Sew Pelag Aneg

²⁹ Sén danahas kuřum qaglessi omorweg ge, Yesus anaran, "Danahas geiri ag olagwa sak nouninah am-bak. Ag da mirakel séwi pelagri kořmési. Gam da mirakel usih ospi séwi peweg. Ag profet Yona féřuwa

† Koulli nouri kuri am nug nou memeg Satan

kowol nian qe sillah ih pelag.³⁰ Niniwe danahas kowol Yona dowa ban qe peksi ge, Tiwur nug mew atan qe ag dueg. Qe sillah danahas geiri ag ole Danah Bega qere peksi ge ag dolag.³¹ Dimba Tiwurdi uhfihak derwa kenariwari kuin sirko danahas geiri ole aseksi dessi asilag sak nou qe ambo marko ismarew pelag. Keŕdi kuin qe wan atko patakwarei Solomonri duak kena qe dorigri uŕiyen. Gam ag olagwa danah os Solomon erdak ge ewa de, am ag nusig né duak minsi.³² Sén Tiwurdi uhfihak derwa Niniwe danahas sireksi geiri danahas ole aseksi dessi geiri danahas dilag sak nou qe ambo melag. Keŕdi ag Yona né kuswew olag bulian. Gam gei ge danah os Yona erdak ge ewa de, am ag olag buliak minsi,” eko anaran.

Féŕundi Kamsahlak

³³ Yesus anan, “Danah os lam kamutko pi larium, am wawa pi tone. Kawa, nug karan eisew nie. Géri danah lo owa nuksi ge, lam aŕe qe pesi.³⁴ Na amen ge na féŕundi lam sillah. Na amen kena dew ge, féŕun kunum ole kamsahlakwa darig. Gam na amen nou ge, féŕun kunum ole gattuwa darig.³⁵ Qeri kamsahlak otwa de qe gattu tonewri na dahmeka koutor.³⁶ Qeri na féŕun kunum kamsahlakwa darig am gattu nagur ospi féŕunwa darig ole ge, féŕun kunum kamsahlelle darig. Lam aŕko atko féŕunwa kamsahle qe sillah,” eko anan.

Yesus Farisi Am Ŕo Duak Danah Ole Alaran

³⁷ Yesus né mariko malwew ge, Farisi os nug lougwa atew ke lelasri anoran. Géri Yesus nug lougwa atko ninaŕirko dian.³⁸ Farisi qe Yesus eweg tatam pi isak ke lew peko ge, nug dorog nan.³⁹ Géri Naŕinah anan, “Farisi, ag asilag kap am plet ole dimdim ih issi, gam ag olagwa ge ameg qak am kowol nounah ole ambak.⁴⁰ Ag né tapewnak danah! Tiwur féŕnig ih te kawian? Am onig owa ole pi te san?⁴¹ Gam asilag kap am plet ole owa keŕ keŕ dassi qe o duak danah kehnaressi mares. Ag qere selag ge, Tiwur amegwa ag olag isak perig.⁴² Gam Farisi ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag danahas agop sak mangu ospi sési am Tiwurdi olag pi mouse. Ag qané, lumbu am darari kes kowol kowol ge watiweg ameg 10 qere new ameg usih qe Tiwur mursi. Gam ag qere séssi am ole Tiwurdi olag mousewew am danahas agop sak mangu ses.⁴³ Farisi ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag binag mak lowa danah wenlag ole dilag diak awen qewa ih dalagri séssi am ag qaglak awenwa felqareppag ih weilagri olag naŕi de.⁴⁴ Ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag matmat bala pi kehak qe sillah, danahas pi duak qaŕewa tapeksi weisi,” eko anaran.⁴⁵ Ŕo duak danah os anan, “Duak marak danah, na Farisi dilag né anna qe, na sewe ig ole uŕnig ne.”⁴⁶ Qeri Yesus né noh meko anan, “Ŕo duak danah, ag ole dahmes! Ag kug os pelag. Ag Ŕo kug ole danahas qaŕlagwa mési, géri ag mawakri kug aqare. Gam ag mawakri kehnareksi ewlag ospi

marsi.⁴⁷ Ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag alagar profet qe aqareg am ag profet dilag matmatwa bala kehareksi bawarsi.⁴⁸ Kowol asilag qewa danah ismarsige, ag alagar algu profet aqareg qe kowol kena seg essi ag matmatwa bala keharsi.⁴⁹ Qeri Tiwurdi duak kena qewa nug iril anan, ‘Da profet † am aposel †† ole anwi atlag. Ag os ge nouni sarlag am gurak marlag. Am la os ge ag aqarweg mouslag.’⁵⁰ Qeri kug algu wan digumakwa profet aqareppag uŕiyew gei patak qe noh danahas geiri ag olag.⁵¹ Algu Abel qakwarei uŕiyew pris Sakaraia ge Tiwurdi doŕ manko morakri qaŕew mourak am Tiwur Loug gamagwa ole qeg. Da meŕe anarina. Kug qe kunum noh qe danahas geiri ag olag.⁵² Ŕo duak danah, ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag danahas Tiwur dowegri dagareg. Am ag agégé Tiwur duak mineksi ge danahas Tiwur dolagri seppag ag dagareg,” eko anaran.⁵³ Sén Yesus lo qe minko attig sew ge, Farisi am Ŕo duak danah ole uhŕilag bew, kegeŕ moreksi diguméksi gurgur koŕmoreg.⁵⁴ Ag Yesus né nouni os anew dueksi oŕalagri kaŕéordéw.

Né Darmak Kowolri Dahmes

12 Sén qewa ih danahas kuŕumnah 1,000 erdak ag Yesus pelagri qagleksi agégé nug tapeksi seppag, Yesus bégur dilag tatam anan. “Ag Farisi danah dilag yis † qeri dahméksi koutores. Yis qe darmak gaŕlagwa ih Tiwur dimlamdak kowol. Qe sillah aw seweg.² Ag keŕ keŕ lareksi tonak nie ge Tiwur sew ambo melag. Am keŕ lariaakwa sési qe ole sew kunum pelag am dolag.³ Qeri keŕ ag gattuwa lugmeksi agé marilag ge, dimba kémunwa danahas kunum dolag. Am keŕ kutiptip kurugwa marisi ge, dimba tamniakwa mariew kunum dolag.”

Tiwur Ih Faŕdes

⁴ “Da leilar, ag anarina. Ag danah feŕlag qelag seweg qeri aw faŕarweg. Keŕdi ag dimba kité la os pi seweg.⁵ Gam da ag oun faŕurlagri qe anwi dolag. Ag Tiwur ih faŕdes. Nug ge koulli kaŕwarew mouslagri am ole dimba touŕarew kew pi qouse olewa nolagri gagragsak ole. Meŕenah, da buliko anarina, ag Tiwur ih faŕdes.⁶ Ag dossi, danah ag é reis anig tanig ole qarég nagurnah usihwa irar mési. Gam Tiwur nug reis anig usih ospi doug katie.⁷ Am meŕenah Tiwur ag kurlag uŕug kunum ge gane qe nug due. Qeri ag aw faŕweg. Am nug asilag o nie ge, é nounou kuŕum dilag dahme qe erdak.”

Yesusri Aw Uŕlag New

⁸ “Da ag anarina. Oun os nug danahas amlagwa nug da dimlamŕeri andig ge, Danah Bega Da ole geisah Tiwurdi doup amlagwa nug danah dasil eko andil.⁹ Gam

† Tiwurdi né oko mariak danah †† Danah os Yesus nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meŕ danah. ‡ Yis ge palawa ole kawlieksi palawa manweg titŕe.

ounté os danahas amlagwa nug da dimiřew ge, da ole geisah Tiwurdi doup amlagwa nug danah dasil kawa eko andil. ¹⁰ Danah oun os pi duak Danah Begari nouni andig ge, Tiwur hipunin nusig kusuqrig. Gam oun os nug duelle Koulli Gun oko oko qurdig ge, Tiwur hipunin nusig qe ospi kusqew. ¹¹ Ag da dimlamirři qeri danah os ag orwareksi diareksi Yuda dilag binag mak lowa am kuri danah wagé wagé am danah kuakri witak marak ole qe nolagwa atweg ge, keř né am areg anlagri aw dahmak kuřum oweg. ¹² Keřdi ag keř éksi anlagri ge sén qewa Koulli Gun ag ismardig," eko anan.

Danah Kéhu Oleri Né Tonak

¹³ Danah usih os danahas ameg naři qe olagwa nug Yesus amegwa anan, "Duak marak danah, na da awal amegwa anwe nug keke i memnitdi ge wasařko dasil sillah qe miřar." ¹⁴ Gam Yesus né qe noh meko anan, "Lal, oun da asilas ken watiko mattildi keprák danah toqirán?" ¹⁵ Elle ge nug kunum amlagwa anan, "Ag dahméksi koutores! Ag keke kunumdi aw amlag qew. Danah kénih naři ole ge, kénih qe sew nug kena ospi dew." ¹⁶ Am Yesus nug né tonak usih os amlagwa anan, "Danah kéhu ole os dar seko ke kehew mou kuřumnah nian. ¹⁷ Qewa ge, nug nugégé dahman, 'Da ke ene oko mew diakri awen olele kawa. Qeri da aregnah séril?' ¹⁸ Am nug anan, 'Da ere séril. Geisah da ke makri lo kunum logřarko am lo wagé wagé fuarko ge, ke kunum am keke dahlar kunum ole qewa mardil. ¹⁹ Am da dagégé dasil ere andil, da ke am keke la kunum qe makaf kuřum urwildigri olele qaglin. Aria, da sam delle ke lelle am ke naři selle gamal asakwa daril.' ²⁰ Gam Tiwur nug amegwa anan, 'Na né tapewnak danah! Gei tuřan ewa na mousdip. Am keke kunum bawren de ene ge geisah oun memeg mérig?' ²¹ Géri danah keke kuřumnah wan ewari nugé nusig qagle ole qe dowa qere bérig, gam Tiwur nohwa ge nug keke kawa," eko anan.

Wan Kénihri Dahmak Nařinah Aw Oweg

²² Yesus bégur dilag anan, "Qeri da ag amlagwa anina. Ag wan enewa fou diakri aw dahmak kuřum oweg. Ag ke lessi fou dalagri am feřlag balari ole dahmak kuřum aw oweg. ²³ Ag fou dasi qe ke erđak am ag feřlag qe feřlagri bala qe erđak. ²⁴ Ag kalog dilag dahmes. Ag ke pi kéhsi am ke uksi qagleksi louw pi mési, gam Tiwur ke mare. Tiwur é dahmare qe erđak ge ag dahmare. ²⁵ Ounté os olagwa dahmak kuřum ow fou darigri sén deř usih yako terigri olele té? ²⁶ Géri ag keke nagur usih os sakri olele kawa ge, keřdi ag dahmak kuřumnah keke lari usi? ²⁷ Ag bala areg besi qe dahmores. Ag teret pi sési am lamén asilag pi sési. Gam da anarina. Bala qe asilag amnak ge king Solomon féřu bala kenanah qe erđak. ²⁸ Gisgař nug gei de am keřew ih danah kotařko kewba touřew arđig.

Gisgař sam qe Tiwur nug bala mare. Qeri Tiwur ag gumardig qe gisgař gumare erđak gumardig. Ag danahas olag meře mak kutuk ole! ²⁹ Qeri ag keř ke am le ole lelagri aw dahmak kuřum oweg. ³⁰ Wan ewa danah Tiwur pi dosi ole ag keke qeri marieksi sik aqare. Gam ag ge, Memlag Tiwur ag keke qeri olag nie qe nug iril doko malwe. ³¹ Qeri ag Tiwurdi Kingdom meweg anqew dimlamurweg ge, nug keke qe ole mardig."

Keke Kena Saw Kappari Qaglakri Kowol

³² "Ag da beglar kuřum kawa, gam ag aw fařweg. Ag Memlag Tiwur nug o gamag asakwa Kingdom nusig mardig. ³³ Ag keke asilgar daren marweg qarég uksi o duak danah mares. Qe ge saw kappa keke kena asilag qe qaglak darig. Am qarég yanakri sogot saw kappari ge oře ole kawa. Asilag keke kena qe ospi kawa mew qe darig, yawsen danah ospi yawsen oweg am diruř ospi seweg nou mew. ³⁴ Asilag keke kenanah arewa de qewa ih ag olag am dahmak asilag kunum ole qewa darig," eko anan.

Nařinah Uřirigra Bawrena Da

³⁵ Yesus anaran, "Ag lamén asilag kutuk mappieksi tageksi am lam kamutweg ařewew bawressi des. ³⁶ Ag kuak nir dilag danah naři danah as wakri mallenwa uřirigri ameg méksi dasi qe sillah bawressi des. Géri sén nug uriko ihřam qouqou orew ge, usihri ihřam nusig matleksi morlag. ³⁷ Kekuak nir are ag danah naři asilag uřirigri bawreksi us aw niweg ameg méksi deppeg buliko uriko piarew ge, ag olag gamag asdig. Da meře anarina. Nug nugégé lamén tagko sew ag daweg ke bawarko mardig. ³⁸ Nug tuřan tugamag té kuagařdigri maru gelleppég té uriko kuak nir ameg méksi deppeg piarew ge, ag olag gamag asdig. ³⁹ Am ag né dasil orwes: Lo memeg os yawsen danah nug lougwa uřirigri sén qe iril duewew ge, yawsen danah qe loug ospi logařko owa now. ⁴⁰ Qe sillah, ag ole sansan bawressi des. Keřdi ag Danah Bega da keř sénwa buliko uriril qe ag pi dosi," eko anan.

Kekuak Nir Kenari Né Tonak

⁴¹ Yesus né qe anko malwew ge, Pita kořmoran. "Nařinah, na ig amnigwa ih te né tonak ene marina, kawa danahas kunum ole amlagwa te marina?" ⁴² Nařinah kořewa oko anan, "Oun ge kekuak nir kena duak kena ole qe danah naři nusig nug toqorew kuak nir la qe gumarelle ke marak sénwa ke wasařko mardig? ⁴³ Dimba danah naři nusig qe buliko uriko am kuak nir qe kekuak mangu ih sewew perig ge, kuak nir qe nug o gamag asdig. ⁴⁴ Meřenah anarina, danah naři qe geisah sew kuak nir qe keke nusgur kunum ole gumardig. ⁴⁵ Gam kuak nir os ere dahmelo, 'Danah naři dasil ofeř ospi buliko uriyew,' elle nug kuak nir am kuak as la qe digumeko mouřwarko ke naři seko lelle am le gagrag qe leko gar qelo. ⁴⁶ Danah naři qe deř

kuak nir qe pi dahmurdig ole qewa am sén os nug pi dorigwa ufiko kuak nir qere peko ge, nug kotféw new danah olag mefe pi me dalag awen qewa touféw nurig. ⁴⁷ Kuak nir nug danah naři nusig keřdi o nie qe duelle pi bawarko dimlamdew pe, danah naři nusig sew nouninah qelag. ⁴⁸ Gam kuak nir nug danah naři nusig keřdi o nie qe pi duelle nouri sew pe, danah naři nusig naři pi qew. Tiwur danah are ag naři mare ge, ag naři morlag. Am danahas are ag keke naři gumlagri mare ge, nug ag naři bulieksi morlagri kořmardig.”

Yesus Dimlamdakwa Danahas Watilag

⁴⁹ “Da wan ewa kew méřil ufıyın, am da ol se ge kew qe iřil digumeko ařan. ⁵⁰ Am da le lourak oswa nuril. Qeri da kug naři iwřewew atew sén qe durig. ⁵¹ Ag dahméři ge diak kena te darigri wan ewa ufıyın? Kawa. Da anarına, da danahas olagwa koptak béřigri ufıyın. ⁵² Gei digumak lo usihwa danahas tanig ole qe watieksi, kiam ge ařit dilas olag usih ospi dew am ařit ge kiam qe dilag olas usih ospi dew. ⁵³ Ag watieksi memeg nug nag ole olas usih ospi dew am nag nug memeg ole olas usih ospi dew. Anig ge ařeg ole olas usih ospi dew am ařeg nug anig ole olas usih ospi dew. Am anig nug aswa ole olas usih ospi dew am aswa nug anig ole olas usih ospi dew,” eko anan.

Sén Peksi Olag Mourar!

⁵⁴ Yesus danahas kuřum amlagwa anan, “Ag fur kem nuakwa qaglew peksi ge, ofeř ole ansi. ‘Gu néřigri se.’ Am qe mefe, gu ne. ⁵⁵ Am sén ag ulas kenariwa yalew ge, ag ansi. ‘Geisah kem gagařdig.’ Am qe mefe kem gagře. ⁵⁶ Ag darmak gařlagwa ih Tiwur dimlamdak danah! Ag wanwa am saw karan sén kitřu peko anakri ge dosi koutursi. Gam keřdi ag gei sén ewa keř keř beko ate qe peksi digu olag ospi moure? ⁵⁷ Keřdi ag agégé kowol mangu ih sakri ospi keřféksi dimlamursi? ⁵⁸ Na danah os na kitéři yagoř mirew pe, kugri né keřřak lowa pi wanak ih umuwa né qe bawreksa olas usih melasri mena pe. Kawa ge, nug na keřřak danah dowa wirko wanew řo danah ewlagwa meirew kalabuswa yanirlag. ⁵⁹ Da na anirına. Na kug noh qarég makri anak qe kunum mewe atew am nagurnah ospi meka malarip ge, na kalabuswari dimdim ospi downen,” eko anan.

Danah Os O Pi Bulirig Ge, Paral Méřig

13 Danah os Yesus ole sén qewa dessi Yesus anoreg. Galili danah os doř manko Tiwur morak qe seppeg, Pailot anew aqarweg mousweg karlag noko doř karag qe ole kawlian. ² Yesus anan, “Ag dosi ge, Galili danah mouseg ole qe hipunin asilag ge Galili danah la kunum dilag hipunin qe eřdak nouninah, qeri te ag kug qe og? ³ Kawa! Da ag anarına, ag olag pi buliew pe, ag ole qere ih paral melag. ⁴ Am danah 18 qere Siloam lo welah naři karan uwa qiko aqarew

mouseg qe, ag dosi ge, ag qe Yerusalem danahas la eřareksi hipunin nouninah te seg? ⁵ Kawanah! Da anarına, ag olag buliar. Kawa ge, ag ole qere ih paral melag,” eko anan.

Guřaw Mou Pi Nieri Né Tonak

⁶ Am Yesus né tonak ene amlagwa marian. “Danah os wain dar nusig owa guřaw ker os kehew dian. Géři dimba ge, guřaw qe mou niew perigri atan, gam mou usihnah ospi niew pian. ⁷ Géři nug dar gumak danah nusig qe anoran, ‘Da makař kiam qere guřaw ene mou niew perildi sén kuřum ufıřém, gam mou usih ospi niew pégin. Qeri na kowe qiar. Keřdi nug awen oko delle wan kirag pi malwew.’ ⁸ Gam dar gumak danah qe kořewa oko anan, ‘Danah naři, minwe makař usih la os ole dew. Am da diguwa wan kapatko mol morelle am kinkak ole diguwa méřil. ⁹ Makař os uwa mou niew pe, qe kena. Gam mou ospi niew pe, kuwi qirig,’” eko anan.

Yesus Sabatwa As Os Sew Waře Pasaoran

¹⁰ Sabat deřwa Yesus Yuda dilag binag mak lowa danahas Tiwurdi Néři duak maran. ¹¹ Am as os qewa dian ge koulli nou sew nug makař 18 qere gumi tupiak, géři nug gumi mangu morakri olele kawa daré. ¹² Sén Yesus as qe peko ge, ufıwurew dow anoran, “As, da waře nasip séwi pasaoré.” ¹³ Yesus qere anelle eweg as qe gumiwa mew, usihri asko mangu delle Tiwur binag suman. ¹⁴ Yesus Sabatwa as qe sew kena man, qeri kuri danah Yuda dilag binag mak lori qe Yesusri uhřibew danahas dilag anan, “Ag kekuak deř la qewa ge ufıyeksi anweg waře asilag sew pasaorar, gam Sabat deřwa ufıyeksi ge ag aw anweg waře asilag sew pasaorew,” eko anan. ¹⁵ Géři Nařinah kuri danah qe anoran, “Ag darmak gařlagwa ih Tiwur dimlamdak danah! Ag Sabat deřwa makau am donki ole asilgar le marlagri pi te kusqareksi diareksi atsi? ¹⁶ Qeri as Abraham fuřuh ene Satan wařewa dagorew makař 18 qere dian. Nug Sabatwa kusqak murdil ge nouri te?” ¹⁷ Sén Yesus qere anew ge, danah nug kegeř moreg qe ag ufılag nan. Gam danahas ge nug kuak kunum kenanah san qeri olag gamag asan.

Mastet Égři Né Tonak

¹⁸ Géři Yesus anaran, “Tiwurdi Kingdom ge kité sillah? Da qe kité sillah eko andil? ¹⁹ Qe ker os wénih mastet ég sillah qe danah os oko dar nusigwa kehan. Ker qe beko naři mew ewegwa é kuřum ufıyeksi sik ukxi dasi,” eko anan. ²⁰ Am nug buliko anaran, “Da Tiwurdi Kingdom ge kité sillahnah eko andil? ²¹ Qe yis sillah. As os yis oko palawa nařiwa gogrew now kawlian. Yis qe sew palawa titiřko naři me qe sillah,” eko anan.

Ihram Nagurdi Né Tonak

²² Yesus Yerusalem attigri atelle taun am kaw e'aran ole qe danahas doulag patelle atan. ²³ Danah os ko' Moran, "Na'finah, danah usih usih te foumak uksi sansan dalag?" Qere anew ge, Yesus anaran. ²⁴ "Ag ihram nagur qewa nolagri gagrag mes. Da anarina, danahas ku'rum ihram qewa nolagri selag, gam ospi noweg. ²⁵ Sen lo memeg asko ihram manew ge, ag dimdim aseksi dessi ihram qouqou oressi anlag, 'Danah nafi, ihram matulwe ig ole not,' eksi anlag. Gam nug ko'lagwa oko andig, 'Da ag pi duarina am ag arewari u'riyew.' ²⁶ Qere anew ge, ag anlag, 'Ig na ole ke am le ole let am na ig kawngwa dounig paten ole qe,' eksi anlag. ²⁷ Gam nug ko'lagwa oko andig, 'Da ag pi duarina am ag arewari u'riyew. Ag kunum kowol nou sak danah, ag uwa wanes! ²⁸ Sen qewa ge Abraham, Aisak, Yakop am profet kunum saw kappa deppeg pi- arlag. Gam ag ge minarak dimdim dessi, qeri olag nou mew kuanessi elag garmessi dalag. ²⁹ Geisah danahas kem bakwari, kem nuakwari, kenariwari am nanetti- wari am wan atu kunumbari ole u'riyeksi awen asilag uksi saw kappa mallen nafi qewa dalag. ³⁰ Me'renah, danahas gei ag wenlag kawa dasi ge Tiwurdi Kingdom owa ag wenlag ole dalag. Am danahas gei ag wenlag ole dasi ge ag wenlag kawa dalag,' " eko anan.

Yesus Yerusalemri Kuanan

³¹ Sen qewa ih Farisi os duksi Yesusri aneg, "Na awen ene minka awen oswa eit, ke'rdi king Herod Antipas na iwirdigri se." ³² Géri nug ko'lagwa oko anan, "Ag ateksi qe' degu' qe ere anores, 'Da gei ke'ew ole am atak ge danahas fe'lagwa koulli nou ge'ardil am wa're danah se'wi wa're pasaorlag. Am sen dasil u'riyew ge kekuak dasil malaril.' ³³ Areg darig ge da gei, ke'ew, am e'ul attil. Ke'rdi Tiwurdi profet ge Yerusalem ih aqarweg moussi! ³⁴ O Yerusalem, Yerusalem! Ag ih Tiwurdi profet agrowa u'riyeg ge, qar tou'feg am aqarweg mouseg. Sen ku'rum da maru anig nagur sougwa qaglarko tonare qe sillah, nir asilgar qaglardil sein, gam ag mineg. ³⁵ Ag qere dues! Gei Tiwur ag minarko loulag dimurdig. Da ag amlagwa anina. Ag da bulieksi ospi peirweg atew sen u'riyew ag ere anlag, 'Ig Na'finah Tiwur wénihwa Danah u'irig qe binag ménig,' eksi anlag," eko Yesus anan.

Yesus Sabat De'wa Wa're Danah Os Sew Kena Man

14 Sabat de' oswa Yesus Farisi dilag nafi os loughwa ke lakri atan. Ateu ag nug ka'fereksi koutoreg. ² Qewa ge, nug nohwa aminko danah os wa're féru tit'arak ole qe dewew pian. ³ Yesus Farisi am Ro duak danah ole ko'maran. "Sabatwa wa're danah sew kena mak ge Ro dimlamdak te?" ⁴ Gam ag né kawa deg. Géri Yesus danah qe o'ako sew kena mew ge anorew atan. ⁵ Ateu ge, Yesus ko'maran, "Ag

eneri olagwa usih os nag te kawa makau nusig te os Sabat de'wa mo' o'ewa tolako now pe, ag ofe' pi te be'uweg bew?" ⁶ Am ag né ospi aneg.

Mallen Memeg Am Ro Danah Ole Dilag Né

⁷ Sen Yesus danah mallenwa ke lakri u'rieg qe danah wenlag ole dilag awen qewa dalagri seweg peko ge, né tonak ene anaran. ⁸ "Sen danah os ag nug wakri mallenwa atakri anew ateksi ge, ag danah wenlag ole dilag awen qewa aw daweg. Ke'rdi danah os wénih nafi ole na e'rdak u'rwurweg u'irig ge na pi dona. ⁹ Qere dew ge, mallen memeg a a'ie u'rwattig ole qe doko anirdig. 'Na danah ene awen mor,' eko anew u'ran newew atka danah wenlag kawa dasiwa darip. ¹⁰ Gam sen na anew atka ge, awen danah wenlag kawa dasi qewa deppe, mallen memeg doko anirdig, 'Lal, na aska atka awen kena danah wenlag ole dasiwa da,' eko anirdig. Qe ge danah mallen qewa u'ilag ole leipar qe nolagwa na wénim sumdig. ¹¹ Danah oun os nug nugé'ge wénih sumdig ge, Tiwur danah qe wénih qew nérig. Am danah oun os nug nugé'ge wénih pi sumdig ge, Tiwur nug wénih karan sumdig." ¹² Géri Yesus mallen memeg qe amegwa anan, "Sen na ke nafi os seka ge, na leipar, awnar kampar ole, nasipwari am leipar ke'lag ole na mourirak dasi qe aw u'warwen. Na qere sérip ge, ag ke séksi noh méksi na u'wirilag. ¹³ Gam na ke nafi seka ge, o duak danah, danah ewlag félag nou ole am amlag ga'ru ole qe u'warwe ates. ¹⁴ Qere sérip ge, ag noh makri olele kawa. Gam sen danahas mangunah ag Tiwur nohwa sirlag ge, Tiwur na noh mirko wittak mirdig," eko anan.

Mallen Nafiri Né Tonak

¹⁵ Danah os ke lelle Yesusri né qe doko ge anan, "Danah os mallen nafi Tiwurdi kingdom owa ke lérig ge, nug Tiwur wittak kena morew o gamag asdig." ¹⁶ Yesus né qe noh meko anan, "Danah os mallen nafi o'welle danah ku'rum u'waran. ¹⁷ Sen keke kunum bawarko malako ge kekuak nir anew atko danah u'waran qe anaran, 'Keke kunum bawakra doweg atet,' eko anaran. ¹⁸ Danah u'waran ole qe kunum ole ag kekuak la ole, géri ospi atweg éksi aneg. Danah an- qak qe anan, 'Da wan fou os daren mein, géri minwe da atko wan qe kitalko peril,' eko anan. ¹⁹ Os ge nug anan. 'Da tuménah makau 10 qere daren marin. Géri ag areg kekolag qe seweg peril qeri da ospi attil,' eko anan. ²⁰ Am la os ge anan, 'Da tuménah as win, géri os- pi attil,' eko anan. ²¹ Kekuak nir qe buliko atko lo memeg qe amegwa anan. Anew ge, lo memeg qe uh'ibew kuak nir nusigri anan, 'Ofe'nah atka taunwa ih nafi am nounu olewa o duak danah, ewlag félag nou ole am amlag ga'ru ole qe diarka u'ri,' eko anan. ²² Kekuak nir qe qere seko ge anan, 'Danah nafi, na ani'ram sillah sém, gam lo ospi ambé.' ²³ Géri mallen memeg kekuak nir nusigri anan. 'Na atka taun dimdim

ih nafiwa am nounuwa ole keigarwe ufiweg da loul ambar. ²⁴ Da anarina, da danah tatam urwarwi mineg ole qe kunum mallen dasilwa ke nagurnah ospi leweg, eko anan," Yesus qere anaran.

Yesus Dimlamdakri Kug

²⁵ Danahas ameg nafi Yesus dimlamdepeg, nug buliko danahas qe anaran. ²⁶ "Oun os dagrowa durigri dew pe, nug dasil o nafi mousar. Am nug memegri am anigri, wawri, nir nusgur dilag, awgur kamgur dilag, am kewingur dilag am nugégé nusig o nafi niew pe, nug da begal diakri olele kawa. ²⁷ Am oun os nug nugégé nusig ker mawanak ospi mouko am da pi dimlamirko pe, nug da begal diakri olele kawa †. ²⁸ Am ag olagwa danah usih os lo welah am karan os furigri ge, nug dako qarég gane tourko lo fuko malarigri qe dahmeko peko am digumérig. ²⁹ Ke'rdi nug digumeko lo lagko am pi malarig ge, danah kunum lo qe peksi siwegkoleksi ere anlag. ³⁰ 'Danah ene lo digumeko fuan gam nug malwakri olele kawa,' éksi anorlag. ³¹ Am king os 10,000 fan danah ih ole nug king os 20,000 fan danah ole fan selasri ge, nug lia qe éfurdigri ge delle dahmeko koutorko peko digumeko fan sérig. ³² Nug olele kawa dew pe, king os qe lawar dewew danah os anarew ke' ihwa olas usih melasri ko'morlagri atlag. ³³ Am ih qewa, ag oun os nug ke' ke' nusig qe kunum pi dimorko pe, nug da begal diakri olele kawa."

Sol Mumda Kawa

³⁴ "Sol ge keke kena, gam nug mumda kawa mew ge, areg seweg am buliko mumda ole darig? Kawa. ³⁵ Sol mumda ole kawa qe nug ker os diguwa wanwa meko ker ke morakri kawa, nug kekuak ole kawa. Qeri sol qe tourweg ate. Oun os doug né duakri ole dew pe, né ene doko koutorar," eko Yesus anaran.

Sipsip Lariakri Né Tonak

15 De' os takis wak danah am hipunin danahas ole qe ag Yesus né mariew dolagri ufiyeksi qagleg. ² Gam Farisi am Mosesri Ro duak danah ole né né marieksi aneg, "Danah ene hipunin danah ole liam pateksi afié ke lési." ³ Géri Yesus né tonak ene anaran. ⁴ "Ag olagwa danah os nug sipsip 100 qere ole darig am sipsip usih os lariew ge, nug areg sérig? Nug 99 qe minarew awen gisgar olewa depeg am nug atko sipsip usih larie qe pi te mariko pew? ⁵ Am sén nug peko ge, o gamag asew sipsip qe sumko guqawa meko mouko louw ate. ⁶ Atko ge, nug leigur am nusigwari qe ole urwarew ufiyeksi qagulweg anare. 'Ig onig gamag asar. Ke'rdi da sipsip dasil usih larian qe peko buliko wém.' ⁷ Da anarina. Kowol qewa ih, hipunin danah os o buliew ge, saw kappa ole olag gamag asak narinah nie

† Ker mawanak mouko dimlamdak digu ge, nugégé nusig sak am o mourak dimorko am kug mawelle Tiwur dimlamdakri kowol.

am danah mangu 99 olag buliakri olele kawa qe dilag olag gamag ase qe érdak."

Qarég Lariakri Né Tonak

⁸ "Qe sillah, as os qarég silwa †† 10 qere ole am usih os lariew pe, nug areg sérig? Nug lam kamutko louw kinkak ek'réle yamorko mariko mariko peko urig. ⁹ Am sén nug peko oko ge, leigur am nusigwari qe ole urwarew ufiweg anare. 'Ag da ole onig gamag asar, ke'rdi qarég silwa dasil larian qe peko buliko wém.' ¹⁰ Da anarina. Kowol qewa ih, hipunin danah os o buliew ge, Tiwurdi doup qe ag ole olag gamag ase," eko anan.

Nir Geir Memeg Munurko Atanri Né Tonak

¹¹ Yesus né ene buliko anaran, "Danah os béku' afit ole daré. ¹² Géri nag dimbari ge memegri anan, 'Mem, na keke wasarka dasil sillah qe mir.' Géri memeg keke kunum naku' dilas wasarko matan. ¹³ Wagam ole kawa, nag dimbari qe keke nusig kunum qaglew daren meg. Meweg qarég oko orwelle atu os una qewa atan. Atko qewa delle ge, nug o mourakwa ih nouwa qarég sew kawa man. ¹⁴ Kawa mew dimba ge, atu qewa laké nafi nian. Niew ge, nug digumeko qagrakwa dian. ¹⁵ Géri nug atu qewari danah os dow kekurigri atew ge, danah qe sew atko awen qewa fo nusig ke marelle gumardé. ¹⁶ Nug laké qew fo tounam gone mardé ole qe lérigri o nafi daré, gam ounté kité ospi mordé. ¹⁷ Sén dahmak kena nugrowa ufiyew ge, nug nugégé anan, 'Da memri kekuak nir ge ag ke olele, gam da ge ewa lakéri mousdil sein. ¹⁸ Da mem dow buliko atko andil, "Mem, da Tiwur nohwa am na nomba ole hipunin sein. ¹⁹ Da na nam eka ani'rdipri olele kawa, gam sewe da kekuak nir nasip de," eko andil, eko anan. ²⁰ Géri nug asko buliko memeg dow atan. Gam nug ih una ufiyewew memeg peko nusig o dow guko atko qagru ofako gamnurko kis moran. ²¹ Géri nag memegri anan, 'Mem, da Tiwur nohwa am na nomba ole hipunin sein. Da na nam diakri olele kawa.' ²² Gam memeg kekuak nir nusgur dilag anan, 'Ag ofér féru bala kenanah qe uksi méksi mores. Eweg do'rohwa ring ofaweg now am fég gara méksi mores. ²³ Am makau yu titraknah qe qéksi ke nafi seweg lettu onig gamag asar. ²⁴ Ke'rdi ig da nal ene mousko malwan qere dahmet, gam buliko ufiyé. Nug larian, gam buliko peko wém.' Géri ag olag gamag asakwa ke nafi qe leg. ²⁵ Sén qe, nag digam nug dara dian. Nug ufiko lo mourko dolle ge, kasi sepeg uttulag duan. ²⁶ Géri nug kekuak nir os urwurew wanew ge, ko'moran, 'Uni ke' sessi sési?' ²⁷ Kekuaq nir qe anan, 'Na kamap ge buliko ufiyé. Am na memen makau yu titraknah qe qew ke nafi sam. Ke'rdi nug nag larian qe gurak ospi wan kena ih buliko ufiyew o gamag asew sé,' eko anan. ²⁸ Gam awag ge uhfibew lo owa nuak minan. Géri memeg

†† Silwa qarég ene drakma. Qe de' usihri kekuak noh.

dimdim wanko lo owa nurigri sinanah kořmoran.
²⁹ Gam nug memegri anan, 'Na pe! Da makař kuřum nasip kekuak sam sein am né nasip ospi tappi nan. Gam qeri na meme yu usih ospi miřwe da leilar ole ke nag ospi séktu let. ³⁰ Sén na nam ene qarég nasip naři oko atko o mourakwa ih nouwa am ihwari as feřlagwa sew kawa mew, am buliko louw uřiyew ge, na makau yu titřaknah qeka mořam,' eko anan. ³¹ Géři memeg anan, 'Da nal, na sansan da ole dařu. Am keke dasil kunum qe nasip. ³² Gam ig ke lettu onig gamag asé, keřdi na kamap ene mousan gam fouman. Nug larian gam buliko kappa uřiyew ge, ig buliektu piam,' eko anan,' Yesus qere anaran.

Kekuař Gumak Danah Duak Kena Ole

16 Yesus bégur anaran, "Sén os danah kéhu oleri kuak nir dilag anqak danah keke nusig kunum gumardé ole qe daré. Deř os danah os atko danah kéhu ole qe amegwa kekuak nir nusgur dilag anqak danah qe qarég nusig sew kawa meré qeri anoran. ² Géři nug uřwurew now kořmoran, 'Danah nasip marisi qe meře te? Keřdi na kuak qewari malwirdil, na qarég areg gumen qe kunum ole yaka miř,' eko anan. ³ Géři kekuak gumak danah qe nugégé anan, 'Danah naři da gumře ge kuakwari géřildig, géři da aregnah séřil? Da dar kekuakri gagragsak ole kawa am da nuqak uřal ne. ⁴ Sén da kekuak ewari malwiřew ge, aregnah séwi danahas wiřweg loulagwa danigri ge da duina,' eko anan. ⁵ Géři nug né mew danah naři nusig qeri qarég noh makri danah qe usih usih uřiyeg. Anuqko uřiyen qe kořmoran, 'Na keke gane bulika noh meka danah naři dasil murdip?' ⁶ Danah qe né noh meko anan, 'Oliw gořen siné 100 qere.' Kuak gumak danah anoran, 'Na pepa bulika noh makri ene oka ofeř qere daka siné 50 ih qere ya,' eko anoran. ⁷ Qe dimba am danah os dow kořmoran, 'Am na ge keke gane noh méřip?' Danah qe kořmak noh meko anan, 'Reis bek 100 qere.' Kuak gumak danah anoran, 'Pepa bulika noh makri nasip enan da oka 80 bek ih qere ya.' ⁸ Qeri danah naři qe kekuak gumak danah kena kawa qeri 'Kena sam. Na duak kena ole,' eko anoran. Keřdi danah wan ewari ag keke gumarakri duak qe ag dosi koutur-si, danah kamsahlak owari dilag duak qe eřarak. ⁹ Da amlagwa anina. Keke wan ewariwa ag leilgar kehnareš, geisah keke qe ole diakri sén olele morew, Tiwur ag sumarew saw kappa awen ole dalag. ¹⁰ Oun os nug keke nagur pesorko gumdig ge, nug keke naři ole pesorko gumdig. Am oun os nug keke nagur nouni gumdig ge, nug keke naři qe ole nouni gumdig. ¹¹ Géři wan kéhu nouni gumarlag ge, oun nug saw kaw kéhu meřenah qe gumlagri mardig? ¹² Am ag danah osri keke nouni gumarlag ge, oun nug keke asilagnah qe mardig? Kawa. ¹³ Kekuař nir os danah naři ařit dilas sén usihwa kekuakri olele kawa. Nug os ge dimorelle am osri ih o nirig. Nug os ge dimlamdelle am os ge

mindig. Qe sillah ag Tiwur méřiwanešsi am keke wan ewari ole méřiwanakri olele kawa," eko anan. ¹⁴ Qere anew ge, Farisi qarégri olag niré ole qe dueksi Yesusri né siwkolessi aneg. ¹⁵ Né siwkolessi anweg ge, nug anaran. "Ag ansi, 'Danah amlagwa ig mangunah,' gam Tiwur ge ag olag pe am due. Danah ag keř kekeri olag naři nie ole ge, Tiwur amegwa keke qe nouninah."

Yesus Né Ene Ole Marian

¹⁶ "Mosesri Řo am profet dilag né kusweppeg uřiyew Yonwa patan. Qe dimba ge, Tiwurdi Kingdomri né kena qeri kusweppeg uřiye. Am danahas kunum qewa nolagri kekuak naři sési. ¹⁷ Wan saw ole ge kawa méřigri kug kawa, gam Tiwurdi Řo Yak ge nagurnah ospi kawa mew. ¹⁸ Danah oun os waw munurko am as la urig ge, nug doř dilag kowol qe séřig. Am danah os as gému mundak urig qe ole nug doř dilag kowol qe séřig," eko anan.

Danah Kéhu Ole Am Lasarus Ole

¹⁹ Yesus né marielle am né ene ole anaran. "Danah os kéhu ole am nug féřu bala kena kenanah meré. Nug deř dorog keke kunum olele daré. ²⁰ Nusig kař ihřamba ge o duak danah os wénih Lasarus qe niré. Lasarus nug féřu kunum isi olele morak. ²¹ Am nug danah kéhu ole qe lougwari ke le minak biřa os lelemba daré. Am o duak danah ge qé isi meřweppeg daré. ²² Sén dow o duak danah Lasarus mousew, Tiwurdi doup maweksi ateksi awen kena Abraham dianwa Abraham wařutqorweg des. Danah kéhu ole qe ole mousew suhmeg. ²³ Nug kew pi qouse olewa gurak nařinah olle delle amnew tew ge, Abraham unanah uwa pian. Lasarus ole wařutqorak dewew pian. ²⁴ Géři nug Abraham uřwuran, 'Mem Abraham, da nuqrina. Na dasil ot dow Lasarus anwe eweg guř noh lewa meko léřul oug méřigri mar. Keřdi da kew ewa gurak nařinah wina,' eko anan. ²⁵ Gam Abraham noh meko anan, 'Nir dasil, na dahmor. Na wanwa keke kena ot nian ole qe kunum on, gam Lasarus ge keke nou qe diaran. Gam gei ge nug gamag asewew ewa de am na ge gurakwa dana. ²⁶ Am ole, ig gamnigwa kuhař nařinah nie, géři oun ewari agrowa wanakri olele kawa am qewari ole igrowa ewa matařko duakri olele kawa.' ²⁷ Danah kéhu ole ge Abrahamri anan. 'Da nuqrina, mem! Lasarus anwe da memel lougwa atar. ²⁸ Keřdi da awlar kamlar tanig ole ena dasi. Nug gagrag anarew da gurak duina awen enewa ag aw uřiweg,' eko anan. ²⁹ Abraham noh meko anan, 'Mosesri Řo am profet dilag né yak nie, géři minwe ag qe dues.' ³⁰ Géři nug anan, 'Kawa, mem Abraham. Qe olele kawa. Danah os mousko am buliko asko atko amlagwa andig qe ih ge, ag dueksi olag bulirig.' ³¹ Abraham nug anoran, 'Ag Moses am profet ole dilag né dueksi pi dimlamurlag ge, danah mousko am sirko anarew qe ole ospi dueksi dimlamurweg,'" eko Yesus anan.

Yesus Hipuninri Anan

17 Yesus bégur anaran, “Sak o kowol seweg dana-has hipuninwa tolalagri qe uřilag, gam danah qe sérig ole ge nug kug os perig. ² Danah qe sew nir nagur ene os hipunin sew pe, nug fagwa qar naří eiseksi tourweg iwba nurig olelenah. ³ Qeri dahméksi koutores. Na liap nagrowa hipunin sew pe, gařa mor-we buliko aw sew. Am nug o buliew kowol qe minko di-morew ge, hipunin noh nusig kusuřka dowe dout katiar. ⁴ Am nug deř usihwa nagrowa hipunin seko 7 qere patko am buliko sén 7 qere patak uřiko ‘Kowol qe nouni sémi,’ elle o buliew pe, hipunin nusig kusuřka dowe dout katiar,” eko anaran.

O Meře Mak

⁵ Aposel † Nařinah anoreg, “Na sewe ig nasip onig meře mak naří mar.” ⁶ Nug noh meko anaran, “Ag olag meře mak nagurnah kapis ég sillah darig ge, ag ker naří giřam eneri anlag, ‘Na siřka atka iwba diřin noka be,’ éksi anweg nug dimlamurko qere sérig.”

Kuak Nirdi Kowol

⁷ “Né os anwi dolag. Ag olagwa usih os nug kuak nir nusig wan kopattig am sipsip gumardig. Sén nug kuak awenwari uřiyew ge, danah naří nusig ‘Na ere daka ke le,’ eko anurdig te? ⁸ Kawa. Nug ere andig, ‘Na le loka bawarka ke dasil se. Na amel meka deppe da ke lewi tatam, am na ke le.’ ⁹ Kuak nir nusig né dimlamurko keke kunum sérig, qeri danah naří nusig ‘Kena sam,’ eko ospi anew. ¹⁰ Géri ag ole Tiwur keř sakri ane qe kunum séksi malweksi ge, ag anes, ‘Ig kuak nir nasip sam. Ig kekuak migak qe sam,’ éksi anes,” eko anaran.

Yesus Lepra Danah 10 Qere Sew Pasaoreg

¹¹ Sén Yesus Yerusalem attigri atelle Samaria atu uřiko patak qe dimlamurko atan. ¹² Nug atko kaw oswa nowew, danah 10 qere leprasi ole peksi unaka pi waneg lawař deg. ¹³ Dessi ge, ag uřweksi anoreg. “O danah naří, Yesus! Na isanig ot duar!” ¹⁴ Sén nug pi-arko ge anaran, “Ag ateksi feřlag pris †† ismares.” Ag atessi ge, ihwa feřlag pasaorew peg. ¹⁵ Danah 10 qe kunum feřlagwa leprasi pasaorew peg. Gam danah usih os sén féřu pasaorew peko ge, fag naříwa qalko Tiwur binag sumelle buliko uřiyen. ¹⁶ Nug atko Yesus nohwa ole féřgwa gatewa yako duk noko “Kenanah sam,” eko anoran. Am nug ge Samaria danah. ¹⁷ Yesus kořman, “Danah 10 qere séwi feřlag pasaoré. Am danah 9 qere ge arewa dasi? ¹⁸ Aregru uřiyak danah usih ene ih Tiwur binag méřigri buliko uřiyé?” ¹⁹ Qere anelle Samariarar qeri anan, “Aska eit, na ot meře mak qewa Tiwur féřun sew pasaoré,” eko anoran.

† Danah os Yesus nugégé toqarko meř arew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah. †† Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

Danah Bega Buliko Uřiyewew Sén Areg Darig

²⁰ Deř os Farisi danah Yesus kořmoreg. “Ganeh Tiwur king beko danahas nusgur gumardig?” Yesus noh meko anaran, “Tiwurdi Kingdom digumeko béřig ge ag amlagwa peppeg pi bew. ²¹ Danahas ‘Enan de,’ am ‘Unan de,’ éksi ospi anweg. Keřdi Tiwurdi Kingdom iřil uřiyen danahas gamlagwa de,” eko anan. ²² Yesus bégur dilag anan, “Sén qe uřirig qewa ag da Danah Bega deř usih os peiřlagri selag, gam ag ospi peiřweg. ²³ Danah anarlag, ‘Mesaia ‡ nug unan de,’ am ‘Nug enan de,’ éksi anlag. Gam ag aw gueksi dimlamareksi atweg. ²⁴ Keřdi Danah Bega da uřirildi deřwa saw karan ampiř oko atu kunum olele more qe sillah peksi ge dolag. ²⁵ Gam tatam ge, da gurak naří uril am geiri danahas dimiřlag. ²⁶ Nuari sénwa danahas kowol nou seréw qe sillah Danah Begari uřiyak sénwa ole qere ih selag. ²⁷ Danahas ke leg, le leg, danahas nug oppeg atew atew ole Nua kuh nařinah qe owa nuan. Sén qewa gu naří neko le kue naří bew paral meg. ²⁸ Qe sillah Lotri sénwa ole qere seréw. Danahas ke lessi, le lessi, keke darendi maressi, keke fou daren maressi, ke ke-haressi am lo fuaressi daréw. ²⁹ Gam Lot Sodom minko atewew sén qewa ge, Tiwur sew kew am qar ařelle saw karandi gu sillah neko ařarew kunum ole paral meg. ³⁰ Qe sillah danahas pi bawrak deppeg deř qewa Danah Bega kamsahlak gun olewa uřirig. ³¹ Deř qewa danah os loug dimdim darig ge, lo owa keke nusgur diardigri pi now. Qe sillah danah os dara darig ge, lougwa keke diardigri buliko ospi atew. ³² Keř ihwa Lot waw paral man qe dahmores. ³³ Oun os nug nugégé kowol kunum nusig dimlamurko ge, foumak sansan diakri ospi ow. Gam oun os kowol kunum nusig di-morko da dimlamřelle mousdig ge foumak sansan diakri urig. ³⁴ Da anarina. Danah Bega uřirig sén qewa danah ařit os tuqan ařié nieppes ge, os ge olle am os ge munurdig. ³⁵ As ařit os ařié ke sagřessa dalas ge, os ge olle am os ge munurdig.” ³⁶ (Danah ařit os ařié dar usihwa dalas ge, os ge olle am os ge munurdig.) ³⁷ Yesus né mariko malwew, ag kořmoreg. “Nařinah, qe arewanah béřig?” Nug kořmak noh meko anaran. “Awen arewa doř mousak os niewew ge, tum qewa qagulsi. Qe sillah, da lugmak ospi uřiwin ag dueppeg uřiril,” eko anaran.

As Qehřas Am Né Kepřak Danah Ole Dilas Né Tonak

18 Am Yesus nug Bégur 12 unuqorak pi minweg sansan unuqorlagri né tonak ene amlagwa anan. ² Nug anan, “Né kepřak danah os taun oswa daré. Nug Tiwur pi fařurdé am danah dilag ole pi dahmeré. ³ Am as qehřas os taun qewa daré. Nug bulibuli né kepřak danah qe dow a atko nuqurko andé. ‘Kegeř dasil nouni siřan. Qeri na da dimulwa daka né dasil kepař,’ eko anan. ⁴ Sén welah né kepřak danah qe kité

‡ Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

ospi san, gam dimba nug nugégé anan. 'Da Tiwur pi fárdina am danah dilag ole pi dahmeina. ⁵ Gam as ene bulibuli dagnéwa ufíyew sériag iwíre, géri né nusig kepańko mangu murdil. Keńdi nug sew da kéwsil kawa ospi mew!' eko anan." ⁶ Am Yesus anan, "Né keprák danah mangu kawa nug keń eko anan qe dues. ⁷ Am Tiwur nug danahas nusgur kepraran qe dilag kug tuqan kémun ole unuqorakwa mursi ge, asilag seko pi te mangu morko mare? Nug qere duelle te darig? Kawa. ⁸ Da anarina. Nug ofeńdi mangu morko mardig. Gam sén Danah Bega da wan ewa buliko ufiko ge, o meńe mak danah os piardil te?" eko końmaran.

Farisi Danah Am Takis Wak Danah Ole Dilas Né Tonak

⁹ Danah os ag dueg ge ag mangu essi am la kunum ge sam sillah duardéw qeri Yesus né tonak ene anaran. ¹⁰ "Danah ańit os unuqorlasri Tiwur Lougwa ates. Os ge Farisi danah am os ge takis wak danah. ¹¹ Farisi danah qe asko lawań delle nug unuqoran. 'Tiwur, da na kena sam eko anirina, keńdi da danah la kunum sillah kawa. Da yawsen danah kawa, sak nou sak danah kawa, danah la walgar diko weiyak danah kawa, am takis wak danah ene sillah kawa. ¹² Da kuha usihwa kurdako ańit patina am keke kunum wina ge watiwi ameg 10 qere new ameg usih qe na mirina, 'elle unuqoran. ¹³ Gam takis wak danah ge lawań asko delle saw karan os ole pi amnan, gam eweg damkowa meko delle unuqoran, 'Tiwur, da hipunin danah. Na dasil ot dow hipunin dasil kusuqka miń, 'eko anan. ¹⁴ Da anarina. Takis wak danah qe Tiwur hipunin nusig noh kusqew Tiwur nohwa danah mangu delle lougwa atan. Gam Farisi danah ge qere kawa. Keńdi oun due nug wéńih ole ge, Tiwur sew nug wéńih kawa darig. Am oun nug due nug wéńih kawa ge, Tiwur sew nug wéńih ole darig," eko anan.

Yesus Nir Nounu Wittak Kena Maran

¹⁵ Danahas Yesus nir yu feńlagwa eweg meko wittak kena mardigri dieksi dog. Sén Yesus bégur ag piareksi ge, gańa mareg. ¹⁶ Gam Yesus nir nounu urwarew nungrowa doweg ge anan. "Nir nounu pańwarweg dagrowa dos. Ag aw dagarweg. Keńdi danahas nir nounu ene sillah qe Tiwurdi Kingdom ge asilag. ¹⁷ Da meńenah anarina. Danahas are nir nounu ene sillah ag Tiwur kallowa pi dalag ge, ag Tiwurdi Kingdom owa ospi noweg," eko anan.

Yuda Dilag Kuri Danah Kéhu Ole

¹⁸ Yuda dilag kuri danah os Yesus końmoran, "Duak marak danah kena, da aregnah seko founmak sansan diakri uril?" ¹⁹ Yesus końewa oko anan, "Na keńdi dasil kena eka anam? Ounteń kena os kawa. Tiwur nug nugé ih kena. ²⁰ Na Tiwurdi Río 10 dona: 'Na watnah dewew as la ole aw weiwes, danah aw dug kowen, yawsen aw sewen, né dar aw mewen, am anin memen ole kallo-

laswa denna końlas dimlamur,' " eko anoran. ²¹ Anew kuri danah qe anan, "Ró qe kunum ole da nir nagurwa delle dimlamurwi ufíyan," eko anan. ²² Sén Yesus né qe doko ge anoran, "Na ih usih os tuqren. Na kéhun kunum anwe daren meweg am qarég oka o duak danah marka ge, na saw kappari wittak kena qe urip. Qere seka ge, doka da dimlamir," eko anan. ²³ Gam nug danah kéhu nańi ole géri, sén Yesus qere anew doko ge neko qan. ²⁴ Géri Yesus danah qe neko qew peko anan, "Danah kéhu ole os keke nusig kunum minko Tiwurdi kingdomwa nurigri ge kug ole. ²⁵ Meńenah, doń nańi wéńih kamel ge keke titiyakri nil ońewa nurigri ge kug ole, gam danah kéhu ole ge Tiwurdi kingdomwa nurigri ge kug qe eńdak." ²⁶ Danahas né qe dueksi Yesus końmoreg, "Am oun ge founmak sansan diakri urig olele?" ²⁷ Yesus końmak noh meko anaran, "Keń os danah sakri olele kawa ge, Tiwur ge sérig olele," eko anan. ²⁸ Anew Pita anoran, "Ig na dimlamirnińgi keke isangar kunum minaret," eko anan. ²⁹ Anew Yesus anaran, "Da meńenah anarina. Danah os nug Tiwurdi kingdomri seko loug minko, waw minko awgur kamgur minarko, anig memeg ole am nir nusgur minarko asdig ge, ³⁰ nug sén wan ewa dewew saw kappari wittak kena kuńum tatam moran qe eńdak murdig am keńew né founmak sansan diakri ole murdig," eko anaran.

Yesus Mousko Am Asdigri Buliko Anan

³¹ Yesus Bégur 12 qe urwarew wanweg agé dessi anaran, "Ig Yerusalem tehut ge, Danah Begari né profet yeg qe kunum mou bérig. ³² Danah ag Danah Bega uksi Yuda danahas kawa la qe ewlagwa melag. Meweg ag geisah nug siwegkolessi uksiuksi qoressi sunu qessi qisleksi am qeweg mousdig. ³³ Gam deń kiamba ge nug buliko asdig," eko anan. ³⁴ Nug Bégur ag né qe kunum dueg, gam olag ospinah mouran. Né digu lugman, géri ag nug keń eko marian ge sam sillah dueg.

Yesus Danah Ameg Gańwak Ole Sew Kena Man

³⁵ Yesus Yeriko wandigri wanewew, danah os ameg gańu ole ih dougwa ninapińko delle nuqran. ³⁶ Sén nug danahas ameg nańi duksi eńdeksi ateppeg uttulag doko końman, "Areg sé?" ³⁷ Danah os anoreg, "Yesus Nasaretter qe doko wane," éksi anoreg. ³⁸ Anweg ge, nug uruko anan, "Yesus, Dewit fuńuh, na dasil ot dow pe kéhniń!" eko anan. ³⁹ Danah anqeksi waneg qe gańa moreksi, "Na torka da," éksi anoreg. Gam nug qalko urwan, "Dewit fuńuh, na dasil ot duar!" eko anan. ⁴⁰ Yesus fég yako delle nuqak danah qe omalko nungrowa duakri anan. Unaka dow Yesus końmoran. ⁴¹ "Na da keń sérildi ot nie?" eko anan. Anew danah ameg gańu ge anan, "Nańinah, da amindil ol nie," eko anan. ⁴² Anew Yesus anoran, "Na amin. Na ot meńe mak qewa Tiwur sew kena mam." ⁴³ Usihri nug ameg koptew

ole Tiwur binag melle Yesus dimlamdan. Sên danah kunum qe peksi ge, ag ole Tiwur binag meg.

Sakias Takis Wak Danah

19 Yesus Yeriko taun owa noko ih dimlamurko atan. ² Danah os wénih Sakias nug qewa dian. Nug takis wak danah qe dilag kuri am nug kéhu ole. ³ Nug Yesus ge oun qe perigrinah san gam olele kawa. Keŕdi nug danah kutuk am danah kuŕum am qataorak. ⁴ Géri nug anuqko guko atko guŕaw ker nafi os teko Yesus qere wanew perigri qewa ameg meko dian. ⁵ Sên Yesus awen qewa wanko amnew tew peko ge anoran, "Sakias, na ofeŕ ne. Keŕdi da gei ole na loutwa daril." ⁶ Géri Sakias usihri neko gamag asakwa Yesus gamnurelle omlew lougwa ates. ⁷ Danahas kunum qere peksi Yesusri né né marieg, "Nug aregri hipunin danah enenah lougwa fo até," éksi aneg. ⁸ Louw ge Sakias asko Naŕinahri anan, "Naŕinah, na né ene doka. Da keke dasil kunum gamagwa watiko leis ge o duak danah mardil. Am da oun os darmakwa qarég kaŕdin ge waŕos patak noh meko murdil," eko anan. ⁹ Yesus anoran, "Gei ole Tiwur na fénarwa ole dilag hipunin noh kusqé. Am danah ene ole Abraham fuŕuh. ¹⁰ Qeri Danah Bega nug oun os gattu owa de qe mariko peko buliko ow Tiwurdi uhŕibak éŕurdigri uŕiyan," eko anan.

Kekuak Nir 10 Dilag Né Tonak

¹¹ Yesus né qe mariew duepppeg, nug Yerusalem mourak nuan am danahas ag Tiwurdi Kingdom usihri wanwa bérig éksi dahmeg. Géri Yesus né tonak ene anaran. ¹² "Danah binlag ole qe fuŕuh os atu una oswa atew king darigri wittak morew uŕirigri atan. ¹³ Géri nug kekuak nir nusgur 10 qere anew noweg usih usih qarég gol mina † awen awen qere maran. Marko ge anan, 'Qarég ene uksi kekuak morepppeg da buliko uŕiril,' eko anaran. ¹⁴ Gam danah nusgur os danah nafi qeri olag pi nian ole qe danah la os nug dimugri meŕarweg danah nafi qe atanwa ateksi, 'Ig danah ene king isanig diakri onig pi nie,' ellagri ateg. ¹⁵ Gam nug king beko buliko kawagwa uŕiyan. Uŕiko ge, kekuak nir nusgur 10 qere qarég maran ole qe dilag né man. 'Ag qarégwa kekuak areg seg?' qe dorigri koŕmaran. ¹⁶ Kekuak nir anuqko duan qe anan. 'Danah nafi, qarég na miŕen qe kekuak murwi qarég gol mina 10 la ole qaŕewa ban,' eko anoran. ¹⁷ Anew king nusig doko ge anan, 'Kena sen. Na kekuak nir dasil kena. Na qarég nagurwa kekuak kena sen, géri gei na taun ten qere gumardipri anina.' ¹⁸ Am aŕit patak qe doko anan, 'King dasil, qarég nasip kekuak murwi qarég gol mina tanig ole la qaŕewa ban,' eko anan. ¹⁹ Anew ge king nusig anoran, 'Na taun tanig ole gumardip.' ²⁰ Am kekuak nir kiam patak qe doko anan, 'King dasil, qarég gol mina usih nasip na miŕen ge enan. Da lamén qariwa saputko pesorko méwi dian. ²¹ Na danah gagŕan ole. Keŕ

† Mina usih ge kalam kiam kekuakri noh olele.

os na pi kehna qe na funa, am danah la os keke mési qe ole na ona. Qeri da na faŕirko qere sein.' ²² King nusig qe koŕewa oko anoran, 'Na kekuak nir nou am né nasip dimlamdak ge séwi noh urip. Na duen ge da danah gagŕal ole am danah la os keke mési qe da wina am danah la kéhsi qe ole da fuina. ²³ Na keŕdi qarég dasil buliko uŕiko qaŕewa noh la ole olem, gam na qarég lougwa pi men?' eko anan. ²⁴ Anko ge, danah aseksi deg qe dilag anan, 'Qarég nusig kaŕdeksi danah qarég gol mina 10 la qaŕewa sew ban ole qe mores.' ²⁵ 'King nafi, nug qarég gol mina 10 ge iŕil wé,' éksi aneg. ²⁶ Anweg anaran, 'Da anarina, oun os keŕ os pe-sorko gumdig ge, fou la ole urig. Gam oun os keŕ nagur ole am nouni gumdig ge, da nug qe kaŕurdil. ²⁷ Gam kegeŕ dasil da king asilag diakri mineg ole qe diareksi duksi da nolwa aqares,' eko Yesus anaran.

Yesus Yerusalem Nuan

²⁸ Yesus qere anko ge, Yerusalem attigri anuqko atan. ²⁹ Yesus kaw aŕit Betfage am Betani ole Oliw qouku éksi ansi qe sékuwa dasa qe mouratak wanan. Wanko ge, békuŕ aŕit meŕ atew anqeksa atepes anatan. ³⁰ "A kaw uniwa ateksa waneksa ge, donki os fou kena mak ounté os pi teko weiyen ole qe qagak dewew pelas. Peksa ge, kusqeksa oksa uŕiyes. ³¹ Oun os a keŕdi donki kusuqsa eko koŕmew ge anores. 'Naŕinah kekuak murdigri kusuqŕu,' eksa anores," eko anan. ³² Békuŕ aŕit qe ateksa ge nug anan qe sillah ole pes. ³³ A donki fou kena mak qe kusqepes donki memeg koŕmateg. "A keŕdi donki kusuqsa?" éksi aneg. ³⁴ A koŕmak noh meksa anes. "Naŕinah kekuak murdigri," eksa anares. ³⁵ Géri donki oksa Yesus dow a uŕiyeksa ge, siot asilas qaŕewari qe uŕeksa donki qaŕewa duqessa, Yesus eweg oŕawes teko donki karan dian. ³⁶ Yesus donkiwa atewew, danahas siot asilag qaŕewari uŕeksi ihwa duqarepppeg nug qaŕewa atan. ³⁷ Sên nug Oliw qouku minko nuakri ih qewa dowew ge, nug bégur dimlamdeg qe kunum ole olag gamag asakwa diguméksi qaleksi Tiwur binag sumeg. Keŕdi ag Yesus mirakel sew piareg. ³⁸ "King Tiwur Naŕinah wénihwa uŕiye ge nug wittak more. Saw kappa Tiwur ole maror norig am Tiwur karannah nug binag karan sumnig." ³⁹ Am Farisi la os danah ameg nafi qe owa deg qe Yesusri aneg, "Duak marak danah, na begpar gaŕa marwe mines," éksi aneg. ⁴⁰ Yesus noh meko anaran, "Da anarina. Danah ene torweg ge, qar koŕlag koptew uŕwessi binag sumlag," eko anan.

Yesus Yerusalemri Kuanan

⁴¹ Sên Yesus atko unaka wanko Yerusalem taun nafi qe peko ge, o dow kuanelle anan. ⁴² "Yerusalem danahas, ag olag duaknah! Ag Tiwurdi maror owa kena diakri qe dollewri kenanah. Gam ag amlag gaŕwé dasi. ⁴³ Sên qe uŕiyew ge, kegeŕ asilag fanlag uŕiyeksi kaf asilag taliloreksi wan qagulweg tew, o mareksi dalag.

⁴⁴ Am taun asilag logréksi ag aqeksi keke kunum ole seweg nou mérig. Am qar usih os minweg lia qaéwa ospi dew. Keédi ag sén Tiwur agrowa ufiyan ge, peksi olag pi mouran," elle kuanan.

Yesus Tiwur Lougwa Duak Maran

⁴⁵ Yesus Yerusalem noko Tiwur Lougri kaí owa atko qewa danah keke irardi méksi deppeg nug piarko ge digumeko lamaran. ⁴⁶ Nug ere anelle lamaran, "Tiwur-di Né yak ere ane, 'Da loul ge unuqorakri lo.' Gam ag seweg yawsen danah dilag lariak awen sillah beko se," eko anan. ⁴⁷ Nug sansan Tiwur Lougri kaí owa danahas doulag patté. Gam pris dilag anqak danah, Mosesri Ró duak danah am Yuda dilag kuri danah ole ag Yesus qeweg mousdigri ih mariréw. ⁴⁸ Gam ag ih ospi peg, keédi danahas kunum né nusig dolagri seréw.

Kuri Danah Yesus Kuakri Wittak Sew Pelagri Kořmoreg

20 Deí os Yesus Tiwur Lougri kaí owa danahas duak marelle am Né Kena kuswewew, pris dilag anqak danah, Mosesri Ró duak danah am Yuda dilag kuri danah ole duksi anoreg. ² "Na anwe ig duet. Na kuakri wittak arwari oka Tiwur Lougwa kuak ene sena? Na oun kuakri wittak qe mirew sena?" ³ Nug kořlagwa oko anan, "Da ole ag kořmardil. ⁴ Ag anweg due, Yon le luran ge kuakri wittak Tiwur dowari te, kawa danah dowari te oko san?" ⁵ Ag agégé marieksi aneg, "Saw kappari ektu annig ge nug kořmigdig. 'Ag keédi nusig kuak qeri olag meře pi man?' ⁶ Am ig Yonri kuakri wittak danah agopri éktu annig ge danahas uni kunum qar uksi kuiglag, keédi ag olag meře me ge Yon ge Tiwurdi profet." ⁷ Géri ag Yesusri aneg, "Arewari té ge ig pi dotu." ⁸ Qeri Yesus anan, "Da ole oun kuakri wittak miréw kekuina ge ospi anwi doweg," eko anan.

Wain Dar Gumak Danah Nou Dilag Né Tonak

⁹ Am Yesus né tonak ene danahas amlagwa anan. "Sén danah os wain dar naíi kehko am nug danah os wain dar nusig gumeksi morlagri mine marelle ge, nug atu una oswa atko wagam darigri atan. ¹⁰ Wain mou wegak sénwa nug sew kekuak nir nusig os wain dar gumak danah qe agop wain mou os morlagri atan. Gam wain dar gumak danah qe mouřweksi anweg eweg sam buliko atan. ¹¹ Nug kekuak nir la anew atan, gam qe ole mouřweksi nouni sorweg eweg sam am buliko atan. ¹² Wain dar memeg kiam patak kekuak nir os mew atew ge, mouřweksi karag moreksi keigorweg dar dimdim atan. ¹³ Géri wain dar memeg anan. 'Da aregnah séril? Da nir dasil ol mouse ole qe attig ge, né nusig dueksi dimlamurlag té,' elle anew wain dar gumak danah qe agop atan. ¹⁴ Gam sén wain dar gumak danah dar memeg nag qe peksi ge, ag agégé né qageksi aneg. 'Danah ene wain dar memeg mérig. Doweg qéhut mousew dar qe isanig darig,' éksi aneg. ¹⁵ Géri keigoreksi beřweksi dar dimdim ateksi qeweg

mousan. Qeri wain dar memeg ge aregnah sardig? ¹⁶ Nug uřiko wain dar gumak danah qe sew aqarweg mousweg am dar oko danah la gumlagri mardig," eko anan. Sén danahas né tonak qe dueksi ge aneg, "Qere aw bew." ¹⁷ Yesus kittarko delle kořman, "Qere ge Né yak ene digu areg? 'Lo fuak danah wandor mineksi geřdeg ole qe lo memeg wandor qe oko gamagwa lagew delle lo mawe.' ¹⁸ Danah wandor qe qaéwa to-lalag ole ge, kunum ole kaduřlag. Am wandor qe oun os qaéwa tolarig ge, maduřew nounu nérig. Qe sillah, oun os nug da dimiřdig ge nug paral mérig," eko anan. ¹⁹ Mosesri Ró duak danah am pris dilag anqak danah ole ag dueg ge, né tonak qe asilag nou qe uřameko marian. Géri sén qewa ih ag ih os peksi ořalagri seg, gam ag danahas dilag fařeg.

Yuda Danahas Sisari Takis Melag Te?

²⁰ Mosesri Ró duak danah am pris dilag anqak danah ole ag Yesus kařéordéw. Géri ag danah os darmak danah anweg danah mangu sillah ateksi yawsen amneksi Yesus pelag ateg. Ag nug keř os nouni anew qewa ořweksi wan atu dilag kuri danah kuakri wittak morak am gagragsak ole qe ewegwa melagri ateg. ²¹ Géri yawsen amnak danah qe Yesus kořmoreg. "Duak marak danah, ig dotu ge na né mangu ih marina, ismigna am na danah kunum nouni ospi sarna. Am na né meře Tiwur danahas areg dalagri o nie qe ismarna. ²² Na an, ig sétu sillah Sisari takis tourřnig kena te, kawa te?" ²³ Yesus darmak dahmak asilag qe doko anaran. ²⁴ "Qarég silwa os seweg pewi. Oun dorogrog am wénih ole qewa de?" eko kořmaran. ²⁵ Ag kořewa uksi aneg. "Sisa dorogrog am wénih ole." Nug anaran, "Aria! Sisari ge Sisa mores, am Tiwurdi ge Tiwur mores," eko anan. ²⁶ Ag Yesus né nouni os anew dolagri dahmeg, gam sén nug danahas ole dessi nug né nouni usih ospi anew dueg. Ag nug né noh man, qeri dorlag new ole toreksi deg.

Mousko Am Dimba Diakri Kořmak

²⁷ Sadusi † os danah mouseksi am bulieksi pi asweg éksi andéw ole qe uřiyeksi Yesus kořmoreg. ²⁸ "Duak marak danah, Moses Ró isanig yan ge danah os mousko as nir kawa mundew ge, kamag as qe oko awagri nir os memandig. ²⁹ Sén os awag kamag 7 qere daréw, géri awlag digam as os wan, gam as qe nir kawa dewew gému qe mousan. ³⁰ Mousew am dimugwari qe wan, am qe ole as nir kawa dewew mousan. ³¹ Qe sillah kiam patak am atko 7 patak qe kunum ole as qe og, gam nir kawa dewew mouseg. ³² Qe dimba as qe ole mousan. ³³ Am buliko sirak sénwa as qe awag kamag 7 qe kunum og, géri as qe oun waw darig?" éksi kořmoreg. ³⁴ Yesus né qe noh meko anan, "Danahas wan ewa dasi ag nug usi. ³⁵ Gam Tiwur sew

† Sadusi pris ameg os danah mouseksi pi bulieksi assi qeri olag meře me.

danahas mousak sireksi foumak olag ole qe nug wak ospi niew. ³⁶ Ag saw doup sillah dalag, géri ag ospi mousweg. Ag Tiwurdi nir dalag, kérdi ag Tiwur sew sireksi foumak olag. ³⁷ Am Moses ole ker nagur os ařakri né yakwa ismige ge, mousak bulieksi sirlag. Qeri nug Nařinah Tiwurdi ere anan, 'Abrahamri Tiwur, Aisakri Tiwur am Yakopri Tiwur ole,' eko anan. ³⁸ Géri ig Mosesri né qewa dotu ge Abraham, Aisak am Yakop ge Tiwur ole fou dasi. Kérdi mousak danah Tiwur binag pi mési, gam danah fou dasi qe Tiwur binag mési. Kérdi nug nohwa danahas nusgur ge kunum fou dasi," eko anan. ³⁹ Mosesri Řo duak danah os Yesusri aneg, "Duak marak danah, na né noh mangu anam." ⁴⁰ Qeri ounté kořmak fou la ole ospi san.

Yesus Dewit Fuřuhri Kořman

⁴¹ Am Yesus kuri danah qe kořmaran, "Aregri ere ansi Kristus † ge Dewit fuřuh? ⁴² King Dewitri Kasi Yakwa ere ane, 'Nařinah Tiwur, Nařinah dasil Kristusri anan: Na ewel kenariwa deppe, ⁴³ da kegeř nasip taparko séwi nuksi na kallonwa dalag,' eko ane. ⁴⁴ Dewit nug 'Nařinah,' eko anore, gam areg nug Dewit fuřuh darig?" eko kořmaran.

Yuda Kuri Danah Dilag Kowol Nou

⁴⁵ Danahas kunum dueppege Yesus bégur dilag anan. ⁴⁶ "Ag Mosesri Řo duak danah dilag dahmes. Ag feřlag bala welah kena méksi maket awenwa weiyeppege danahas piareksi felqarlagri sési. Am Yuda dilag binag mak lowa danah wenlag ole dasiwa dalagri sési. Am mallen sénwa danah wenlag ole dilag diak awenwa dalagri sési. ⁴⁷ Ag as qehřas dilag keke kunum darmak ihwa memeg mési am qe tonlagri dessi unuqorak welah welah sési. Danah qere ge sak nou noh asilag qe nouninah mardig," eko anan.

As Qehřas Ofa Man

21 Yesus Tiwur Lougwa delle danah keřlag ole Tiwurdi ofa mak awenwa qarég meppege piaran. ² Am nug as qehřas os o duak ole qarég 10 toia ařit ih ole mewew pian. ³ Peko ge nug anan. "Da meřenah anarina. As qehřas uni o duak, gam nug qarég ofa mé ge, danahas uni kunum eřarak naři mé. ⁴ Danahas la kunum ge qarég asilag naři dewew am qarég siřin ge méw, gam as uni ge o duak as gam nug keř os oko lel- lori sillah ge qarég qe kunum ole mé," eko anaran.

Tiwur Loug Qiko Nérig

⁵ Sén qewa nug bégur os aneg. "Tiwur Loug ene qar kena kenawa fueg am Tiwurdi ofa meg qewa bala moreksi koutoreg," éksi aneg. Gam Yesus anan. ⁶ "Sén os uřiyew ge, keke kunum pesi qe qiko neko kad-

† Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

duřdig am qar usih os lia qařewa ospi dewew peweg," eko anan.

Yesus Kug Uřirig Qeri Anan

⁷ Ag kořmoreg, "Duak marak danah, na anam keke qe ganahnah bérig? Ig keřnah pektu am donig ge qe bérigri sén unaka de?" ⁸ Yesus anan, "Geisah ag dar-marwegra, dahméksi koutores. Geisah danah kuřum da wénilwa béksi 'Da Kristus,' am 'Geiri kuagřak sén uřiko malwé,' éksi anlag. Gam danah qe aw dimlamarweg. ⁹ Sén ag wan atu oswa fan neihwah am karak neihwah dueksi ge, ag aw fařweg. Keke qe tatam belag, gam malwakri sén qe ofeř ospi bew." ¹⁰ Yesus buliko anaran, "Wan atu os asweg wan atu la ole fan selag am king os asew king la ole fan selas. ¹¹ Mim naři atu kuřumba nérig am atu kuřum laké naři niewew kousarlag am waře nouni ole belag. Am saw karan fařakri keke am kowol wagé wagé ole béksi atlag. ¹² Gam keke qe kunum pi bak dewew, ag da dimlamiřlag qeri ořwareksi beřwareksi Yuda dilag binag mak lo owa nolag am gurak maressi nouni saressi kalabuswa yanarlag. Am ag dieksi king am wan atu dilag kuri danah agop ole wanlag. ¹³ Sén qewa ag dasil olag meře me qe ag anarlagri sén darig. ¹⁴ Qeri ag olag meře mak gagrag diar. Ag keř éksi anarlagri tatam aw dahmeweg. ¹⁵ Da ag kegeř asilgar dilag né noh melagri né am dahmak kena ole mardil. Qeri ag kegeř asilgar né asilag ospi qeweg new am ospi kotařweg. ¹⁶ Sén qewa ag da dimlamiřlag, qeri ag memelgar anilgar am awalgar kamalgar am leilgar ole kegeř marlag. Am geisah ag la os ge aqarweg mouslag. ¹⁷ Ag da dimlamiřlag, qeri danahas kuřum asilag olag nou mew kegeř marlag. ¹⁸ Gam ag kurlag uřug usihnah ospi lariewra, qeri ag aw fařweg. ¹⁹ Ag da dahuhul dalag ge, ag foumak sansan diakri olag."

Yerusalem Taun Logařdig

²⁰ "Sén ag fan danah uřiyeksi Yerusalem o morweg peksi ge, ag dolag ge wagam kawa nug logařlag. ²¹ Sén qewa danahas Yuda dalag ge, kum oleksi qoukuwa ates. Am danahas taun qewa dalag ge, taun qe mineksi kum ates. Am areg os taun dimdim dalag ge, aw bulieksi owa noweg. ²² Kérdi sén qe Tiwur Yerusalem danahas kug asilag qe noh mardig am Tiwurdi Né yakwa nie qe kunum ole mou bérig. ²³ Sén qewa ge, as olag ole am nir yu ole ge kug nařinah pelag, kérdi ag kum atakri olele kawa. Kérdi kug nari- nah atu qewa bérig am Tiwurdi uhřibak danahas qe- wari dilag qe noh meko mardig. ²⁴ Danahas os ge fan barinwa kotřarlag. Am os ge ořwareksi diareksi wan atu la kunumba kalabuswa atlag. Am Yerusalem taun ge Yuda danah kawa danah la qe tutuweg atew Tiwur sén moran qewa pattig," eko anan.

Danah Bega Buliko Ufirig

²⁵ Yesus buliko anaran. “Sén qewa kowol os kamba kalamba am sořwéwa ole beweg piarlag. Wanwa danahas kunum iw kořkoř naři qelle urwag nérig qe dueksi olag fařew am dahmak kařwarew kité ospi seweg. ²⁶ Danahas kuřum wan ewa keř bérig qe peksi olag fařew amlag tařirig. Keřdi saw karan keke gagragsak naři ole qe kunum sahařlag. ²⁷ Sén qe ge Danah Bega da lombigwa gagragsak naři ole am kam-sahlak naři gun olewa uřiyeppi kunum peiřlag. ²⁸ Sén keke qe kunum digumeko bewew ge, ag gagrag méksi aminweg karan tew des, keřdi Tiwur ag gattu owari buliko diarko kusqak mardigri sén unaka durig,” eko anan.

Guřaw Kerdi Né Tonak

²⁹ Yesus né tonak ene bégur anaran. “Guřaw ker am ker la ole piales. ³⁰ Sén ker qere lounweg ge, ag agégé dolag qe kem sén durig malwe. ³¹ Qe sillah, da aném qere bew peksi ge ag dues. Wagam kawa ge Tiwurdi Kingdom bérig †. ³² Da meřenah anarina. Geiri danahas pi mousak depppeg keke aném qe kunum bérig. ³³ Wan saw ole ge qerořdig, gam né dasil ge nagurnah ospi kawa mew.”

Yesus Buliko Ufirigri Dahmessi Des

³⁴ “Dahmessi des! Ag ke lelle am le leko gar qakri aw dahmeweg. Ag wan ewa kena diakri naři aw dahmeweg. Ag kowol qere séssi dalag ge, da agrowa pi duepppeg uřiril. Keřdi dasil uřiyak deř qe pelem sillah darig. ³⁵ Geisah wanwari danahas kunum kug qewa dessi pelag. ³⁶ Dahméksi koutoressi am bulibuli Tiwurdi unuqorweg gagrag qarar. Qewa ge, kug belag qe erđessi depppeg Danah Bega da uřiwi nolwa sirlag,” eko anaran. ³⁷ Yesus kemunwa deř dorog Tiwur Lougwa duak mardé. Am tuqan ge nug atko Oliw qoukuwa daré. ³⁸ Danahas kunum furwanah Tiwur Lougwa Yesus duak mardigri qaguldéw.

Yudas Yesus Kegeř Ewlagwa Mérigri Ih Marian

22 Yuda dilag mallen beret yis kawa oleri wénih Nanřurak Deř †† qe unaka duan. ² Am pris dilag anqak danah am Mosesri Řo duak danah ole ag danahas fařareksi larieksi Yesus ořweksi qeweg mousdigri ih marieg. ³ Sén qewa ge, nou memeg Satan, Yesus Béгур 12 qe olagwa usih os wénih Yudas Iskariotrer qe owa nuan. ⁴ Now ge Yudas atew pris dilag anqak danah am Tiwur Loug gumakri felag tutu dilag kuri danah ole Yesus areg ag ewlagwa mérigri né marieg. ⁵ Qeri ag olag gamag asew Yudas qarégwa daren morlagri né fag qeg. ⁶ Yudas ag aneg qeri o niew

† Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardig. †† Nanřurak Deř ge Yuda dilag mallen os. Sén Yuda danahas Isip darew qe, mousak nir danah anqakri nanřaran qe dahmorakri sén.

digumeko ih are os peko, danahas pi duepppeg Yesus ag ewlagwa mérigri ih marian.

Yesus Békuř Nanřurak Deřdi Ke Bawres

⁷ Yuda dilag mallen beret yis kawa oleri qe duan. Deř qewa ge Yuda danahas Nanřurak Deřdi sipsip yu aqek-si mallen qewa lelagri sén. ⁸ Yesus Pita Yon ole meřatko anatan. “A ateksa Nanřurak Deřdi ke lakri isanig bawres,” eko anan. ⁹ Gam a kořmores, “Nařinah, i ke arewa bawarnit?” ¹⁰ Yesus anatan, “A Yerusalem taunwa noksa ge danah os le witko mouko wanew pelas. Peksa ge, dimlamurwes lo nug nurig ole qewa nos. ¹¹ Sén a lo qewa noksa ge, lo memeg ere kořmores. ‘Duak marak danah nasip ere ané: Da Beglar 12 qe ole kurug arewa Nanřurak Deřdi ke lenig?’ eka anes. ¹² Lo memeg ge lo karan awen naři os tewol ole keke kunum bawrak ismattig. Qewa ge, ig Nanřurak Deřdi ke lenigri bawres,” eko anatan. ¹³ A ateksa ge, Yesus anan qe sillah keke kunum pes. Peksa ge, Nanřurak Deřdi ke qewa bawres.

Nařinahri Ke

¹⁴ Sén Nanřurak Deřdi ke qe lakri dow ge, Yesus aposel ‡ nusgur 12 qe ole lo qe karan ke bawres awen qewa tewol o moreksi ninaqireksi deg. ¹⁵ Dessi ge, nug anan. “Da ol naři nie ge ag ole Nanřurak Deřdi ke ene léktu tatam am da gurak oko mousdil. ¹⁶ Da anarina. Da Nanřurak Deřdi ke fou la ospi léwin atew ole mallen ene digu ambo meko Tiwurdi Kingdomwa bérig,” eko anan. ¹⁷ Anko malako ge, Yesus wain kapwa qériak oko, Tiwurdi kena sam elle unuqorko Béгур dilag anan. “Ene uksi ařié les. ¹⁸ Da anarina. Gei digumak da buliko wain ospi léwin atew sén uřiyew Tiwur wan eneri King bérig,” eko anan. ¹⁹ Am Yesus beret os oko, Tiwurdi kena sam elle unuqorko temew nounu new marko anan. “Ene ge da féřul. Da asilag seko mardil. Ag ere sesissi da dahmires,” eko anan. ²⁰ Ke léksi malweksi ge, Yesus kap wain ole os oko ge anaran. “Wain kap owa ene da karal. Qewa Tiwur titwanak fou danahas dilag sérig. Da karal qe asilag seko gogořdig. ²¹ Gam ag peksi! Danah da kegeř ewlagwa meiřdig ole qe da ole tewol usihwa ařié ke leřu. ²² Danah Bega ge Tiwur ih man qewa mousdig. Gam danah oun nug kegeř ewlagwa mérig ole qe ge nug kug os perig,” eko anan. ²³ Sén Béгур ag né qe dueksi ge, ag agégé ounnah qere sérig essi kořmeweg wane meweg duan.

Ag Olagwa Oun Naři Darig

²⁴ Yesus Béгур ag agégé oun asilag naři qeri néwa ih kareg. ²⁵ Karweg ge, Yesus anaran. “King wan eneri ge gagragsak asilagwa danahas gumaressi bilagwa qesi. Am wan ewa danah gagragsak ole qe ag danahas kehnařak danah éksi anarlagri feřlag mési. ²⁶ Gam ag

‡ Danah os Yesus nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah.

ge qere aw seweg. Oun os asilag nañi de ge, nug danah sam sillah ag kallolagwa diar. Am danah oun ag gumardig ole ge nug asilag kekuak nir sillah diar. ²⁷ Qeri da kořmarina. Oun ge danah nañi? Danah tewolwa sam dewew ke bawreksi morweg le ole qe te? Kawa, danah ke bawre ole qe te? Ag dosi ge danah tewolwa de qe ge danah nañi. Gam da ge enan. Ag olagwa danah ke bawarko mare ole qe sillah deina. ²⁸ Ag da ole kug dasil kunumba datu. ²⁹ Géri Mem da king delle danahas gumardilri kekuakri gagragsak miřan. Qe sillah ag ole danahas gumarlagri kekuakri gagragsak marina. ³⁰ Qeri Kingdom dasil owa ag ole tewol dasilwa arié dettu ke am le ole léksi am kingri sia awen awenwa dessi Israel ater 12 qe gumarlag," eko anan.

Yesus Pita Nug Dimurdig Qeri Anan

³¹ Yesus Saimonri anan. "Saimon, Saimon, na doka. Reis ulaswa gogrepeg kéwsi am kar ole yalew ate qe sillah Satan o meře mak asilag qeperigri kořman. ³² Gam Saimon, da na ot meře mak pi tolwewri unuqurin. Géri sén na ot buliew dagnewa bulika doka ge, kuak usih leipar olag meře mak gagrag qor," eko anan. ³³ Anew, Pita anoran. "Nařinah, da na dimlamirwi ole arié kalabuswa atnit am mousnitri ole bawrém deina." ³⁴ Yesus kořewa oko anan, "Pita, da anirina. Na keřew furwa maru pi gelak, na kiam patak da pi duiřna eka andip," eko anoran.

Yesus Béгур Gagrag Dalag Anan

³⁵ Qe dimba Yesus Béгур dilag anan. "Sén tatam da kuak marwi ateg ge, ag qarég yanakri sogot, baram, am félag gařa aw oweg eko anin. Sén qewa ag kitéri os qagreg te?" "Kawa," éksi aneg. ³⁶ Yesus anaran, "Gam gei ge oun os sogotwa qarég ole ge war am baram ole os. Am oun os fan barin kawa ole ge siot qaréwari qe qarégri mew oweg am fan barin os daren mar. ³⁷ Tiwurdi Né yakwa ane, 'Danahas nug řo tapewnak danah sillah peg.' Am Né yakwa dasil ane qe olele murdig am dasil Né yakwa ane qe sén mou bérigri qe unaka do," eko anan. ³⁸ Anew nug Béгур aneg, "Nařinah, fan barin ařit enan," éksi anweg am Yesus anan. "Malwew, qe olele," eko anan.

Yesus Oliw Qoukuwa Unuqoran

³⁹ Yesus sansan seré sillah Oliw qoukuwa atewew Béгур ole dimlamurweg arié ateg. ⁴⁰ Ateksi ge, Béгур anaran. "Ag qepiakwa pi tolaweg qeri Tiwurdi unuqores," eko anan. ⁴¹ Nug Béгур minarko nagur lawar qar touřweg atko qe, qe sillah wanko ge gatewa yako delle unuqoran. ⁴² Unuqorko anan, "Mem, na ot niew pe, na kug nařinah wiřdig ene moutina miř. Gam da ol mourak aw dimlamurwen, na ot mourak qe dimlamur," eko anan. ⁴³ Anew ge, saw kappari Tiwurdi doup os gumurko doko nug gagrag qoran. ⁴⁴ Yesus kug nañi-

nah doko gagrag unuqoran. Unuqorewew ge séri qeko karag sillah katře katře wanwa nan. ⁴⁵ Nug unuqorak malako asko ge, buliko Béгур agop wanan. Wanko ge, ag olag kug qew usnieppag piaran. ⁴⁶ Pi- arko ge anan, "Ag keřdi usnisi? Aseksi qepiak uřiyew tolawegra unuqores," eko anan.

Yesus Ořweg

⁴⁷ Yesus né mariewew, danah ameg nañi teg. Yesus Béгур qe olagwa usih os wénih Yudas qe omlarew teg. Nug Yuda koulagwa Yesus kiss murdigri unaka wanan. ⁴⁸ Wanew Yesus anoran, "Yudas, na Danah Bega da kegeř ewlagwa méiřdipri te kiss miřdip sena?" ⁴⁹ Sén Yesus Béгур ag kug bérig sew peksi ge, kořmoreg. "Nařinah, ig fan barinwa fan sénig te?" ⁵⁰ Béгур qe usih os fan barinwa pris dilag kuri danahri kekuak nir doug kenari qe seiyan. ⁵¹ Yesus qere peko ge anan, "Aw! Malwam genan," elle doug oko meko lamsiew buliko duřduan. ⁵² Yesus pris dilag anqak danah, Tiwur Lougri felag tutu am Yuda dilag kuri danah ole nug ořalagri uřiyeg qe dilag anan. "Ag tapewnak danah te ořalagri fan barin am ker qetak ole kahweksi uřiyew?" ⁵³ Da ag ole deř dorog Tiwur Lougwa daram, gam ag da ospi uřiwileg. Am gei ge asilag sén gatturi gagragsak ag gumare," eko anaran.

Pita Yesus Pi Duina Eko Anan

⁵⁴ Anko malwew ge, Yesus ořweksi omleksi pris dilag kuri danah qe lougwa ateg. Atepeg ge, Pita nug dimqeko nagur lawar qere dimlamaran. ⁵⁵ Danah os kař owa lo ihřamba kew yaleksi uřgessi depeg, Pita ole wanew qere kew o moreksi deg. ⁵⁶ Lo qewari kekuak as os Pita kew uřgelle dewew peko kitturko de de ge anan. "Danah ene ole Yesus dimlamdak weiréw," eko anan. ⁵⁷ Gam Pita anan, "Kawa, da danah qe pi duina," eko anan. ⁵⁸ Am wagam kawa danah os peko anan, "Na os ole enan," eko anan. Anew Pita anan, "Kawa, da ole kawa." ⁵⁹ Kem ameg usih keke qere atew ge, danah os gagrag anan. "Meřenah! Danah ene Galilirer, qeri nug Yesus ole weiréw," eko anan. ⁶⁰ Anew Pita noh meko anan, "Na kitéri té marina ge da pi duina," eko anewew ole maru gelan. ⁶¹ Sén qewa ole Nařinah buliko mangu ole Pita amegwa amnan. Pew ge Pita Nařinah ere anoran qe dahmoran. "Na keřew furwa maru pi gelak, na kiam patak na da pi duiřna eka andip," eko anan qe dahmoran. ⁶² Pita dimdim wanko delle ge, owa qetko atew qalko kuanan.

Yesus Siwegkolessi Uksiuksi Qoressi Am Koreg

⁶³ Tiwur Lougri felag tutu Yesus gumessi deg qe nug diguméksi siwegkolessi am koreg. ⁶⁴ Ag Yesus lamenwa ameg qageksi koreksi am kořmoreg. "Na profet daka pe, anwe duet. Oun na kuiré?" ⁶⁵ Ag né nouni kowol kowol Yesusri aneg.

Yudari Kuri Danah Dilag Qaglakwa Yesus Kořmoreg

⁶⁶ Kuagřew ge Yuda dilag kuri danah, pris dilag anqak danah am Mosesri Řo duak danah ole qagulweg ge, Yesus omleksi qaglak qewa waneg. ⁶⁷ Kuri danah wagé wagé qe Yesus kořmoreg. "Na anwe duet. Na Kristus † qenan te?" éksi aneg. Yesus kořlagwa oko anan, "Da anwi ge, ag dasil olag meře ospi mew. ⁶⁸ Am da os ag kořmardil ge, ag né qe noh ospi meweg. ⁶⁹ Gam gei digumeko atak Danah Bega Da Tiwur gagragsak ole eweg kenariwa daril," eko anan. ⁷⁰ Anew danah wagé wagé qe kunum bulieksi kořmoreg. "Qenan géri na Tiwur Bega te?" éksi anweg, nug anan. "Ag anéw ge da qenan." ⁷¹ Qewa danah wagé wagé aneg, "Ig né gagrag qorakri né la ospi marihut. Ig igégé nou nusig qe nug kořewa duam qe olele," éksi aneg.

Yesus Uksi Pailot Dowa Ateg

23 Yudari kuri danah wagé wagé qe kunum qaglakwari aseksi Yesus omleksi Pailot †† dowa ateg. ² Qewa ge nug diguméksi yagoř moreksi aneg. "Ig danah ene danahas isangar nouni omlardig sew pet. Am Sisari takis pi tourwegri doulagwa nolle am ole nug ane, 'Da Kristus am da king,' eko anew ořwektu uktu uřiyam," éksi aneg. ³ Géri Pailot Yesus kořmoran, "Meře te na Yuda danah dilag king?" Yesus né noh meko anan, "Na anam qenan." ⁴ Pailot pris dilag anqak danah am danah ameg naři ole dilag anan. "Da danah ene piém ge nug kité nouni ospi san." ⁵ Gam ag duessi bulibuli gagrag aneg. "Nug Yudia atu kunumba weiyelle né mariyelle danahas olag ye. Nug Galili tatam diguman am gei ge ewa uřiyam se," éksi aneg.

Yesus Uksi Herod Dowa Ateg

⁶ Sén Pailot qere doko ge nug kořmaran. "Danah ene Galilirer te?" ⁷ Ag kořewa uksi aneg, "Yo, nug Galilirer." Pailot qe doko ge, ag Yesus uksi king Herod dowa ates eko anaran. Keřdi Herod nug Galili gumdé am sén qewa Herod nug ole Yerusalem dian. ⁸ Sén nug Yesus peko ge, o gamag naři asan. Keřdi nug Yesus neihwah mařiweg doko sén welah perigri o nian. Am nug Yesus mirakel os sew piardigrinah dahmeré. ⁹ Qeri Herod Yesus kořkoř moran, gam Yesus kořewa ospi wan. ¹⁰ Pris dilag anqak danah am Mosesri Řo duak danah ole qewa dessi ge, Yesus gagragnah yagoř moreg. ¹¹ Qe dimba Herod fan danah nusgur ole Yesus uksiuksi qoressi siwegkolessi kingri bala kena uřwurweg now uksi Pailot dowa bulieksi ateg. ¹² Tatam ge Herod am Pailot ole a olas usih pi daré, gam deř qewa ih ole a liam pates.

† Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran. †† Pailot nug Rom danah am Yudia wan atu qe gumdé.

Pailot Yesus Ker Mawanakwa Katullag Anan

¹³ Pailot anew pris dilag anqak danah, danahas gumarak danah am danahas ole qagleg. ¹⁴ Qagulweg nug anaran, "Ag danah ene uksi dagnéwa uřiyeksi anéw, 'Nug danahas isangar nouni omlardigri olagwa ye,' éksi anéw. Gam da ag nolagwa kořmorko piém ge, ag yagoř moreksi aneg sillah nug kité nouni ospi san. ¹⁵ Qeri Herod ole qere peko mew buliko ignéwa uřiyé. Danah ene anwi qeweg mousdigri sillah kité nouni ospi san piém. ¹⁶ Qeri da anwi siwirwa qisleksi am pařoweg attig." ¹⁷ (Pailot qere anan, keřdi sansan Nanřurak Deřwa kalabus danah usih os danahas ag nusig olag nie ole qe pařoweg doko dimdim ate.) ¹⁸ Gam danahas kunum uřweksi aneg. "Danah qe qewe mousar! Barabas matulwe do migar!" ¹⁹ Barabas nug sew Yerusalem taun gumak danah Yuda dilag danahas ole karak naři seg am nug danah os ole qew mousan. Qeri nug kalabuswa yaneg. ²⁰ Pailot nug Yesus mundew attigri o dian, qeri buliko danahas kořmaran. ²¹ Gam danahas bulibuli uřweksi aneg, "Ker mawanakwa katul! Ker mawanakwa katul!" ²² Pailot ki-am patak danahas anaran, "Kitéri? Nug keř kugnah san, qeri anwi qeweg mousdig? Danah ene qeweg mousdigri sillah kité nouni ospi san piém. Géri qisleksi am pařoweg attig," eko anan. ²³ Gam gagragnah uřweksi Yesus ker mawanakwa katlakri aneksi Pailotri né qeweg nan. ²⁴ Géri Pailot minko ag aneg qe dimlamurko Yesus qeweg mousdigri anan. ²⁵ Yuda aneg sillah, Pailot anew tapewnak danah Barabas nug sew Yerusalem taun gumak danah Yuda dilag danahas ole karak naři seg am nug danah os ole qew mousan, qeri kalabus dian qe matlew duan. Am Yuda olag nian sillah, Yesus ge qelagri Rom fan danah ewlagwa man.

Yesus Ker Mawanakwa Katleg

²⁶ Qewari ge ag Yesus uksi taun dimdim ateppeg danah os wénih Saimon Sairinirer qe uřiko taun owa nurig sewew ořweg. Ořweksi keigoreksi ker mawanak sumeksi guqawa meweg mouko Yesus dimlamdan. ²⁷ Danahas ameg naři Yesus dimlamdeg. Qe olagwa as os Yesusri kunnessi dimlamareg. ²⁸ Yesus piarko anaran. "Yerusalem as, ag dasil aw kuanweg. Ag agégé asilag am nir nounou asilgar ole dilag kuanes. ²⁹ Keřdi geisah sén os uřiyew danahas anlag, 'As olagwa nir kawa, as nir pi memnak am as ouma asilag nir ospi lak ole qe ge kena.' ³⁰ Sén qewa danahas qouku wagé wagé am nounu dilag ole anlag, 'Ag néksi tonigweg mouset,' éksi anlag. ³¹ Keřdi ag da kité nouni ospi séwi am qere siřlag ge, ag ge nouninah sarlag," eko anan. ³² Sén qewa Rom fan danah tapewnak danah ařit os Yesus ole ařié ker mawanakwa katlarlagri diareksi ateg. ³³ Ateksi awen os wénih mousak danah kuri kéwsi éksi ansi qewa ge Yesus ker mawanakwa katleg. Am tapewnak danah ařit qe os ge kenariwa katleksi

am la os ge nanettiwa katleg. ³⁴ Yesus unuqorko anan, "O Mem, hipunin asilag kusuq. Keŕdi danah ene duessi pi sési," eko unuqoran. Danah ameg naŕi amneksi deppeg fan danah ag oun Yesus féru bala qe urigri ker masawa namba yeksi touressi sagoŕweg. ³⁵ Am Yuda dilag kuri danah Yesusri né siwkolessi aneg. "Nug danahas la ge kehnarko kusqaran. Géri gei ge nug meŕenah Kristus Tiwur toqoran dako pe, nug nugégé kusqak urig," éksi aneg. ³⁶ Fan danah ole Yesusri né siwkolessi unaka waneksi wain qew morlagri seg. ³⁷ Qere séssi aneg, "Na Yuda dilag king daka pe, na nagégé kusqak o," éksi aneg. ³⁸ Karan kuriwa ker mawanakwa ker masa oswa né os ere yak qe dian. "Ene Yuda Dilag King." ³⁹ Danah nou os aŕié ker mawanakwa katlareg ole qe Yesus okoko qorko anan. "Na Kristus meŕe Tiwur toqiran dew pe, na nagégé kusqak oka am i ole sewe kusqak oŕ." ⁴⁰ Gam tapewnak danah os ge lia gaŕa morko anoran, "Na nug mousdig sillah ih usih qewa mousdip, qeri na Tiwur pi te faŕurna? ⁴¹ I ge isanit sak nou qe ih noh mawekŕu mousnit, gam nug ge kité nouni ospi san," eko anan. ⁴² Anko ge Yesusri anan, "Yesus na king beka ge, da dahmiŕ." ⁴³ Yesus koŕewa oko anan, "Da meŕenah anirina. Na gei da ole paradaiswa † danit," eko anan.

Yesus Mousan

⁴⁴ Kémun kem ameg 12wa keke qere usihri atu qe kunumba gattu tonko niewew atko tueh kem ameg 3wa keke qere malwan. ⁴⁵ Kem ameg oŕwew gattu tonko niewew, Tiwur Lougwa gun awen owa lamén naŕi eisak nian ge gamagwa karilko neko aŕit patan. ⁴⁶ Géri Yesus gagrag uŕuko anan, "O Mem, da koullil na ewenwa meina," elle ole mousan. ⁴⁷ Sén Rom fan danah dilag kuri qe kunum peko ge Tiwur binag meko anan, "Meŕenah, danah ene mangunah," eko anan. ⁴⁸ Am danahas kunum qe pelagri uŕiyeg ge peksi olagwa qetko atew bulieksi loulgarwa ateg. ⁴⁹ Gam danahas Yesus doréw qe kunum ole am as Galiliri dimlamdexi uŕiyeg qe ole lawaŕ assessi dessi keŕ keŕ beko atan qe kunum ole peg.

Yesus Uksi Ateksi Matmatwa Meg

⁵⁰ Danah os wénih Yosep nug Yudia atu owa taun Ari-matearer am nug ole Yuda dilag kuri danah qaglak qewa delle kug kepaŕdé. Nug danah kena am danah mangu am nug Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri sén qe ameg meré. ⁵¹ Nug ole Yuda dilag kuri danah qagleksi kug peréw qewa daré. Gam nug kuri danah la aneg am seg qeri o ole ospi dian. ⁵² Nug Pailot dowa atko Yesus gaŕa oko suhumdigri koŕmorew, Pailot mundew wan. ⁵³ Géri nug Yesus gaŕa ker mawanakwari oko neko lamén kena sagahwa saputko am oko atko matmat os qar oŕe kutlak qewa man.

† Saw kappa awen kenanah. O meŕe mak danah mouseksi ge qewa Yesus ole dasi.

Matmat qe fou am danah gaŕa la ospi mak ole. ⁵⁴ Deŕ qe Sabatri keke bawrak sén, am Sabat digumerigri sén unaka duan. ⁵⁵ As Yesus dimlamurweg Galiliri uŕiyeg qe Yosep dimlamurweg matmatwa ateg. Ag Yesus gaŕa areg matmatwa meg qe pelagri ateg. ⁵⁶ Peksi ag bulieksi loulagwa ateksi ge, goŕen muŕdig kena ole qe Yesus gaŕa waŕwurlagri bawreg. Malaweg ge Sabat diguman. Géri Mosesri Ró dimlamdak ag sik og.

Yesus Mousko Am Buliko Asan

24 Kuhawa furwanah as os goŕen muŕdig kena ole bawreg qe uksi matmatwa ateg. ² Ateksi qewa ge, matmat koŕe megleg qar naŕi qe bitlew dougwa wanak dewew peg. ³ Peksi ole ag owa nog, gam Naŕinah Yesus gaŕa qewa ospi peg. ⁴ Qeri ag katat aqarew aseksi deppeg ge, usihri danah aŕit bala ampiŕ sonŕe sillah mak ole qerlagwa aseksa des. ⁵ As qe faŕeksi nou méksi duk nuksi gatlagwa yeksi wan kittureksi deppeg ge, danah aŕit qe anes. "Ag danah gei fou de ge keŕdi mousak danah dilag awenwa marisi? ⁶ Nug ewa os kawa. Nug mousan gam buliko asan. Nug Galili dessi keŕ eko anaran qe dahmores. ⁷ Nug anan, 'Danah Be-ga hipunin danah ewlagwa meweg ker mawanakwa katulweg mousdig, gam deŕ kiamba buliko asdig,' eko anan." ⁸ Qewa ge, ag Yesus anan ge bulieksi dahmoreg. ⁹⁻¹⁰ As qe Maria Makdalarer, Yoana am Maria Yems anig am as la os ole aŕié matmatwa ateg. Ag bulieksi matmatwari louw ateksi ge, Béguŕ 11 qe am danahas la Yesus dimlamurdéw ole qe kunum keŕ keŕ ban qe anweg dueg. ¹¹ Gam ag as né aneg qe ulas né essi olag meŕe ospi man. ¹² Gam sén Pita asko guko atko duk noko amnew matmat oŕe owa now ge, lamén saptexi meg ole qe ih qewa niewew pian. Peko ge, keŕ keŕ ban qeri dahmew te mew newew buliko louw atan.

Danah Aŕit Emeus Atakri Ihwa Yesus Pes

¹³ Deŕ qewa ih Yesus dimlamdak danah aŕit os Emeus kappa atlasri ates. Yerusalemri Emeus atak ge 11 kilomita sillah. ¹⁴ A até até keŕ keŕ Yerusalem ban qe kunum mariessa ates. ¹⁵ A qeri mariessa suŕiessa atepes ge, Yesus nugégé dow ole aŕié ateg. ¹⁶ A pes, gam nug oun qe a olas ospi mouran. ¹⁷ Nug koŕmatan, "A kitéŕinah né mariessa atsa?" A olasnah dow kilas nou mew aseksa des. ¹⁸ Danah os ge wénih Kliopas qe asko koŕmoran. "Na Yerusalemri uŕina, gam na nagé té deŕ gane atan qewa keŕ keŕ ban qe ospi duen?" eko anan. ¹⁹ Anew ge, nug koŕmatan. "Keŕnah ban?" eko anew, a koŕewa oksa anes. "Nasaretrer Yesusri né mar-iŕu. Nug gagragsak naŕi ole né marian am keŕ keŕ san. Qewa ge, Tiwur amegwa am danahas amlagwa ole nug profet gagragsak ole. ²⁰ Gam pris dilag anqak danah am gumarak danah isanig ole oŕweksi ewlagwa meweg ker mawanakwa qeweg mousan. ²¹ Ig Israel nug ig kug owari buliko wigri onigwa niewew dahmoretu weiram. Gam qenan ih kawa, qeweg mousan

am gei ole deŕ kiam ate, gam kité ospi be. ²² Am as isangar os gei furwanah matmat nusigwa ateksi am bulieksi uŕiyeksi seweg durnig new katat iqé. ²³ Ag Yesus gaŕa qewa ospi niewew piéw, gam Tiwurdi doup piatweg Yesus buliko asé eksa anap. ²⁴ Danah isanig os matmatwa ateksa ge, as anéw qe sillah ole Yesus gaŕa qewa ospi piap," eksa anap. ²⁵ Géri Yesus anan, "A dahmak kutuk ole. Profet dilag né yak algurer nie, gam ag nagur olag meŕe ospi me. ²⁶ Ag pite dosi ge Kristus kug naŕi ene oko mousko tatam am buliko asko ge kamsahlak gun olewa darig?" eko anan. ²⁷ Am nug digumeko Mosesri am profet la kunum dilag Né yakwa nugégé nusig yeg qe kunum a dolasri nug digu kusuko ismatan. ²⁸ Ag kaw ateg ole qe mourak waneksi ge, Yesus nug kaw qe éŕurko attigri san. ²⁹ Gam danah aŕit qe gagrag meksa anes, "Na i ole ninig, keŕdi ene gattu mane am kem noko malwé," eksa anes. Géri nug a ole nilagri louw ateg. ³⁰ Ag ke lelagri aŕié dessi ge, Yesus beret os oko Tiwurdi kena sam elle unuqorko temko matan. ³¹ Qere sew ge, usihri a amlas fur kougwew peksa olas mouran ge nug Yesus. Gam a sén qewa nug ospi peppes ole qeroŕan. ³² A atété né marieksa anes. "Ig ihwa uŕiyettu nug Tiwurdi Né yak digu kusuko marié ge kuŕunit koré," eksa anes. ³³ Géri a usihri aseksa ole Yerusalem bulieksa ates. Ateksa qewa ge Yesus Béŕur 11 qe am leilgar la ole qagulweg piases. ³⁴ Qewa ge aneg, "Meŕe! Nafinah buliko asan am ole Pita gumurko wanew nug pian," éksi aneg. ³⁵ Am danah aŕit Emeusri qe a attowa keŕ keŕ ihwa san qe marieksa am beret temko matew ge peksa olas mouran qeri anes.

Yesus Peg

³⁶ Sén ag né qeri marieppeg, Yesus nugégé gumarko doko olagwa qere asko delle anan. "Tiwur o maror ag

ole dalag." ³⁷ Ag peksi ole dore piam essi olag faŕko nou man. ³⁸ Gam Yesus anan, "Ag keŕdi faŕessi am olag aŕit ole de? ³⁹ Da ewel féŕ ole duŕfal ene pes. Da enan! Uŕwileksi pes, da dore os kawa. Keŕdi dore ge téhu am kéwsi ole kawa." ⁴⁰ Nug qere anko ge eweg am féŕ ole ismaran. ⁴¹ Ag olag gamag asewew dahmak kuŕum og, qewa ag olag meŕe ospi man. Qeri Yesus koŕmaran, "Ag kité lakri ewa os de te?" eko anan. ⁴² Anew ge ag kaké aŕak os uksi moreg. ⁴³ Morweg ge, nug oko ag peppeg ole lan. ⁴⁴ Nug anaran, "Da ag ole dettu anarin. Mosesri Ŕo yakwa, profet dilag Né yakwa am Dewitri Kasi Yakwa dasil ane qe kunum meŕenah mou béŕig," eko anan. ⁴⁵ Anko ge, nug Tiwurdi Né yak olag mourdigri sew dahmak asilag matlan. ⁴⁶ Nug anaran, "Tiwurdi Né yakwa ane, 'Kristus qe nug kug naŕi oko mousko am deŕ kiamba ge buliko asdig. ⁴⁷ Danahas olag buliew Tiwur dowadweg am hipunin asilag kusuqrigri né qe nug wénihwa danahas kunum agop ag Né Kena qe kusulag. Am qe Yerusalem digumelag,' eko ane. ⁴⁸ Ag qe ih keŕ keŕ ban peg qe kunum ole mariweg dues. ⁴⁹ Da Mem né fagqan qe dimlamurko Koulli Gun méwi uŕirig. Am ag taun ewa ih daweg atew Tiwur gagragsak mardig," eko anan.

Yesus Saw Kappa Atan

⁵⁰ Qe dimba Yesus béŕur omlarew taun paŕweksi Betani mourak ateksi eweg sumko wittak maran. ⁵¹ Nug wittak marewew Tiwur sumko oko tew minarko saw kappa atan. ⁵² Géri ag Yesus binag méksi am olag gamag asak naŕiwa bulieksi Yerusalem ateg. ⁵³ Am ag Tiwur Lougwa dessi Tiwur binag sumdew.